

Κ2 Ε: 8198

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

*νωτόν
έχει κριθεί
παιδί διατίθεται*

*Κωνσταντίνος
1954*

Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

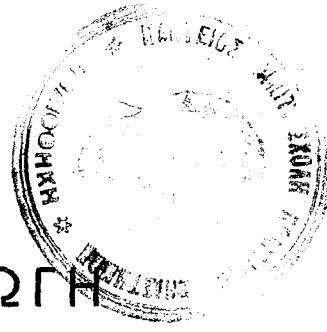
Διατριβή επί διδακτορία, υποβληθείσα εις
τήν Π. Α. Σχολήν Πολιτικών Έπιστημών

Δημήτριος Π. Οικονομού

ΑΘΗΝΑΙ 1954

Η ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΤΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Διατριβή επί διδακτορία, υποβληθεῖσα εἰς
τὴν Π. Α. Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

ΑΘΗΝΑΙ 1954

ΕΦ.
ΔΙΑ
ΟΙΚ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ
ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ
ΑΘΑΝ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ
ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

Ἡ ἔγκριστις τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς ὑπὸ τῆς Π. Α. Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, δὲν ὑποδηλοῖ ἀποδοχὴν τῶν γνωμῶν τοῦ συγγραφέως.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ πειθαρχικὸς ἔλεγχος τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους διεμορφώθη καὶ ἀνεπύχθη παρ' ἡμῖν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἐξελίξεως τοῦ διοικητικοῦ καθεστώτος τῆς χώρας μας. Εἰδικωτέρον, καίτοι μέρος τοῦ ὅλου συστήματος ἐλέγχου πράξεων καὶ ὀργάνων τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως, δὲν ἠκολούθησε τὴν νομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ δικαστικοῦ ἐλέγχου παρ' ἡμῖν⁽¹⁾, ἀλλ' ἀπετέλεσε μέρος, καὶ δὴ σημαντικόν, τοῦ ἔργου τῆς συνήθους διοικητικῆς δραστηριότητος.

Ἀπὸ τοῦ 1930 ἡ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἤρχισε διατυπώνουσα κανόνας πειθαρχικοῦ δικαίου γενικῆς ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐφαρμογῆς,⁽²⁾ θεμελιώσασα οὕτω τὰς βάσεις συστηματικῆς ἀσκήσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου, τόσον ἀπὸ πλευρᾶς διώξεως, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς κρίσεως τῶν πειθαρχικῶν παραβάσεων τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι αἱ πειθαρχικῆς φύσεως σχέσεις Διοικήσεως καὶ ὀργάνων τῆς, εἶχον παύσει νὰ διέπωνται ἀπὸ τὸν κανόνα τῆς ἱεραρχικῆς ὑποταγῆς—ἀν ὅχι ὑπὸ κοινωνικὴν⁽³⁾ ὁπωσδήποτε ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν—αἱ δὲ ἀρχαὶ τοῦ Κράτους Δικαίου⁽⁴⁾ εἶχον ἀφήσει ἔντονα τὰ ἴχνη των εἰς τὰς κατ' ἰδίαν νομοθετικὰς ρυθμίσεις ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, δὲν εἶχεν εἰσέτι διαμορφωθεῖ Πειθαρχικὸν Δίκαιον.

Ἐπῆρξεν ὅμως, μέχρι τῆς θέσεως ἐν ἰσχύϊ τοῦ Ν. 1811)1951 «πε-

(1) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια. Ἀθῆναι 1943 σ. 8.

(2) Στ. Παπαφράγκου—Πορίσματα ἐκ τῆς Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἀθῆναι 1935.

(3) M. Weber—The theory of social and economic Organisation 1947. σ. 183 ἐφ.

(4) Μιχ. Δένδια—Διοικητικὸν Δίκαιον. Ἀθῆναι 1942 σ. 125 ἐφ.
Τὸ Κράτος δικαίου καὶ αἱ πράξεις Κυβερνήσεως. Θεσσαλονίκη σ. 11—23.

ρι κώδικος καταστάσεων τῶν δημοσίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων»⁽⁵⁾, ἐν νομικὸν καθεστῶς, τὸ ὁποῖον, καλλιεργηθὲν ἐπιμελῶς ὑπὸ τῆς Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, δὲν ἐβράδυνε νὰ λάβῃ καὶ τὴν νομοθετικὴν, διὰ τοῦ ὑπαλληλικοῦ Κώδικος, διαμόρφωσιν, ἐνιαίαν πλέον καὶ συστηματικὴν.

Ἦδη ὁ Κώδιξ περιλαμβάνει τὸ Πειθαρχικὸν Δίκαιον εἰς τὸ ἕκτον μέρος, μὲ σαφῆ μάλιστα διάκρισιν τοῦ οὐσιαστικοῦ (πειθαρχικὰ ἀδικήματα καὶ ποιναι) ἀπὸ τὸ δικονομικὸν πειθαρχικὸν Δίκαιον (πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι καὶ διαδικασία ἐν γένει τῆς πειθαρχικῆς δίκης).

Ἐκ πρώτης θεωρήσεως τῶν δικονομικῶν διατάξεων τοῦ πειθαρχικοῦ Δικαίου τοῦ Κώδικος, προκύπτει ἡ τάσις πρὸς δικαιοδοτοποίησιν (Jurisdictionnalisation), ἔτι δὲ καὶ δικαστικοποίησιν (Justizformigkeit) τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου. Οὕτω:

α) ἡ ἔννοια τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος προσδιορίζεται σαφῶς, διὰ τοῦ γενικοῦ ὁρισμοῦ τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος τοῦ ἄρθρου 131 Κ.Δ.Υ. καὶ διὰ τοῦ ἐνδεικτικοῦ καθορισμοῦ τῶν εἰδικῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων τοῦ ἄρθρου 132 Κ.Δ.Υ. Ἐπίσης αἱ ποιναι καθαρίζονται ὑπὸ τοῦ Νόμου, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν προβλέπεται ἀντιστοιχία ἀδικημάτων καὶ ποινῶν⁽⁶⁾

β) διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης δημιουργοῦνται εἰδικαὶ πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι, μονομελεῖς (πειθαρχικῶς προστάμενοι) καὶ μονομελεῖς (πειθαρχικὰ Συμβούλια)⁽⁷⁾

γ) αἱ πειθαρχικαὶ αὐταὶ δικαιοδοσίαι λειτουργοῦν κατὰ δικονομικὴν τάξιν καὶ διαδικασίαν ἀνάλογον πρὸς τὴν διαδικασίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἦτοι:⁽⁸⁾

αα) ἀποφαίνονται ἀμειακλήτως ἐπὶ τῶν ὑπὸ κρίσιν περιπτώσεων πειθαρχικῆς διώξεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ λαμβάνουν αἱ ἀποφάσεις τῶν δύναμιν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ δεδिकाσμένου.

ββ) αἱ ἀποφάσεις τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν ἐκδίδονται ἡτιολογημέναι, ἀπαιτήσιν τοῦ Νόμου.

γγ) καθιεροῦται σειρὰ καὶ σύστημα διαδικαστικῶν πράξεων, ἀπ

(5) Πρὸ τοῦ Ν. 1811 εἶχε δημοσιευθεῖ ὁ Α.Ν. 1368]1949, ὁ ὁποῖος ἐκρίθη ἀντισυνταγματικὸς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

(6) Ὑπαλληλικὸς Κώδικος—Πρακτικὰ διακομματικῆς Ἐπιτροπῆς. σ. 153.

(7) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ὑπαλληλικὸς Κώδιξ καὶ Κώδιξ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Ἐρμηνεία σ. 268.

(8) Δ. Παπασταθοπούλου—Θέματα διοικητικοῦ δικονομικοῦ δικαίου. Τόμος Β' Διοικητικαὶ δικαιοδοσίαι.

ἀρχῆς τῆς διαδικασίας, ὅτε διατυποῦται ἡ πειθαρχικὴ κατηγορία, μέχρι πέρατος αὐτῆς, ὅτε ἐκδίδεται ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφασις.

δδ) Καθιερῶνται, ἐν εἰδικῷ μάλιστα τμήματι τοῦ Κώδικος, σύστημα ἐνδίκων μέσων κατὰ τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων.

Διὰ τῶν διατάξεων τοῦ Πειθαρχικοῦ Δικαίου τοῦ Κώδικος ρυθμίζεται πλήρως ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία.

Γενικῶς ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία, ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν πρὸς ἕνα εἰδικὸν σκοπὸν δέσμευσιν τῶν μελῶν μιᾶς κοινωνικῆς ἐνότητος⁽⁹⁾ ἐν προκειμένῳ τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ—ἀποτελεῖ πράγματι ἐξουσίαν, ἀσκουμένην ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰδικῆς τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων εὐθύνης: τῆς πειθαρχικῆς⁽¹⁰⁾.

Ἡ πειθαρχικὴ εὐθύνη τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου δημιουργεῖται—ὡς γνωστὸν— διὰ τῆς παραβάσεως τῶν καθιερουμένων ὑποχρεώσεων τῶν ὑπαλλήλων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ διοικητικοῦ ἔργου καὶ τῶν κρατικῶν ἐν γένει σκοπῶν. Ἡ παράβασις τῶν ὑποχρεώσεων τούτων ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἐπιβολὴν κυρώσεων, ὅποτε ἀνακύπτει ἡ ἔννοια τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς πειθαρχικῆς ποινῆς⁽¹¹⁾.

Ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία πραγματοποιεῖται μέσῳ τῆς ἱεραρχικῆς ὀργανώσεως τῆς Διοικήσεως⁽¹²⁾, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ταυτίζεται μὲ τὴν ἱεραρχικὴν ἐξουσίαν κατὰ μείζονα δὲ λόγον

(9) Ν. Α. Μπουροπούλου—Ἡ ἔννοια τῆς δικαιοδοτικῆς λειτουργίας 1951. σ. 182—184.

A. Légal—J. Brèthe de la Gressaye—Le Pouvoir disciplinaire dans les institutions privées 1938.

Σ.Τ.Ε. 235|31 ἔνθα ἀναφέρεται «ἡ ἐξουσία ἰδρύματος» (Anstaltsgewalt).

(10) L. Trotabas—Manuel de Droit Public et Administratif. 8η ἐκδ. 1953 σ. 132 ἐφ.

E. Wickert—Deutsches Beamtengesetz. 1952.

Μιχ. Δένδια—op. cit. σ. 312 ἐφ.

Γ. Παπαχατζῆ—Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Δημοσίου Δικαίου 1952. σ. 310 ἐφ.

(11) L. Rolland—Precis de Droit Administratif 1953 σ. 112 ἐφ.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων. 1951 σ. 142-143, ἔνθα τὸ ὅλον θέμα τῶν διοικητικῶν ποινῶν.

—Δίκαιον τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων. 1943.

Ἡλ. Κυριακοπούλου—Ἑλληνικὸν Διοικητικὸν Δίκαιον 1947. σ. 360.

(12) R. Bonnard—Precis de Droit Administratif. 1943 σ. 312 ἐφ.

R. L. Lacharrière—Le contrôle hierarchique de l'Administration dans la forme juridictionnelle. 1937.

M. Hauriou—Σύστημα Διοικητικοῦ Δικαίου καὶ Γενικοῦ Δημοσίου Δικαίου (μετάφρασις μετὰ προσθηκῶν Δ. Τσουλακίδη —Γ. Παπαχατζῆ) Τόμος Α. σ. 113.

ὁ πειθαρχικὸς ἔλεγχος μὲ τὸν ἱεραρχικὸν ἔλεγχον. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις καὶ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸ ὑποκείμενον τῶν δύο ἐξουσιῶν διαφέρουν⁽¹⁸⁾.

Ἡ ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐργασία διερεύνησις τοῦ θέματος τῆς πειθαρχικῆς διώξεως λαμβάνει χώραν διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὰ κάτωθι τέσσαρα μέρη :

α) Ἡ πειθαρχικὴ διώξις ὡς *Lato sensu* πειθαρχικὴ ἀγωγή. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν διατάξεων τοῦ πειθαρχικοῦ μέρους τοῦ Κώδικος συντίθεται ἡ ἔννοιά τῆς *Lato sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ἡ ὁποία θὰ περιλάβῃ τὰς δύο εἰδικωτέρας μορφὰς τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, ἥτοι τὴν κλήσιν πρὸς ἀπολογία ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν καὶ τὴν *stricto sensu* πειθαρχικὴν ἀγωγήν ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν.

β) Ἡ κλήσις πρὸς ἀπολογία, ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, ἥτοι διαδικασία διὰ τὰ ἥσσονος σημασίας πειθαρχικὰ ἀδικήματα, διὰ τὰ ὁποῖα προβλέπεται μέγιστον ὄριον ποινῆς ἢ ἐπίπληξις, ἢ τὸ πρόστιμον ποσοῦ μέχρι τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου.

γ) Ἡ *stricto sensu* πειθαρχικὴ ἀγωγή, ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν, ἥτοι ἡ διαδικασία διὰ τὰ μείζονος σημασίας πειθαρχικὰ ἀδικήματα διὰ τὰ ὁποῖα προβλέπεται ὡς ἀνώτερον ὄριον ποινῆς ἢ ἀπόλυσις τοῦ ὑπαλλήλου ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας.

δ) Τελικὰ συμπεράσματα.

Διὰ τῆς ἀναλύσεως αὐτῆς θέλει ὀλοκληρωθῆ ἡ ἐξέτασις τοῦ πρώτου σκέλους τῆς διαδικασίας τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου : ἡ διώξις. Ἀπομένει πλέον ἡ κρίσις καὶ ἡ ἀπόφανσις τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, μετὰ τῶν ἐνδίκων μέσων καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως.

(18) M. Waline—Traité Elementaire de Droit Administratif. 6η ἐκδ. 1952 σ. 342—344 καὶ 346—347.

P. Düz—G. Debeyre—Traité de Droit Administratif. 1952 σ. 669 καὶ 676.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1^{ΟΝ}

Η ΛΑΤΟ SENSU ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΩΞΙΣ

Α'. Πειθαρχικαὶ "δικαιοδοσίαι" καὶ πειθαρχικὴ δίωξις.

Ἡ κατὰ τὸν Κώδικα πραγμάτων τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης, στηρίζεται εἰς τὸν θεσμὸν τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, πρὸς τὰς ὁποίας στρέφεται ἡ πειθαρχικὴ δίωξις. Διὰ τὴν νῆθη ὡς ἐκ τούτου πλήρως αὐτῇ, δεόν νὰ διευκρινισθῇ ἡ νομικὴ φύσις τῶν μονομελῶν καὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν.

Ἐν τῷ πλαίσιῳ τῆς προσπάθειας διακρίσεως τῆς δικαιοδοτικῆς ἀπὸ τῆς διοικητικῆς δράσειν, ἡ Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ Ἐπιστήμη ἔθεσαν ὠρισμένα ὄνσιαστικά καὶ τυπικά γνωρίσματα τῆς δικαιοδοτικῆς πράξεως⁽¹⁴⁾. Ἐκτὸς ὅμως τῆς γενικῆς αὐτῆς τάσεως ὑπῆρξε διὰ τὰς πειθαρχικὰς δικαιοδοσίας καὶ εἰδικὴ κατεύθυνσις. Συγγραφεῖς ὡς ὁ J. Lafferrière⁽¹⁵⁾ καὶ ὁ F. Fleiner⁽¹⁶⁾ ὑπεστήριξαν τὴν ἀπόψιν ὅτι τὰ πειθαρχικὰ συμβούλια δικαιοδοτοῦν καὶ ἀποτελοῦν τμῆμα τῆς διοικητικῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἀπόδοσις δικαιοδοτικοῦ χαρακτήρος εἰς τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν μὴ σαφῆ διάκρισιν τῶν λειτουργιῶν τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως καὶ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων⁽¹⁷⁾, καὶ εἰς τὴν τάσιν πρὸς δικαιοδοτοποίησιν τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου⁽¹⁸⁾. Εἰς τὸ Βρετανικὸν καὶ ἰδίᾳ τὸ Ἀμερικανικὸν διοικητικὸν καθεστῶς⁽¹⁹⁾ δὲν ὑφίσταται ζήτημα νομικῆς φύσεως τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, διότι δὲν ὑφίστανται, κατὰ κα-

(14) P. Laband-Deutsches Reichstaatsrecht 1919. σ. 149 καὶ 336.
R. Bonnard-Le Contrôle Juridictionnel de l'Administration. 1934 σ. 85 ἐφ.

A. Merkl-Allgemeines Verwaltungsrecht 1927. § 3.
Carré de Malberg-Contribution à la Théorie générale de l'Etat 1920
Τόμος I. σ. 787 ἐφ.

H. Kelsen-General Theory of Law and State 1946 σ. 273 ἐφ.

(15) J. Lafferrière—Traité de la Jurisdiction Administrative et des Recours Contentieux. 2^α ἔκδ. Α' Τόμος, σ. 420 ἐφ.

(16) F. Fleiner—Institutionen des Deutschen Verwaltungsrechts. Ἑλληνικὴ μετάφρασις Στυμφαλιάδου; 1932 σ. 232.

(17) Γ. Παπαχατζῆ—Op. cit. σ. 313 ὑποσ. 2.

(18) M. Waline—Op. cit. σ. 350 ἐφ.
P. Duez—G. Debeyre—Op. cit. σ. 678 ἐφ.
Μιχ. Δένδια—Op. cit. σ. 354.

(19) W. A. Robson—Justice and Administrative Law. 1947 σ. 312 καὶ 401.
F.F. Blachly—M. E. Oatman—Administrative Legislation and Adjudication. 1934 σ. 269.

νόνα πειθαρχικαί δικαιοδοσίαι ως ἴδια συλλογικά ὄργανα κρίσεως ἢ δὲ πειθαρχικὴ ἐξουσία εὐρίσκεται ἐντεταγμένη εἰς τὸν ἱεραρχικὸν ἔλεγχον καὶ τὴν διοικητικὴν ἐποπτεῖαν⁽²⁰⁾ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχει ἀνατεθεῖ εἰς τοὺς ἱεραρχικῶς προϊσταμένους τῶν ὑπαλλήλων. Ἡ ἐποπτεῖα συνεπῶς καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ὑπαλλήλων καθίσταται περισσότερον τεχνικὸν ζήτημα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν τείνει ἡ δεοντολογία τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Public Administration)⁽²¹⁾. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ ὑπάρχουσα νομικὴ ρύθμισις τῶν πειθαρχικῶν σχέσεων εἶναι σκιώδης, τόσον εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ὅσον καὶ εἰς τὸ δικονομικὸν μέρος τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης⁽²²⁾. Παρ' ἡμῖν καὶ ἡ Ἐπιστήμη⁽²³⁾ καὶ ἡ Νομολογία⁽²⁴⁾ ἐν τῇ προσπάθειά των νὰ διατυπώσουν τὰ κριτήρια διαχωρισμοῦ τῶν δικαιοδοτικῶν καὶ διοικητικῶν πράξεων καὶ ὀργάνων ἄπτονται τοῦ θέματος τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν⁽²⁵⁾.

Βάσει τῶν γενικῶς παραδεγεμένων κριτηρίων, τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως καὶ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς τῶν δύο λειτουργικῶν δικαιοδοτικῆς καὶ διοικητικῆς, παρατηροῦμεν ὅτι :

(20) J. M. Pfiffner, R. V. Presthus—Public Administration. 1950. σ. 162. καὶ 198-201.

O. Tead—Constructive Discipline, in Reading Administration, 1952 σ. 356-362 ἔνθα ἡ ἔννοια τῆς «New Discipline».

Fr. Morstein—Marx—Elements of Public Administration, 1952 σ. 492 ἔνθα τίθεται τὸ δίλημμα: is it to preserve the structure of command? Or is it to contribute to the improvement of group cooperation and morale».

(21) H. Fayol—Administration Industrielle et Générale 1947 σ. 121 ἐφ.

J. M. Pfiffner—Public Administration. 1946 σ. 45 ἐφ.

International City Manager's Association—Municipal Personnel Administration. 1950 σ. 265-265.

Γ. Δ. Δασκαλάκη—Ὁργάνωσις καὶ συντονισμὸς ὡς ἀξιώματα τῆς Διοικήσεως καὶ κατευθυντήριαι ἀρχαὶ τῆς δράσεως τοῦ Νομάρχου. 1950 σ. 10 ἐφ. ἔνθα καὶ πλουσία βιβλιογραφία.

(22) L. Meriam—Public Personnel Problems from the Standpoint of the Operating Officer. 1938 σ. 220 - 232.

Fr. Morstein—Marx—Op. cit. σ. 385-40 καὶ 519 ἐφ.

(23) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Op. cit. σ. 67 ἐφ. 109 καὶ 239 ἐφ.

Γ. Παπαχατζῆ—Ἡ ἔννοια καὶ αἱ διακρίσεις τῶν διοικητικῶν διαφορῶν ἐν Μελέταις ἐπὶ τοῦ ἰσχύοντος Δημοσίου Δικαίου, 1947 σ. 461 ἐφ.

Δ. Παπασταθοπούλου—Op. cit. σ. 84 ἐφ.

N. A. Μπουροπούλου—Op. cit. σ. 125 ἐφ.

(24) Σ. τ. Ε. 30|1933, 566|1933, 1152|1934, 1052|1949, 1392|1950.

(25) N. A. Μπουροπούλου—Op. cit. σ. 182.

α) Ἡ ἐσωτερικὴ φύσις τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν δὲν περιλαμβάνει κυρίως τομὴν ἐνδίκου διενέξεως (jurisdictio)⁽²⁶⁾ μετὰ δυνάμεως δεδικασμένου, ἀλλὰ μίαν διοικητικὴν ἀρμοδιότητα.

Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν πειθαρχικὴν ἀπόφασιν καὶ πεδῖον διακριτικῆς εὐχερείας⁽²⁷⁾, ἐλλείπει τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς δικαιοδοτικῆς πράξεως ἀπὸ οὐσιαστικῆς ἀπόψεως: τὸ δεδικασμένον, ⁽²⁸⁾ ὡς θέλει ἐκτεθεῖ ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει. Ἐπομένως ἡ πράξις ἐπιβολῆς πειθαρχικῆς κυρώσεως, ἂν καὶ ἀποτελεῖ διαπίστωσιν μιᾶς ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν παρανομίας ⁽²⁹⁾, ἐν τούτοις στερεῖται τῆς δυνάμεως ἐκείνης ἢ ὁποῖα προσδίδει δικαιοδοτικὸν χαρακτήρα εἰς τὴν πράξιν. Τὸ ἐνισχυμένον ἀμετάκλητον τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως δὲν δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν δύναμιν αὐτὴν τοῦ δεδικασμένου.

β) Ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν δὲν συνιστᾷ, οὔτε δικαστήριον, οὔτε δικαστικὴν δραστηριότητα.

Καίτοι ἔχομεν ἐν προκειμένῳ τὸν νομοθετικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν «πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν», ἐν τούτοις ἐλλείπει τὸ δικαστήριον καὶ ἡ δικαστικὴ δραστηριότης. Καίτοι τὸ ἐκδίδον τὴν πειθαρχικὴν ἀπόφασιν, μονομελὲς ἢ συλλογικὸν ὄργανον, ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Νόμου «πειθαρχικὸς δικαστής», εἶναι προφανὲς ὅτι δὲν ὑπάρχει τὸ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Συντάγματος Δικαστήριον καὶ οἱ δικασταὶ οἱ περιβεβλημένοι μὲ τὰς ἐγγυήσεις τοῦ Συν-

(26) Γ. Παπαχατζῆ—Ἡ ἔννοια καὶ αἱ διακρίσεις τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ἐν Μελέταις ἐπὶ τοῦ Ἰσχύοντος Δημοσίου Δικαίου σ. 461 ἐφ.

—Τὸ Δίκαιον τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, ὀρ. cit σ. 286 ἐφ.

Μ. Δ. Στασινοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια σ. 32 ἐφ.

—Δίκαιον διοικητικῶν πράξεων σ. 117.

Δ. Παπασταθοπούλου—Ὀρ. cit. σ. 84 ἐφ.

(27) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ὀρ. cit. σ. 115 καὶ 239 ἐφ.

Ν. Α. Μπουροπούλου—Ὀρ. cit. σ. 22 ἐφ.

Γ. Παπαχατζῆ—Ἡ ἔννοια τῆς διακριτικῆς εὐχερείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. 1934 σ. 70.

Σ. τ. Ε. 389]1952, 266, 267]1933, 325, 453]1935.

(28) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ὀρ. cit. σ. 68-69, 118, 390 ἐφ.

Ν. Α. Μπουροπούλου—Ὀρ. cit. σ. 37-43.

(29) L. Duguit—Traité du Droit Constitutionnel, 3η ἔκδ. Τόμος Β' σ. 422

R. Bonnard—Ὀρ. cit. σ. 78.

τάγματος δια τὴν ἀπονομὴν τῆς Δικαιοσύνης⁽⁸⁰⁾. Ἰδιαίτερος ἔλλειπει ὁ δικαιοδοτῶν τρίτος, καθ' ὅτι τὰ πειθαρχικὰ συμβούλια δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τρίτα, διότι ἔλλειπει ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ δικαστοῦ, ὀργανικὴ καὶ λειτουργικὴ⁽⁸¹⁾. Ἀπὸ ἀπόψεως δικαστικῆς διαδικασίας, καίτοι ὑπάρχει ἡ αὐτεπάγγελτος ἐνέργεια καὶ τὸ ἠτιολογημένον τῶν ἀποφάσεων, ἔλλειπει ἡ δημοσιότης τῶν συνεδριάσεων, μίᾳ συνέπειᾳ τοῦ δικαιοδοτικοῦ χαρακτήρος τοῦ κρίνοντος ὀργάνου⁽⁸²⁾.

Γενικῶς εἰπεῖν ὑπάρχει βεβαίως μιᾶ ἄρτια διαδικασία συνιστώσα πλήρη πειθαρχικὴν Δικονομίαν, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ἡ ἐνδικοφάνεια τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως, ἔτι δὲ καὶ ἡ οἰονεὶ ἐνδικοποίησις αὐτῶν ἀποτελεῖ σύνηθες φαινόμενον εἰς τὴν δραστηριότητα τῆς συγχρόνου Διοικήσεως, ὡς π.χ. αἱ ἐνδικοφανεῖς προσφυγαί. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία, παρὰ τὴν ἐνδικοφανῆ μορφήν τῆς, παρέμεινεν εἰς τὰ πλαίσια τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ καθιερούμενοι διαδικαστικοὶ τύποι διέπονται μᾶλλον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν διοικητικῶν καὶ οὐχὶ τῶν δικονομικῶν ἀκυροτήτων, ἂν καὶ ἀμφότεραι στηρίζονται εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ οὐσιώδους ἢ μὴ τοῦ τύπου⁽⁸³⁾.

Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἰς τὴν πειθαρχικὴν διαδικασίαν δὲν θὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ βασικαὶ δικονομικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἐγγυήσεις. Ἡ ἐξασφάλισις τῶν δικαστικῶν ἐγγυήσεων ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν ἰδέαν τῆς δικαιοδοτοποιήσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὸ Conseil d'Etat, ἔχει ἤδη χαράξει νομολογιακὴν γραμμὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν «θὰ ἔδει ἐν τῇ πειθαρχικῇ διαδικασίᾳ νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ κανόνες μὴ προβλεπόμενοι ὑπὸ

(80) Ἀλ. Σβώλου—Συνταγματικὸν Δίκαιον. Τόμος Β' 1942 σ. 67 ἐφ. W. Willoughby—Principles of Judicial Administration. 1929 σ. 388 ἐφ. διὰ τὰς δικαστικὰς ἐν γένει ἐγγυήσεις.

(81) Μιχ. Δένδια—Διοικητικὸν Δίκαιον 1950 σ. 289.

Θ. Τσάτσου—Τὸ ἐνδικον μὲσον τῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, 1938, σ. 53. Σ. τ. Ε. 354, 355, 356|1940, 111|1917.

(82) Σ. τ. Ε. 743|1947 ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἡ δημοσιότης ἀποτελεῖ συνέπειαν τοῦ δικαιοδοτικοῦ χαρακτήρος τοῦ ὀργάνου, καθοριζομένην ἐκ τοῦ Συντάγματος.

(83) Μιχ. Δ. Στάσνοπούλου—Ορ. εἰτ. σ. 227, ὡς πρὸς τὴν Διοίκησιν. Φ. Βεγλερῆ—Ὁ δικαστικὸς ἔλεγχος τῆς Διοικήσεως, 1946, σ. 66-67 ὡς πρὸς τὴν δικαστικὴν λειτουργίαν.

τοῦ Νόμου ἀλλ' ἀπροσκοπῶντες εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσουν μίαν πραγματικὴν ἐλευθερίαν ἀμύνης»⁽⁸⁴⁾.

Ἐπομένως οὔτε ἡ φύσις, οὔτε ἡ μορφή τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, δύναται νὰ προσδώσουν δικαιοδοτικὸν χαρακτήρα εἰς τὰς πειθαρχικὰς δικαιοδοσίας τοῦ Κώδικος. Ἐν τούτοις παραμένει ἀναμφισβητήτως ἔντονος ἡ ἐνδικοφάνεια τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας.

Δέον ἐπὶ πλέον νὰ σημειωθῇ ὅτι, παρὰ ταῦτα, ὁ Κώδιξ χρησιμοποιοῦν ὄρους προσιδιάζοντας εἰς καθάραν δικαιοδοτικὴν λειτουργίαν, ὡς π. χ. «δικαιοδοσίαι» «πειθαρχικός δικαστής» «πειθαρχικὴ ἀγωγή» κ. λ. π. Αἱ ἐννοίαι τῶν ὄρων αὐτῶν τελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ παραλληλισμοῦ πρὸς τὴν δικαστικὴν λειτουργίαν, δέον νομικῶς νὰ θεωρηθοῦν ὡς καταχρηστικά, ἥτοι π. χ. ὡς οἶονεὶ δικαιοδοσίαι, οἶονεὶ πειθαρχικὴ ἀγωγή κ. ο. κ. Ὑπὸ αὐτὴν τὴν νομικὴν ἐκδοχὴν θὰ χρησιμοποιοῦνται οἱ ὄροι αὐτοὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐργασίας, ἐν ᾧ ψεὶ ἄλλωστε τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ δυσχέρεια εὐρέσεως κριτηρίων τῆς οὐσίας τῆς δικαιοδοτικῆς λειτουργίας ὀδηγεῖ κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς «οἶονεὶ δικαιοδοτικῆς πράξεως», ἐννοίας ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν μεταβατικὴν λύσιν εἰς τὸ πρόβλημα τῆς φύσεως τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν⁽⁸⁵⁾. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἐγκαινιολομένου διὰ τῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος δικονομικοῦ καθεστώτος θὰ καθορίσῃ ἀποφασιστικῶς τὴν θέσιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, εἴτε εἰς τὴν δικαιοδοτικὴν, εἴτε εἰς τὴν διοικητικὴν σφαῖραν.

Καὶ ἤδη ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον — ὡς θὰ ἴδωμεν — τῆς Διοικήσεως πρὸς ἄσκησιν τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου.

Θέμα πειθαρχικῆς διώξεως γεννᾶται ἀφ' ἧς ὑπάλληλος διὰ πράξεως ἢ παραλείψεως δυναμένης νὰ κατολογισθῇ, ὑπαιτίως παρεβίασε τὸ ὑπαλληλικὸν τοῦ καθήκον, ὡς τοῦτο διαμορφοῦται διὰ τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ γενικῶν καὶ εἰδικῶν ὑποχρεώσεων⁽⁸⁶⁾. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μὲν Διοίκησις ἀξιοῖ εὐλόγως τὴν βεβαίωσιν τῆς παραβάσεως καὶ τὴν ἐπιβολὴν ἀναλόγου κυρώσεως, ἀσκούσα οὕτω κατασταλτικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν ὀργά-

(84) P. Duez—G. Debeyre—Op. cit. σ. 684 ἐνθὰ κατὰ τὸ Conseil d'Etat «il faut de suivre regles essentielles des formes juridiques qui constituent la garantie naturelle de tout inculpé».

(85) W. A. Robson. op. cit. σ. 401.

(86) Κ.Δ.Υ. ἄρθρον 131.

νων της⁽⁸⁷⁾, ὁ δὲ ὑπάλληλος, εἴτε ἀντικρούει τὴν ἀξίωσιν ταύτην, ὁπότε γεννῶνται ἀμφισβήτησις τῆς πειθαρχικῆς τοῦ εὐθύνου, εἴτε παραδέχεται αὐτήν, ὁπότε γεννῶνται θέμα μόνον «ἐπιμετρήσεως» τῆς πειθαρχικῆς ποινῆς. Πάντως ἡ πειθαρχικὴ ἀξίωσις τῆς διοικήσεως ἄγεται πρὸς κρίσιν καὶ τελικὴν ἀπόφασιν.

Ἡ πειθαρχικὴ δίωξις τῶν ὑπαλλήλων, ἐνῶ κατὰ τὸ προϊσχῶσαν τοῦ Κώδικος Δίκαιον, ἐναπέκειτο εἰς τὴν διακριτικὴν εὐχέρειαν τῆς Διοικήσεως⁽⁸⁸⁾, ἤδη κατὰ τὸ ἄρθρον 141 Κ.Δ.Υ. «ἡ δίωξις καὶ ἡ τιμώρησις τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος εἶναι καθήκον τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ παράβασις τοῦ ὁποίου συνιστᾷ μόνον πειθαρχικὸν ἀδίκημα αὐτοῦ».

Ὁ Νόμος ὁμιλεῖ περὶ καθήκοντος καὶ οὐχὶ περὶ ὑποχρέσεως. Περαιτέρω καθορίζει ὡς κύρωσιν μὲν οὖν τὴν πειθαρχικὴν εὐθύνην τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 141 τιθεμένη ἀρχὴ περιορίζεται σαφῶς εἰς ἠθικὴν — οὕτως εἰπεῖν — ὑποχρέωσιν καὶ οὐχὶ εἰς νομικὴν τοιαύτην μὲ εὐρυτέρας συνεπείας καὶ δὴ δημιουργίαν ἀξιώσεως πρὸς ἄσκησιν πειθαρχικῆς διώξεως κατὰ τοῦ πταίσαντος ὑπαλλήλου. Ἡ λέξις «μόνον» ὑποδηλοῖ ἀκριβῶς τὴν πρόθεσιν τοῦ Νομοθέτου νὰ παραμείνη ἡ πειθαρχικὴ δίωξις «ἐσωτερικὴ» τρόπον τινὰ τῆς Διοικήσεως ὑπόθεσις⁽⁸⁹⁾.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ εἶδος τοῦ ἐν λόγῳ καθήκοντος τὸ θέμα διὰ τὰς μονομελεῖς πειθαρχικὰς δικαιοδοσίας εἶναι ἄπλουν: Ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος διώκει καὶ δικάζει ὁ ἴδιος κατὰ τὰ κατωτέρω ἀναλυτικῶς ἐκτεθησόμενα. Ἐπὶ πολυμελῶν ὁμοῦ δικαιοδοσιῶν, ὅτε ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος μόνον διώκει ἢ ἀντιθέτως ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς μόνον δικάζει, ἐμφανίζεται ἐν μικρὸν κενὸν εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ Νόμου, ἀναπληρούμενον δι' ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τῶν ἰσχυόντων διὰ τὸν πειθαρχικὸν δικαστὴν τῶν μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, ὁπότε τὸ καθήκον διώξεως ἐπιβαρύνει τὸν δικαιούμενον νὰ ἐγείρῃ τὴν *stricto sensu* πειθαρχικὴν ἀγωγὴν ἢ τὸν νόμιμον ἀναπληρωτὴν του, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ δικαιούμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν ἔγερσιν τῆς πειθαρχικῆς

(87) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια, σ. 9.

(88) Ἡλ. Κυριακοπούλου—ορ. *cit.* 167.

(89) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ἑρμηνεῖα Κώδικος Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν ὑπαλλήλων σ. 252.

άγωγής διοικητικόν ὄργανον, κατὰ τὰ ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει ἐκτιθέμενα. Ἐν προκειμένῳ δέον νά διευκρινισθῆ ὅτι διὰ τὸν διώκοντα Ὑπουργὸν ἢ παράλειψις τοῦ καθήκοντος πρὸς δίωξιν, δὲν δημιουργεῖ δι' αὐτὸν πειθαρχικὴν⁽⁴⁰⁾, ἀλλὰ μόνον πολιτικὴν καὶ ποινικὴν εὐθύνην κατὰ τὰς περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν κειμένας διατάξεις. ⁽⁴¹⁾

Ἐξαίρεσιν τῆς προρηθείσης ἀρχῆς εἰσάγει ὁ Κώδιξ διὰ τὰ ἀδικήματα ἡσσοнос σημασίας, ἧτοι δι' ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα προβλέπεται ποινὴ ἐπιπλήξεως. Τούτων ἢ δίωξις ἐναπόκειται κατὰ τὸ ἄρθρον 141 — 2 εἰς τὴν διακριτικὴν εὐχέρειαν τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν ὀργάνων, οὐχὶ κατ' ἐντελῶς ἐλευθέραν ἐκτίμησιν, ἀλλὰ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ συμφέροντος τῆς Ὑπηρεσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ὑπαλλήλου. Σημειωτέον ὅτι ζήτημα δύναται νά γεννηθῆ εἰς ἣν περίπτωσιν ἔλαβε — ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν — χώραν πειθαρχικὴ δίωξις καὶ ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος, κρίνων ὡς προβλεπομένην τῆς ἐπιπλήξεως, δὲν ἐπιβάλλει ποινὴν. Τοῦτο δύναται βεβαίως νά συμβῆ ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι θά ἐκδοθῆ ὅπωςδῆποτε ἀπόφασις ἔστω ἀπαλλακτικὴ, πάντως ὁμως ἀναφέρουσα τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν λαμβάνει χώραν ἢ συνέχισις τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας. Ἡ δι' ἀποφάσεως περᾶτωσις τῆς, διὰ τῆς κλήσεως ἀρξαμένης, διαδικασίας, εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρον 160 — 4 τοῦ Κ.Δ.Υ., ὑποχρεωτικὴ.⁽⁴²⁾

Ἦδη δέον νά ἐξετασθῆ ἡ δικονομικὴ μορφή τῆς πειθαρχικῆς δίωξεως. Ἐν τῇ παρούσῃ διατριβῇ ἡ πειθαρχικὴ δίωξις ἀποδίδεται δικονομικῶς διὰ τοῦ ὄρου «πειθαρχικὴ ἀγωγή *Latu Sensu*», ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὴν ποινικὴν ἀγωγὴν τῆς Ποινικῆς Δικονομίας καὶ τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας. Διὰ τοῦ ὄρου τούτου, ὁ ὁποῖός μεταφέρει τὴν ἔννοιαν τῆς πειθαρχικῆς ἀξιώσεως τῆς Διοικήσεως εἰς τὴν δικονομικὴν τροχίαν, ἐπέρχεται ἐνοποίησις πάσης εἰδικωτέρας μορφῆς πειθαρχικῆς δίωξεως, τουλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἕνα παράγοντα τῆς πειθαρχικῆς δι-

(40) Γ. Παπαχατζῆ—Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικητικοῦ Δικαίου 1952, σ. 220.

(41) Νόμος ΦΠΣΤ' 1877 ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως.

H. Berthelemy—Διοικητικὸν Δίκαιον. Μετάφρασις μετὰ προσαρμογῆς πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντα ὑπὸ Μιχ. Δ. Στασινοπούλου, Τόμ. Α', ἐνθα καὶ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν ἀναλυτικῶς.

(42) Κατωτέρω σελίς 39. Ὡς πρὸς τὴν α priori κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ προϊσταμένου κατωτέρω σελ. 8.

κής: τὴν κατηγορίαν. Ἦτοι ἡ ἔννοια τῆς *Latō Sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς χρησιμεύει ὡς τὸ γενικὸν πλαίσιον, τὸ μὲν διὰ τὴν δικονομικὴν ἔνταξιν τῶν δύο εἰδικῶν μορφῶν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως (κλήσεως εἰς ἀπολογίαὶν καὶ πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *Stricto Sensu*), τὸ δὲ διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ρόλου καὶ τοῦ πεδίου δράσεως τῶν δύο τούτων διωκτικῶν μέσων τῆς πειθαρχικῆς κατηγορίας. Περιλαμβάνει τούτέστιν ἡ ἐν εὐρείᾳ ἔννοια πειθαρχικῆς ἀγωγῆς:

α) τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογίαὶν, μέσον πειθαρχικῆς κατηγορίας ἐπὶ τῶν μονομελῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν. Δι' αὐτοῦ ἄρχεται ἡ αὐτεπάγγελτος δίκη. Μονομελεῖς πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι εἶναι οἱ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι τοῦ ὑπαλλήλου κατὰ τὰ ἄρθρα 143 καὶ 144 Κ.Δ.Υ., οἵτινες διώκουν καὶ δικάζουν ἐν συνεχείᾳ οἱ ἴδιοι. Αὗται δικαιοδοτοῦν ὁσάκις τὸ δι' ὃ ἡ πειθαρχικὴ δίωξις ἀδίκημα συνεπάγεται ποινὴν ἐπιπλήξεως, ἢ προστίμου μέχρις ἀνωτάτου ὁρίου τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου.

β) τὴν *Stricto Sensu* πειθαρχικὴν ἀγωγήν, μέσον πειθαρχικῆς κατηγορίας ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν, ἧτοι ὁσάκις τὸ δι' ὃ ἡ πειθαρχικὴ δίωξις ἀδίκημα συνεπάγεται ποινὴν ἐπιπλήξεως ἢ προστίμου τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατῆγορος μὲν εἶναι ὁ Ὑπουργὸς ἢ ὁ νόμιμος ἀναπληρωτῆς του, πειθαρχικὸς δὲ δικαστὴς ἰδιαίτερον συλλογικὸν ὄργανον⁽⁴⁸⁾ μὲ δικαιοδοτικὴν χροιάν: Τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον.

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Νόμος καθιεροῖ μίαν ἐκ τῶν προτέρων κρίσιν τῆς βαρύτητος τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν δὲν ἀκολουθεῖται, ὡς προελέχθη, τὸ σύστημα τῆς ἀντιστοιχίας ἀδικημάτων καὶ ποινῶν, ὡς συμβαίνει εἰς τὸ Ποινικὸν Δίκαιον. Ἡ κρίσις ἐξ ἄλλου αὐτὴ ἀνατίθεται εἰς τὸ κατηγοροῦν ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχη κἂν ὑπ' ὄψιν του ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος διὰ τὸ ὁποῖον χωρεῖ ἡ δίωξις, ἰδίᾳ ἐφ' ὅσον δὲν τυγχάνει ἐκ τῶν εἰδικῶς ἀναφερομένων ἀδικημάτων ἢ ἐκ τῶν ἀδικημάτων τῆς διοικητικῆς πρακτικῆς. Πολὺ περισσότερον εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἔχη ἢ νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ἀντικειμενικοὺς παράγοντας δικαιοδοτικῆς

(48) Μιχ. Στασινοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ Διοικητικὰ Δικαστήρια σ. 115.

κρίσεως, ὡς π.χ. τὴν πλήρη διερεύνησιν τοῦ πραγματικοῦ μέρους τῆς ὑποθέσεως. Μόνη καὶ δὴ μερική ἐξασφάλισις εἶναι ἡ ὑποχρέωσις ἐκδόσεως ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ διώκοντος ὄργανου⁽⁴⁴⁾, ἀναφέροντος τὴν συνδρομὴν τῶν νομίμων λόγων μὴ ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει φρονοῦμεν ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἀχίλλειον πτέρναν τοῦ ἐγκαινιαζομένου συστήματος πειθαρχικῆς διώξεως, ἂν καὶ ἡ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δὲν θὰ ὑστερήσῃ εἰς χάραξιν κατευθυντηρίων γραμμῶν καὶ ὁρίων τῆς τοιαύτης α priori κρίσεως.

Ὡστε πειθαρχικὴ ἀγωγή ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ εἶναι ἡ διοικητικὴ ἐνέργεια διὰ τῆς ὁποίας διατυποῦνται καθ' ὑπαλλήλου τινος κατηγορία τελέσεως πειθαρχικοῦ ἀδικήματος ἐνώπιον πειθαρχικοῦ δικαστοῦ καλουμένου ὅπως ἀποφανθῇ ἀμετακλήτως ἐπ' αὐτῆς.

Διὰ τῆς θεωρητικῆς ταύτης κατασκευῆς καὶ πλαισιώσεως ἐπιτυγχάνεται ἀκριβῶς ὁ κατηγορηματικὸς σκοπὸς τοῦ νομοθέτου τοῦ Κώδικος⁽⁴⁵⁾ « ἡ πλήρης δικονομικὴ ὀργάνωσις τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης»⁽⁴⁶⁾ τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς κατηγορίας. Τοιοῦτοτρόπως ἐκάστης ἐπὶ μέρους διαδικαστικῆς πράξεως ἢ διατυπώσεως ἐν γένει εἶναι προκαθωρισμένη ἡ θέσις καὶ ἡ ἀποστολή, εἰς τρόπον ὥστε ἡ διαδικασία, κατὰ τὸ στάδιον τῆς προδικασίας, νὰ προχωρῇ ὁμαλῶς πρὸς ὀρθὴν κρίσιν καὶ ταχεῖαν ἀπόφασιν τοῦ πειθαρχικοῦ Δικαστοῦ.

Β' Γενικαὶ προϋποθέσεις πειθαρχικῆς διώξεως.

Αἱ προϋποθέσεις τῆς πειθαρχικῆς διώξεως εἶναι :

- α) ἡ τέλεσις πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.
- β) ἡ διαπίστωσις τελέσεως αὐτοῦ.
- γ) ἡ διατύπωσις κατηγορίας καὶ
- δ) ἡ ὑπαλληλικὴ ιδιότης.

Ἀναλύομεν ἤδη — ἐν πάσῃ συντομίᾳ — μίαν ἐκάστην τῶν προϋποθέσεων τούτων, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀφορώσης τὸ θέμα μας πλευρᾶς.

α) Τέλεσις πειθαρχικοῦ ἀδικήματος.

Περὶ τῶν πειθαρχικῶν ἀδικημάτων ὁμιλεῖ τὸ οὐσιαστικὸν

(44) Κατωτέρω σελίς 43, ἐνθα καὶ ἀνάλυσις τῆς δικαιολογητικῆς βάσεως τῆς τοιαύτης ὑποχρέωσεως.

(45) Εἰσηγητικὴ Ἔκθεσις τοῦ Ν. 1811 (παράγραφος 12).

(46) Γ. Παπαχατζῆ—Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικ. Δικαίου σ. 312.

Πειθαρχικόν Δίκαιον⁽⁴⁷⁾. Ἐν προκειμένῳ δέον νά υπογραμμισθῆ, πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ καθιερουμένου συστήματος πειθαρχικῆς διώξεως, ὅτι :

1. τὰ πειθαρχικά ἀδικήματα ἀπαριθμοῦνται ἐνδεικτικῶς⁽⁴⁸⁾
2. δὲν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ «Nullum Crimen Nulla Poena Sine Lege»⁽⁴⁹⁾
3. δὲν ὑπάρχει ἀντιστοιχία ἀδικημάτων καί, ποινῶν⁽⁵⁰⁾
4. δὲν ἀποκλείεται ἡ ἀναδρομικότης ἐπὶ πειθαρχικῶν ποινῶν.⁽⁵¹⁾

Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ὁρολογίαν τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, παρατηροῦμεν ὅτι καὶ ἐν προκειμένῳ τὸ πειθαρχικόν ἀδικήμα ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀντικειμενικόν καὶ ὡς πρὸς τὸ ὑποκειμενικόν μέρος, δυνάμενον νά καταλογισθῆ εἰς τὸν διαπράξαντα αὐτὸν ὑπάλληλον κατὰ τὰς γενικὰς περὶ καταλογισμοῦ ἀρχὰς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου⁽⁵²⁾.

Ἐπιπροσέτι λοιπὸν πειθαρχικοῦ ἀδικήματος θεμελιοῖ κατ' οὐσίαν τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν.

β) Διαπίστωσις τῆς τελέσεως αὐτοῦ.

Διὰ τὴν διαπίστωσιν τελέσεως πειθαρχικοῦ τινος ἀδικήματος, ἀπαιτεῖται διαπίστωσις τῶν πραγματικῶν πειριστατικῶν τὰ ὅποια συγκροτοῦν τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασίν του. Ἡ διαπίστωσις αὕτη ἔγκειται⁽⁵³⁾ :

α) εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀποδικτέου θέματος, ἥτοι τῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως, εἴτε αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου διὰ τὴν ἀνάκρισιν ὀργάνου, εἴτε ἐντολῇ ἢ ὁδηγίαις τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

β) ἐκλογὴν τῶν προσφορωτέρων ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ

γ) ἐξεύρεσιν καὶ ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν πορισμάτων, ἅτινα προέκυψαν ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ἢ τῆς ἐρεῦνης ἐν γένει.

Ὁ Κώδιξ καθορίζει δύο γενικὰ στάδια διερευνήσεως τῶν

(47) Κ.Δ.Υ. Μέρος ΣΤον Κεφάλαιον Αον.

(48) Ν. Ν. Σαριπόλου—Συνταγματικὸν Δίκαιον, Τόμος Γ' σ. 51.

(49) Θ. Ἀγγελοπούλου—Δίκαιον τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, ἔκδ. Β' σελ. 257.

(50) Μιχ. Στασινοπούλου—Ἑπαλληλικὸς Κώδιξ καὶ Κώδιξ Ν.Π.Δ.Δ. σελ. 252.

(51) Σ. τ. Ε. 523)1931, 278)1932, 645)1935, 1007)1936, 387)1938 καὶ 186)1941.

(52) Ν. Χωραφᾶ—Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον, σ. 83.

(53) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων, σ. 263.

πραγματικῶν περιστατικῶν, τῶν μελλόντων ν' ἀποτελέσουν τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Τὸ πρῶτον στάδιον εἶναι τὸ τῆς προανακρίσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον προπαρασκευάζεται ἡ θεμελίωσις καὶ διατύπωσις τῆς πειθαρχικῆς κατηγορίας. Τὸ δεύτερον στάδιον εἶναι τὸ τῆς τακτικῆς ἀνακρίσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον κυρίως προπαρασκευάζεται ἡ «δικαιοδοτικὴ» κρίσις τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ. Οὕτω, ἐνῶ ἡ προανάκρισις, ὡς δὲ θὰ ἴδωμεν καὶ ἡ προκαταρκτικὴ ἐξετάσις, προηγεῖται τῆς κατηγορίας, ἡ τακτικὴ ἀνάκρισις, ἂν καὶ δὲν ἀποκλείεται νὰ προηγηθῆται, συνήθως ἔπεται τῆς ἐγέρσεως τῆς *Lato Sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Τὴν παροῦσαν μελέτην ἐνδιαφέρει, ὡς ἐκ τούτου, μόνον ἡ προανάκρισις καὶ μάλιστα καθ' ὃ μέρος ἀνάγεται εἰς θεμελίωσιν τῆς κατηγορίας⁽⁵⁴⁾. Ἴδια πρέπει νὰ διευκρινισθῆ τὸ σημεῖον διαχωρισμοῦ μεταξύ τῆς φάσεως προπαρασκευῆς, ἀπὸ τὴν φάσιν διατυπώσεως τῆς κατηγορίας, διὰ νὰ γνωσθῆ, οὕτω, ἀκριβῶς καὶ ὁ χρόνος ἐνάρξεως τῆς πειθαρχικῆς δίκης.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 151 Κ.Δ.Υ. πᾶς πειθαρχικὸς προϊστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου δύναται νὰ προβαίνη εἰς «προκαταρκτικὴν καὶ ἄτυπον συλλογὴν πληροφοριῶν καὶ στοιχείων περὶ τοῦ εἰκαζομένου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος καὶ τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἐτελέσθη τοῦτο». Ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἀρμοδιότητος ταύτης ἐνεργῶν ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος, ἐνεργεῖ, ἄρα γε, πρᾶξιν δι' ἧς ἄρχεται ἡ πειθαρχικὴ διαδικασία, ἡ ἀπλὴν ἐνέργειαν ἐξετάσεως συνδρομῆς ἢ οὐ στοιχείων πειθαρχικοῦ τινος ἀδικήματος, πρὸς ἐδραίωσιν τῆς κατηγορίας;

Συμμορφούμενοι πιστῶς πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Νόμου, θὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος ἐνεργεῖ προανάκρισιν. Τοιαῦται ὅμως ἐνέργειαι, συνήθεις εἰς τὴν πρᾶξιν, δὲν ἔχουν πάντοτε χαρακτῆρα πολὺ δὲ περισσότερον ὑφὴν προανακρίσεως, ὑπὸ ἔννοιαν δικονομικὴν, ἀνάλογον πρὸς τὴν τῆς Ποινικῆς Δικονομίας⁽⁵⁵⁾, ἀλλὰ χαρακτῆρα καὶ ὑφὴν μιᾶς προκαταρκτικῆς ἐξετάσεως διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν στοιχείων—μὴ νομικῶν—δυναμένων νὰ στηρίξουν κατηγορίαν διὰ τι πειθαρχικὸν ἀδίκημα.

(54) Beyer, William C.—Problems of the American Public Service. σ. 132.

(55) Ἡλ. Γάφου—Ποινικὴ Δικονομία, Τεῦχος Β' σ. 116.
Κ. Τσουκαλά—ἔνθ. ἀνωτέρω σ. 105.

Ἡ διαφορὰ μεταξύ προανακρίσεως καὶ προκαταρκτικῆς ἐξετάσεως μᾶς δίδεται ἀπὸ τὴν Ποινικὴν δικονομίαν⁽⁵⁶⁾. Ἡ πρώτη ἀποτελεῖ στάδιον προδικασίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑποδηλοῖ ἔναρξιν πειθαρχικῆς διαδικασίας, ἐνῶ ἡ δευτέρα εἶναι ἐξωδιαδικαστικὴ ἐνέργεια, σκοποῦσα νὰ διερευνήσῃ τὴν ὑπαρξιν περιστατικῶν δικαιολογούντων τὴν θέσιν εἰς κίνησιν τῆς δικονομικῆς διαδικασίας. Ἄλλωστε εἶναι προφανές ὅτι ἡ προκαταρκτικὴ καὶ ἄτυπος συλλογὴ στοιχείων, εἶναι ὄχι μόνον δικαίωμα ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσις τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἀναφέρεται εἰς πράξεις ἢ παραλείψεις ὑπαλλήλων σχεσιν ἐχούσας μὲ τὴν Ὑπηρεσίαν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐνέργεια, τμημα τῆς ὅλης ὑπηρεσιακῆς ἀπασχολήσεως ἱεραρχικοῦ ἐλέγχου τοῦ ἐρευνῶντος διοικητικοῦ ὄργανου, δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἀνακριτικὴν χροιάν μὲ δικονομικὰς συνεπείας, οὔτε διὰ τὸν ἐρευνῶντα, οὔτε διὰ τὸν καθ' οὗ ἡ ἔρευνα. Ἀνακριτικὴ ὅθεν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐνέργεια ἐκείνη τοῦ πειθ. προϊσταμένου, ὅταν :

α) λαμβάνη χώραν κατόπιν ὑπάρξεως ἐννόμου τινος αἰτίας⁽⁵⁷⁾ ἢ ὁποία κατὰ Νόμον δημιουργεῖ ὠρισμένης συνεπείας, διὰ τὴν Διοίκησιν καὶ τοὺς τρίτους, ὡς π.χ. ὑποβαλλομένης αἰτήσεως τινος παραπόνων καθ' ὑπαλλήλου ἢ καταγγελίας κ.λ.π.

β) ἡ ἔρευνα τείνῃ πρὸς εἰδικὴν κατεύθυνσιν, τὴν προκαθοριζομένην διὰ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ αἰτήματος κατεύθυνσιν ὡς π.χ. τῆς καταγγελίας τοῦ ἰδιώτου κ.λ.π. Τοιαύτης πράξεως συνέπεια εἶναι ἀσφαλῶς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 153 — 3 ἀπαιτούμενη ἠτιολογημένη ἔκθεσις.

Τυχὸν ἀντίθετος ἄποψις θεωροῦσα ἀνακριτικὴν τὴν ὑπὸ τοῦ πειθαρχικῶς προϊσταμένου σὺτεπάγγελτον καὶ ἄτυπον ἔρευναν περὶ εἰκαζομένου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, δὲν δύναται νὰ εὔρη δικονομικὸν ἔρεισμα οὔτε ἐξυπηρετεῖ διοικητικὴν τινα σκοπιμότητα ἢ ἀνάγκην. Καὶ δεδομένου ὅτι αὐτεπάγγελτος εἶναι ἡ ἔρευνα τοῦ πειθ. προϊσταμένου, ὁσάκις οὗτος θέλει νὰ διευκολυνθῇ (ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν), ἢ νὰ διευκολύνῃ τὸν κατήγορον (ἐπὶ πολυμελῶν) ἐν τῇ κρίσει αὐτοῦ ἐάν πρέπει νὰ προβῇ ἢ οὐ, εἰς τὴν πειθαρχικὴν δίωξιν, εἶναι φανερόν ὅτι αἱ προπαρασκευαστικαὶ αὐταὶ τῆς κατηγορίας ἐνέργειαι ἔχουν καθαρῶς διοικητι-

(56) Ν. 1493)1949 «περὶ Κώδικος Ποινικῆς Δικονομίας», ἄρθρ. 31-1,43.

(57) R. Bonnard—*Precis de Droit Administratif*, 2α ἔκδ. σ. 67 (περὶ αἰτίου), 3η ἔκδ. σ. 478 περὶ πειθ. εὐθύνης.

κόν⁽⁵⁸⁾ και οὐχί ἀνακριτικὸν χαρακτηῖρα, συνιστῶσαι τὴν ἔννοιαν τῆς προκαταρκτικῆς ἐξετάσεως, ὅπωςδῆποτε ἀτύπου καὶ πάντοτε προκαταρκτικῆς. Ἄλλωστε ἡ ἴδια ἀνάγκη ἐπέβαλλε καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς προκαταρκτικῆς ἐξετάσεως ἐν τῇ Ποινικῇ Δικονομίᾳ⁽⁵⁹⁾. Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀγνοηθῇ ἀπὸ τὸν ἑρμηνευτὴν ἡ ἀνάγκη διαχωρισμοῦ τοῦ νομικοῦ πεδίου δράσεως ἀπὸ τὸ τῶν ἐνδιαθέτων προθέσεων, ἢ ἔστω ὑπονοιῶν «περὶ εἰκαζομένου πειθαρχικοῦ ἀδικήματος», Ἡ διαστολὴ αὕτη εἶναι περισσότερο ἀναγκαία εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ποικίλων ἐνεργειῶν τοῦ διευθύνειν (directing) καὶ ἐλέγχειν (controlling)⁽⁶⁰⁾.

Ὡς πρὸς τὸ ὅτι γενικῶς τὸ ἀνακριτικὸν στάδιον ἀποτελεῖ ὀργανικὴν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως ἀνάγκην δὲν χωρεῖ πλέον ἀμφιβολία δεδομένου ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Δημοσίαν Διοίκησιν ὅπου ἀνεπτύχθη ἡ ἔννοια τῆς ἀτύπου ὀργανώσεως (informal organisation) ἀναγνωρίζεται ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως πλήρους ἀποδεικτικοῦ ὕλικου (full documentation) ἀκόμη δὲ καὶ σταδίου ἀνακριτικῆς προπαρασκευῆς (prepare witness)⁽⁶¹⁾. Εἰς τὰς Πολιτείας μάλιστα ὅπου προβλέπεται καὶ στοιχειώδης πειθαρχικὴ διαδικασία ἐνδίκων μέσων, ὡς τῆς Massachusetts καὶ τοῦ Buffalo, ὑπάρχει καὶ νομοθετικὴ ρύθμισις τοῦ ἀνακριτικοῦ σταδίου προβλέπουσα ὅτι ἡ κατηγοροῦσα ἀρχὴ ὀφείλει νὰ ὑποστηρίξῃ δι' ἀποδείξεων τὰς κατηγορίας ἐναντίον τοῦ ἐγκαλουμένου, παρέχουσα ἀντιστοίχως δικαίωμα εἰς τὸν ἐγκαλούμενον νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἄμυνάν του ἐνώπιον τῆς Commission.⁽⁶²⁾

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς ἡ ἀναγκαιότης τοῦ προπαρασκευαστικοῦ τῆς κατηγορίας σταδίου. Ἀπομένει μόνον τὸ πρόβλημα τῆς τακτοποιήσεως ἢ μὴ τοῦ σταδίου τούτου εἰς τὴν σύγχρονον Δημοσίαν Διοίκησιν, θέμα τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐργασίας.

Τὸ ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ διάκρισις αὕτη μεταξὺ προανακρίσεως

(58) Σ. τ. Ε. 1285)1948 καὶ 851)1949.

Μιχ. Δένδια—ἐνθ. ἀνωτέρω. Περὶ τοῦ ἱεραρχικοῦ ἐλέγχου, ἱεραρχ. ἐξουσίας, σ. 394.

(59) Αἰτιολογικὴ Ἐκθεσις, Ν. 120 καὶ 160)1945.

(60) L. Urwick—Organisation as a technical problem. σ. 49 ἐφ.

(61) John M. Piiffner - R. Vance Presthus: Public Administration. 3η ἔκδοσις. New York 1953. σ. 152 καὶ 269 ἐφ.

(62) William E. Mosher - J. Donald Kingsley: Public Personnel Administration. 1941, σ. 402 ἐφ.

καί προκαταρκτικής εξέτασεως εἶναι καί νομικῶς βάσιμος καί ἀναγκαῖα, προκύπτει καί ἐκ τοῦ ἄρθρου 151 - 3 ΚΔΥ, καθορίζοντος τὴν παραιτέρω πορείαν τῆς διαδικασίας, τῆς ἀρξαμένης, κατὰ τ' ἀνωτέρω, διὰ τῆς προανακρίσεως :

αα) ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων κρίνη ὁ ἐνεργήσας αὐτὴν ὅτι δὲν συντρέχει περίπτωσις πειθαρχικῆς διώξεως τερματίζει αὐτὴν δι' ἠτιολογημένης ἐκθέσεως, ἥτις, συγκρινομένη μὲ τὴν προανάκρισιν τῆς Ποιν. Δικονομίας ἐπέχει θέσιν «προβουλεύματος» μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ, δὲν κωλύει τὴν ὑφ' ἐτέρου πειθαρχικῶς προϊσταμένου διενέργειαν προανακρίσεως ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος. (ἄρθρον 151 - 3)

ββ) ἐὰν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων προκύπτει ὅτι ἡ περίπτωσις χρήζει περαιτέρω ἐρεύνης, ὁ ἐνεργήσας αὐτὴν προβαίνει εἰς ἐνέργειαν τακτικῆς ἀνακρίσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 152 καὶ ἐφεξῆς. Καὶ ἐν μὲν περιπτώσει ἐνοχῆς δικάζεται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, ἐν περιπτώσει δὲ ἀθωότητος ἢ λόγων ἀπαλλαγῆς, ἐκδίδεται ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 159 — 1 ἀπαλλακτικὴ ἀπόφασις, ἐν εἶδος «ἀπαλλακτικοῦ βουλεύματος»

Συνεπῶς ἡ διαπίστωσις ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τελέσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, εἶναι προϋπόθεσις ἐγέρσεως τῆς ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, καθ' ὃ μέτρον:

αα) ἐξετάζεται ἡ δυνατότης διατυπώσεως κατηγορίας καὶ ἡ σκοπιμότης κινήσεως τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας. (προκαταρκτικὴ ἐξέτασις).

ββ) ἐξετάζεται ἡ βασιμότης τῆς «πειθαρχικῆς παραβάσεως» καὶ ἐρευνῶνται τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ τὰ ὅποια θ' ἀποτελέσουν τὴν ἐλάχισσυνα πρότασιν τοῦ κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *Latō Sensu* (προανάκρισις καὶ τακτικὴ ἀνάκρισις).

γ. Διατύπωσις κατηγορίας

Εἶναι γνωστὸν βεβαίως τὸ δικονομικὸν ἀξίωμα «ὅπου δὲν ὑπάρχει κατηγορία δὲν ὑπάρχει Δικαστήριον». Καὶ ναὶ μὲν αἱ πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν ἀποτελοῦν δικαστήρια, ἀλλὰ λόγῳ τοῦ ὅτι λειτουργοῦν οἷονεὶ δικαστηριακῶς,⁽⁶³⁾ ἀπαιτεῖται καὶ νο-

(63) Σ. τ. Ε. 1795)1948. Κατωτέρω σελ. 44.

μικῶς καὶ τεχνικῶς ἢ ὑπαρξίς, οἶονεὶ ἔστω κατηγορίας, ἢ ὁποία θὰ κινήσῃ τὴν ὄλην διαδικασίαν.^(63α)

Κατηγορία εἰς τὴν πειθαρχικὴν διαδικασίαν εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν ὀργάνων — κυρίως πειθαρχικῶν προϊσταμένων — διατύπωσις κρίσεως ὅτι ὑπάλληλός τις παρέβη τὸ καθήκόν του, διαπράξας οὕτω συγκεκριμένον τι πειθαρχικὸν ἀδίκημα.

Τὰ κατηγοροῦντα ὄργανα ἐν τῇ Πειθ. Δικονομίᾳ εἶναι, ἐπὶ μὲν πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν ὁ Ὑπουργός, ἐπὶ δὲ μονομελῶν τοιούτων, οἱ πειθαρχικῶς προϊσταμένοι, κατὰ τὰς διακρίσεις τῶν ἄρθρων 143 καὶ 144 ΚΔΥ.

Ἄλλ' ἐρωτᾶται: Συμπίπτει πάντοτε ἡ διατύπωσις πειθαρχικῆς κατηγορίας πρὸς τὴν πράξιν ἐγέρσεως τῆς ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἀρχεται ἡ πειθαρχικὴ δίωξις τοῦ ὑπαλλήλου.

Ἐνῶ εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν, ἡ ποινικὴ ἀγωγή ἐγείρεται, οὐ μόνον διὰ τῆς διατυπώσεως κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐντολῆς τοῦ κατηγόρου πρὸς ἀνάκρισιν⁽⁶⁴⁾, διότι καὶ τότε παύει ὁ κατήγορος διαθέτων τὴν ποινικὴν ἀγωγήν, εἰς τὴν πειθαρχικὴν διαδικασίαν μόνον μίᾳ περιπτώσει ὑπάρχει, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐντολὴ πρὸς ἀνάκρισιν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἔγερσιν πειθαρχικῆς ἀγωγῆς. Εἶναι ἡ περίπτωσις καθ' ἣν, ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος διενεργεῖ ἢ ἐντέλλεται τὴν διενέργειαν τακτικῆς ἀνακρίσεως καί, ἐξαγομένου ἀπαλλακτικοῦ πορίσματος, ἐκδίδει, μετὰ ἢ ἄνευ κλήσεως εἰς ἀπολογία, ἀπαλλακτικὴν ἀπόφασιν (ἄρθρον 159 ἐν συνδ. πρὸς 152). Ἐν προκειμένῳ ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος ἐνεργεῖ ὡς πειθαρχικὸς δικαστής, δι' καὶ ἐκδίδει ἀπόφασιν καὶ οὐχὶ ἔκθεσιν ὡς ἐν τῷ ἄρθρῳ 151 — 3 Κ. Δ. Υ.

Κατὰ ταῦτα, ἐκτὸς τῆς μοναδικῆς περιπτώσεως ταύτης, ἡ ἔγερσις τῆς *Lato Sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ταυτίζεται μὲ τὴν διατύπωσιν τῆς πειθαρχικῆς κατηγορίας, διὰ τῆς κλήσεως μὲν εἰς ἀπολογία ἐπὶ μονομελῶν, διὰ τῆς πειθαρχικῆς δὲ ἀγωγῆς *Stricto Sensu*, ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν.

(63α) W. E. Mosher - J. D. Kingsley: ἐνθ' ἀνωτέρῳ σ. 394 ἐφ.

(64) Κων. Τσουκαλά, ἐνθ. ἀνωτέρῳ, Τεῦχος Α', σ. 105.

δ. Ὑπαλληλικὴ ἰδιότης.

Παγία Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Κώδικος, εἶχε καθιερώσει τὴν ἀρχὴν ὅτι «ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία τῆς Διοικήσεως συγγενᾶται καὶ συνεκλείπει μετὰ τῆς συνάψεως καὶ τῆς λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως⁽⁶⁵⁾. Τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσε καὶ ὁ Κώδιξ διὰ τῶν ἀρθρῶν 137 καὶ 140, ἐξ ὧν προκύπτει ἀναμφιβόλως ὅτι ἡ συνδρομὴ τῆς ὑπαλληλικῆς ἰδιότητος εἶναι πράγματι γενικὴ προϋπόθεσις τοῦ πειθαρχικῶς διωξίμου⁽⁶⁶⁾. Οὕτω :

αα) Τὸ ἀρθρον 137 καθιεροῖ τὸν κανόνα ἀπὸ πλευρᾶς συνάψεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, καθ' ὃν, δὲν διώκεται ὑπάλληλος διὰ πράξιν τελεσθεῖσαν κατὰ τὴν διάρκειαν προγενεστέρας τοῦ ὑπαλλήλου δημοσίας ἢ παρ' ὀργανισμῶ τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως ἢ ἄλλῳ νομικῶ προσώπῳ δημοσίου δικαίου ὑπηρεσίας⁽⁶⁷⁾. Εἰσάγει ὅμως δύο ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς διώκεται ὁ ὑπάλληλος⁽⁶⁸⁾:

1. ἐάν κατὰ τὴν προγενεστέραν ὑπηρεσίαν διέπραξεν ἀδίκημα ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν παρ. 4 τοῦ ἀρθρου 133 Κ.Δ.Υ ἢτοι ἐπισυρον τὴν ποινὴν τῆς ἀπολύσεως, ἐφ' ὅσον δὲν παρήλθε ὁ κατὰ τὸ ἀρθρον 134 Κ.Δ.Υ χρόνος παραγραφῆς του.

2. ἐάν ὁ ὑπάλληλος πρὸς τοῦ διορισμοῦ του καὶ διὰ τὴν ἐπίτευξιν αὐτοῦ, ἐχρησιμοποίησεν δόλον, βίαν ἢ δωροδοκίαν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν συνεπληρώθη ὁ χρόνος παραγραφῆς τοῦ ἀρθρου 134, ὅστις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ. Αἱ πράξεις αὗται θεωροῦνται — καὶ ὀρθῶς — ὡς ἔχουσαι ἀπόλυτον σχέσιν ὄχι μόνον πρὸς τὸν διορισμόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν ὑπαλληλικὴν κατάστασιν.⁽⁶⁹⁾

ββ) Τὸ ἀρθρον 140 καθιεροῖ τὸν ἀπὸ πλευρᾶς λύσεως τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως κανόνα, καθ' ὃν, «ὁ παύσας ἐξ οἴουδήποτε λόγου νὰ εἶναι ὑπάλληλος δὲν διώκεται πειθαρχικῶς, ἢ τυχὸν ὅμως ἀρξαμένη πειθαρχικὴ δίκη συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως τοῦ θανάτου. Ἡ κατὰ τὴν ἀνωτέρω παράγραφον ἐκδιδομένη τυχὸν κα-

⁽⁶⁵⁾ Σ. τ. Ε. 164, 374)1937, 895, 896)1940, 98)1948, 1377)1947, 1698)1949.

⁽⁶⁶⁾ Θ. Ἀγγελοπούλου—Δίκαιον τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, σ. 263.

⁽⁶⁷⁾ Μ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, σ. 59.

⁽⁶⁸⁾ Σ. τ. Ε. 178)1940, 406)1951 περὶ ἐιδικῶν περιπτώσεων.

⁽⁶⁹⁾ H. Geel—Das neue beamtenrecht, Berlin 1938

O. G. Fischbach—Deutsches Beamtengesetz, τόμος Α' καὶ Β' 1951
διὰ τὰ ἐν Γερμανίᾳ ἰσχύοντα.

ταδικαστική απόφασις μένει άνεκτέλεστος». 'Ο κανών ούτος έρχεται εις άντίθεσιν με τὰ πρό της Ισχύος του Κώδικος Ισχύοντα, δεδομένου ότι ή Νομολογία του Συμβουλίου της Έπικρατείας⁽⁷⁰⁾ είχε δεχθεί ότι «λυθείσης νομίμως της υπαλληλικής σχέσεως πρό της άποπερατώσεως της πειθαρχικής διαδικασίας, διακόπτεται ή πειθαρχική διαδικασία». Κατά την Νομολογίαν, ή ούτω διακοπείσα διαδικασία αύτη, άναβιοί έν περιπτώσει άκυρώσεως της παρεμπεσούσης περί άπολύσεως και της έξ άλλου οίουδήποτε λόγου έπανόδου του υπαλλήλου εις την Ύπηρεσίαν.⁽⁷¹⁾

Ύφισταμένων έν τῷ προσώπῳ του υπαλλήλου δύο ιδιοτήτων, πρὸς καθορισμόν της πειθαρχικής άρμοδιότητος, δέον νά λαμβάνηται υπ' ὄψιν ή άνωτέρα κατά βαθμόν.⁽⁷²⁾ 'Επί υπαλλήλων έξ άλλου έπί θητεία ή έπί συμβάσει ή Διοίκησις κέκτηται διαζευκτικήν ευχέρειαν, εἴτε νά εφαρμόση την οικείαν πειθαρχικήν διαδικασίαν, εἴτε νά έπιδιώξη την διά καταγγελίας της συμβάσεως άπομάκρυνσιν του υπαλλήλου.⁽⁷³⁾

⁽⁷⁰⁾ Σ. τ. Ε. 520, 673, 676)1942, 5)1946, 1649)1951 και 2263)1951.

⁽⁷¹⁾ Σ. τ. Ε. 676)1942, 16)1944 και 1413)1952.

⁽⁷²⁾ Σ. τ. Ε. 103)1947.

⁽⁷³⁾ Σ. τ. Ε. 1021)1947.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2^{ΟΝ}

Η ΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΝ

(ΕΠΙ ΜΟΝΟΜΕΛΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΩΝ)

Α' Γενικά τινά

Ὡς προελέχθη, ἐπὶ πειθαρχικῶν παραβάσεων μικρᾶς σημασίας ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος διώκει τὸν ὑπάλληλον διὰ τῆς κλήσεως εἰς ἀπολογίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποφασίζει ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ πειθαρχικοῦ κολασμοῦ. Ἀκολουθεῖται ἐν προκειμένῳ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον κατὰ κανόνα ἰσχύει εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ὅπου ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία⁽⁷⁴⁾ εἶναι εἰς χεῖρας τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως, ἀνεξαρτήτως βαρύτητος τοῦ πειθαρχι-ἀδικήματος, καὶ παρεχομένου μόνον εἰδικοῦ τινος μέσου ἐπὶ περιπτώσεως ἀπολύσεως⁽⁷⁵⁾.

Εἰς τὰς μονομελεῖς δικαιοδοσίας ἡ πειθαρχικὴ κατηγορία διατυπῶνται ἐν τῇ κλήσει πρὸς ἀπολογίαν (ἄρθρου 145 - 2,5 ΚΔΥ. Ἡ κλήσις ἀποτελοῦσα τὴν πρώτην διωκτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, συνιστᾷ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτεπαγγέλτου πειθαρχικῆς διαδικασίας. Περαιτέρω ἡ κλήσις ἀποτελεῖ καὶ διαδικαστικὴν πρᾶξιν — προϋπόθεσιν — διὰ τὴν ἔκδοσιν πρωτοδίκου ἀποφάσεως (ἄρθρ. 159 — 1 καὶ 160 τοῦ Κώδικος).

Ἐν τῷ προϊσχύοντι Δικαίῳ ἢ Νομολογίᾳ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας εἶχε καθιερώσει ὡς γενικὴν ἀρχὴν καὶ οὐσιώδη ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τύπον, τὴν κλήσιν τοῦ ὑπάλληλου εἰς ἀπολογίαν, πρὸς πάσης ἐπιβολῆς πειθαρχικῆς ποινῆς⁽⁷⁶⁾. Ἡ θέσις τῆς ἀρχῆς ταύτης ὡς *Sine Qua Non* προϋποθέσεως τοῦ κολασμοῦ εἶναι συνέπεια τῆς γενικῆς δικονομικῆς ἀρχῆς: *Audiatur et Altera Pars*, διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ Μαρκιανός, «οὐδὲ ὁ τῆς δικαιοσύνης λογισμὸς ἀνέχεται πρὸ τῆς ἀκροάσεως τῆς δίκης καταδικασθῆναί τινα». Ἦδη ἐν τῷ Κώδικι ἡ κλήσις εἰς ἀπολογίαν λαμ-

(74) J. M. Pfiffner—The supervision of Personnel, New York 1951.

(75) J. M. Pfiffner · R. V. Presthus—Public Administration, 1953, σ. 269.

(76) Σ. τ. Ε. 1, 834, 1977)1938, 155, 420)1942, 199, 373, 396)1943 κ.λ.π.

βάνει ἔτι εὐρυτέραν, κατὰ τὰ ἄρθρα 159 — 1, 160 — 1,2,3, καὶ 162 ΚΔΥ, σημασίαν, καὶ δὴ διφυᾶ χαρακτηῖρα, τὸ μὲν ὡς δικονομικὴ προϋπόθεσις πειθαρχικοῦ κολασμοῦ, ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν, τὸ δὲ ὡς κύριος παράγων τῆς αὐτεπαγγέλτου πειθαρχικῆς δίκης καὶ δὴ ὡς μοναδικὴ μορφή κατηγορίας ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, πράξεως διὰ τῆς ὁποίας ἐγείρεται ἡ *Laeto Sensu* πειθαρχικὴ ἀγωγή, ἀρχομένης τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 145 παρ. 2 καὶ 4 ΚΔΥ.

Κλήσις εἰς ἀπολογία ἐν τῇ αὐτεπαγγέλτῳ δίκῃ εἶναι ἡ πρᾶξις διὰ τῆς ὁποίας ὁ πειθαρχικῶς προϋστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου διατυποῖ κατηγορίαν τελέσεως πειθαρχικοῦ ἀδικήματος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ καλεῖ τοῦτον ὅπως ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας, παράσχη τὰς ἐπὶ τῆς κατηγορίας ἐξηγήσεις του. Ἀναλύοντες τὸν ὄρισμὸν τοῦτον παρατηροῦμεν ὅτι :

α) Ἐν τῇ κλήσει διατυποῦται ἡ κατηγορία.

Ἡ κατηγορία αὕτη δέον νὰ εἶναι σαφῆς καὶ σύντομος. Κατὰ τὸ ἄρθρον 160—5 ΚΔΥ ἡ κλήσις δέον νὰ καθορίζη σαφῶς τὸ ἀποδιδόμενον πειθαρχικὸν ἀδίκημα. Ἡ σαφήνεια αὕτη ἐπιβάλλει ὅπως ἡ κατηγορία εἶναι εἰδικὴ καὶ συγκεκριμένη. Εἰδικὴ μὲν εἶναι ὡσάκις ἡ παράβασις ἀφορᾷ τὸ «*In Concreto*» καθῆκον τοῦ ὑπαλλήλου καὶ οὐχὶ τὸ γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑπαλληλικὸν καθῆκον. Συγκεκριμένη ἐξ ἄλλου εἶναι ἡ κατηγορία ὡσάκις τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ τὰ συνιστῶντα τὴν παράβασιν προσδιορίζονται σαφῶς, κατὰ χρόνον, τόπον καὶ ἄλλας συνθήκας τελέσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος⁽⁷⁷⁾. Οὕτω ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὅτι εἶναι ἀόριστος ἡ κατηγορία π. χ. δι' ἀντιπειθαρχικὴν διαγωγὴν, ἀπαιτουμένης μνείας τῶν πραγματικῶν στοιχείων ἐκ τῶν ὁποίων συνάγεται αὕτη. Καὶ εἶναι τοῦτο ἀπαραίτητον διότι τὰ περιστατικὰ ταῦτα θ' ἀποτελέσουν τὴν ἐλάσσονα πρότασιν τοῦ κατηγορικοῦ συλλογισμοῦ ἐν τῇ κλήσει, ἐνῶ ἡ μείζων θ' ἀπαρτισθῆ ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως, μὴ οὔσης ἀναγκαίας καὶ τῆς μνείας νομικῶν διατάξεων.

Ὡς πρὸς τὰς συνεπεῖας τῆς ἀοριστίας τῆς ἐλάσσοнос προτάσεως, ἡ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας⁽⁷⁸⁾, ἡ δια-

(77) Σ. τ. Ε. 196, 791)1940, 62, 466)1940, 355)1943, 1417)1946, 2297)1952

(78) Σ. τ. Ε. 165)1937, 422, 466)1941, 653)1942, 373)1942, 254)1951.

τύπως τοῦ ἄρθρου 160 Κ.Δ.Υ. καὶ τὸ τεκμήριον οὐσιώδους τῶν τύπων ἐν τῷ Διοικητικῷ Δίκαιῳ⁽⁷⁹⁾ μᾶς ἄγουν ἀιβάστως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπέρχεται ἀκυρότης τῆς ἀορίστου κλήσεως καὶ τῆς περαιτέρω ἐπ' αὐτῆς στηριχθείσης διαδικασίας⁽⁸⁰⁾. Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει ἐπὶ ἐσφαλμένου χαρακτηρισμοῦ τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, ἢ μὴ ὀρθῇ ὑπαγωγή τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν εἰς διάταξιν τινὰ τοῦ ὀρίζοντος τὸ πειθαρχικὸν ἀδικημα Νόμου δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ κύρους τοῦ κλητηρίου⁽⁸¹⁾. Δέον ἐξ ἄλλου νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ μνεία τῶν περιστατικῶν δὲν συνεπάγεται λεπτομερῆ ἐξιστόρησιν αὐτῶν^(81α), τῆς συνοπτικότητος ἀποτελούσης χαρακτηριστικὸν ἐπιμελημένης διατυπώσεως πειθαρχικῆς κατηγορίας, πλήρους καὶ ἀρτίας κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου.

β) ἐν τῇ κλήσει διατυπῶνται ἡ πρόκλησις πρὸς ὑποβολὴν ἀπολογίας.

Καλεῖται ὅθεν ὁ ὑπάλληλος ὅπως, ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας δώσῃ τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ἐπὶ τῆς ἀποδιδομένης αὐτῷ κατηγορίας, ἐκθέτων οὕτω τὰς ἐπ' αὐτῆς ἀπόψεις του, εἰς τρόπον ὥστε ἡ πειθαρχικὴ κρίσις νὰ ἔχῃ ἐνώπιόν της ἐκπεφρασμένην τὴν ἄποψιν τοῦ διωκομένου ὑπαλλήλου.⁽⁸²⁾

Ὁ κώδιξ ὀρίζει ὅτι ἐν τῇ κλήσει τάσσεται ὑποχρεωτικῶς εὐλογος προθεσμία ὑποβολῆς τῆς ἀπολογίας. Τὸ εὐλογον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς εἰδικὰς συνθήκας, ἀφ' ἐνὸς μὲν τελέσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς προσωπικῆς ἢ ὑπηρεσιακῆς θέσεως τοῦ ὑπαλλήλου. Ὡς πρὸς τὸν χρόνον, τὸ μὲν ἄρθρον 160 — 5 ΚΔΥ μᾶς δίδει τὸ ἐλάχιστον ὄριον τῆς τασσομένης προθεσμίας, (οὐχὶ βραχυτέρα τοῦ 24ωρου ἐὰν καλῆ πειθαρχικῶς προϊστάμενος καὶ οὐχὶ βραχυτέρα τῶν 3 ἡμερῶν ἐὰν καλῆ τὸ πειθαρχικὸν Συμβούλιον), ἢ δὲ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τὸ ἀνώτατον ὄριον⁽⁸³⁾ (10 ἡμέραι). Κατὰ τὸ ἴδιον ἄρθρον

(79) Μιχ. Δ. Στασινόπουλου—Δίκαιον Διοικητικῶν πράξεων σ. 220.

(80) Μιχ. Δ. Στασινόπουλου—Ἑρμηνεῖα Κώδικος Διοικ. Ὑπαλλήλων καὶ ὑπαλλήλων νομ. προσώπων δημ. δικαίου σ. 284.

(81) Σ. τ. Ε. 146)1937 καὶ 1653)1950.

(81α) Σ. τ. Ε. 691, 784)1937.

(82) P. Oliver Field—Civil Service Law, Minneapolis, 1939, Κεφ. X.
J. M. Pfiffner—The supervision of Personnel, New York, 1951.

(83) Σ. τ. Ε. 547)1938.

δύναται νά δοθῆ καί περαιτέρω παράτασις τῆς προθεσμίας, ὑπό τοὺς ἀκολουθούτους ὅμως ὅρους :

αα) τῇ ἐγγράφῳ αἰτήσῃ τοῦ καλουμένου εἰς ἀπολογία, ἀναφέροντος τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ζητεῖ παράτασιν προθεσμίας.

ββ) οἱ λόγοι οὗτοι δεόν νά εἶναι ἐπαρκῶς δεδικοιολογημένοι.

γγ) ἡ παράτασις χορηγεῖται ἐφ' ἅπαξ καί μέχρις ἀνωτάτου ὅριου τοῦ τριπλασίου τῆς ταχθείσης προθεσμίας,

γ) τὴν κλήσιν ἐκδίδει ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 143 καί 144 Κ.Δ.Υ. πειθαρχικῶς προϊστάμενοι τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι⁽⁸⁴⁾.

1. Ὁ Ὑπουργός, Ὑφυπουργός καί Γενικός Διοικητής ἐπὶ πάντων τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν ὑπαγομένων ὑπαλλήλων, κεντρικῶν καί περιφερειακῶν, διὰ ἐπίπληξιν καί πρόστιμον μέχρις ἀνωτάτου ὅριου τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου.

2) Ὁ Γενικός Γραμματεὺς Ὑπουργείου ἢ Γενικῆς Διοικήσεως καί ὁ Γενικός Διευθυντὴς Ὑπουργείου ἐπὶ πάντων τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν ὑπαγομένων ὑπαλλήλων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου καί ὁ παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ Γενικός Ἐπίτροπος ἐπὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτοὺς διοικητικῶν ὑπαλλήλων, οἱ Πρόσβεις ἐφ' ἀπάντων τῶν ὑπαλλήλων τῶν Πρεσβευτικῶν καί Προξενικῶν ἀρχῶν τῶν ἐδρευόντων ἐν τῇ οἰκείᾳ περιφερείᾳ⁽⁸⁵⁾ καί ὁ Νομάρχης ἐπὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑπαλλήλων, ἐφ' ὅσον πάντες οἱ ἐν λόγῳ ὑπάλληλοι εἶναι κάτω τοῦ 4ου βαθμοῦ, διὰ ποινὴν ἐπιπλήξεως καί προστίμου μέχρι καί τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀποδοχῶν ἐνὸς μηνὸς τοῦ διωκομένου.

3. Ὁ γενικός Ἐπιθεωρητής, ἢ Ἐπιθεωρητής ἐπὶ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν Γενικὴν Ἐπιθεώρησιν ἢ Ἐπιθεώρησιν ὑπαλλήλων, κατωτέρου τοῦ ὄν οὗτος φέρει βαθμοῦ, δι' ἐπίπληξιν καί πρόστιμον, ὁ μὲν Γενικός Ἐπιθεωρητής μέχρι καί τοῦ ἡμίσεος, ὁ δὲ Ἐπιθεωρητής μέχρι καί τοῦ τρίτου τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου.

4. Ὁ διευθυντὴς Ὑπουργείου ἢ Γενικῆς Διοικήσεως ἐπὶ τῶν κεντρικῶν ὑπαλλήλων τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 6ου βα-

(84) Ἀναλυτικώτερον ἴδε ἄρθρα 143, 144, 173 καί 174 Κ. Δ. Υ.

(85) Διὰ τοῦ Ν. 1841)1951 τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ἐξηρέθη τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος.

θμοῦ καὶ κάτω, δι' ἐπίπληξιν καὶ πρόστιμον μέχρι τοῦ ἑνὸς τρίτου τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν.

5. Οἱ ἐν ἄρθροισι 173 καὶ 147 ὀριζόμενοι εἰδικῶς πειθ. προϊστάμενοι τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τῶν στρατιωτικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 145 — 3 Κ.Δ.Υ. ἀρμόδιος διὰ τὴν δίωξιν πειθαρχικῶς προϊστάμενος εἶναι ὁ κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος προϊστάμενος τοῦ ὑπαλλήλου⁽⁸⁶⁾. Ἐπὶ πλειόνων τυχόν ἀρμοδίως ἐπιληφθέντων πειθαρχικῶς προϊσταμένων, προτιμᾶται ὁ πρότερον καλέσας εἰς ἀπολογίαὶν τὸν ὑπάλληλον, κατὰ τὸ ἄρθρον 145 — 5 Κ.Δ.Υ. Πρόκειται περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως πειθαρχικῆς ἀρμοδιότητος, περιπτώσεως διαφόρου ἀπὸ τὴν κατωτέρω ἐκτεθησομένην καταφατικὴν σύγκρουσιν πειθαρχικῆς δικαιοδοσίας.

Β' Ἡ ἀπολογία

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος καὶ ἐκ τῆς πλουσίας Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προκύπτει ὅτι ἡ ἀπολογία δέον νὰ εἶναι :

α) ἔγγραφος

Δεδομένου ὅτι, ὡς προελέχθη, ἡ ἀπολογία ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχεῖον τῆς πειθαρχικῆς δίκης καὶ τῆς δικογραφίας, ἀκολουθεῖται ὁ κανὼν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀπολογίας, κατὰ τὸ ἄρθρον 161 Κ.Δ.Υ. Μοναδικὴν ἐξαίρεσιν κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον ἀποτελεῖ ἡ περίπτωσις καθ' ἣν ὑπάρχει εὐλογος αἰτία προφορικῆς ὑποβολῆς τῆς ἀπολογίας. Κρίνων ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος ὅτι συντρέχει τὸ εὐλογον τῆς προβαλλομένης ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου αἰτίας μὴ ἐγγράφου ἀπολογίας, δύναται—δὲν ὑποχρεοῦται—νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν προφορικὴν ἀπολογία. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἔγγραφον τῆς ἀπολογίας ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπὶ κλήσει ὑποβαλλομένην ἀπολογία. Διότι ἐπὶ αὐθορμήτου ἀπολογίας⁽⁸⁷⁾ δύναται νὰ εἶναι, εἴτε ἔγγραφος εἴτε καὶ προφορικῆ, ἂν καὶ τὸ τελευταῖον συμβαίνει συνήθως ἐπὶ ἀπολογίας ἐνώπιον πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ὅτε γίνε-

(86) W. E. Mosher - J. D. Kingsley—Public Personnel Administration, σ. 394 ἐφ.

(87) Κ. Δ. Υ. ἄρθρον 160—3 Σ. τ. Ε. 351)1939 καὶ 765)1940.
Μιχ. Στασινόπουλου—Ὑπαλλ. Κώδιξ καὶ Κώδιξ Ν.Π.Δ.Δ. σ. 284.

ται σχετική μνεία εις τὰ πρακτικά, ένδεχομένως δὲ καὶ εις τὴν ἀπόφασιν⁽⁸⁸⁾.

β) πλήρης.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἀπολογία περιέχει τὰς ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ἐξηγήσεις τοῦ ὑπαλλήλου, θ' ἀναφέρεται κατ' ἀνάγκην εἰς τε τὸ πραγματικὸν καὶ τὸ νομικὸν μέρος αὐτῆς. Πάντως δεόν νὰ ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ διὰ τῆς κλήσεως θιγόμενα περιστατικά, διότι εἰς ἣν περίπτωσιν ὁ ἐγκαλούμενος ἀπελογήθη ἀλυσιτελῶς, προβάλλεται τὸ ἀόριστον τῆς εἰς ἀπολογίαν κλήσεως μὲ προφανῆς τὸ ένδεχόμενον ἀκυρότητος αὐτῆς⁽⁸⁹⁾. Ἐξ ἄλλου ἐάν ὁ κληθεὶς εἰς ἀπολογίαν δι' ἕν μόνον παράπτωμα, ἔλαβε γνῶσιν καὶ ἀπελογήθη γραπτῶς ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν πληροῦται ὁ σκοπὸς τῆς εἰς ἀπολογίαν κλήσεως καὶ οὐδεμία έντεῦθεν ἀκυρότης εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ⁽⁹⁰⁾.

Ἡ ἀπολογία δύναται προσέτι νὰ περιλαμβάνῃ καὶ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐγκαλουμένου. Τὰ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποβάλλωνται καὶ προσηρτημένα τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς ἐπίσης δὲν ἀποκλείεται ἡ έν τῇ ἀπολογίᾳ πρότασις διὰ χρησιμοποίησιν ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὸ τυχόν μεσολαβήσαν ἀνακριτικὸν στάδιον. Κατὰ τὸ ἄρθρον 161 - 4 Κ.Δ.Υ. ὁ καλούμενος εἰς ἀπολογίαν δικαιούται νὰ αἰτήσῃται μίαν εὐλογον προθεσμίαν ὑποβολῆς ἐγγράφως στοιχείων. Ἡ ἔγκρισις τῆς αἰτήσεως καὶ συνεπῶς ἡ παροχὴ τῆς εὐλόγου προσθεσμίας ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ καλοῦντος πειθαρχικῶς προϊσταμένου.

γ) ἐμπρόθεσμος.

Ἐφ' ὅσον, ὡς προελέχθη, έν τῇ κλήσει τάσσεται ὑποχρεωτικῶς προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῆς ἀπολογίας, δεόν νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἀπολογία έντός τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Τυχόν ἐκπρόθεσμος ὑποβολὴ τῆς ἢ μὴ ὑποβολὴ τῆς δὲν κωλύει τὴν πρόδον τῆς διαδικασίας, οὐδὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως⁽⁹¹⁾. Τυχόν ἀντίθετος ρύθμισις θὰ ἐδημιούργει τροχοπέδην ἄνευ λόγου, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Διοίκησις καὶ νομολογιακῶς φέρει τὴν ὑποχρέ-

(88) Μιχ, Δ. Στασινόπουλου—Ἑρμηνεῖα Κώδικος Δημοτ. καὶ Κοιν. ὑπαλλήλων σ. 267.

(89) Σ. τ. Ε. 80)1947 καὶ 2016)1952.

(90) Σ. τ. Ε. 417)1938.

(91) Σ. Παπαφράγκου—Πορίσματα ἐκ τῆς Νομολογίας κ.λ.π. Κ. Δ. Υ. ἄρθρου 160—1,

ωσιν νά τερματίσῃ τὸ συντομώτερον τὴν διαδικασίαν πειθαρχικῆς διώξεως καὶ συμφέρον ζωτικὸν ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν νά μὴ διαιωνίζωνται αἱ πειθαρχικαὶ διαφοραὶ⁽⁹²⁾. Ἄλλὰ κατ' ἐπιεικῆ κρίσιν ὁ Νομοθέτης προέβλεψε ὅτι ἡ ἐκπρόθεσμος ἀπολογία δύναται νά ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ἐφ' ὅσον ὁμῶς ὑπεβλήθη πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως. (ἄρθρον 160 — 1 Κ.Δ.Υ.). Τοῦτο ἐθεσπίσθη ἵνα μὴ ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς στερηθῇ τελείως τῶν ἀπόψεων τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου.

Γ'. Διαδικασία Ἐπίδοσεως Κλήσεως καὶ Ἀπολογίας

α.— Ἡ κλήσις εἰς ἀπολογία ἐπιδίδεται πάντοτε διὰ δημοσίου ὄργανου καὶ δὴ διὰ δικαστικοῦ ἢ διοικητικοῦ κλητῆρος ἢ καὶ ἀστυνομικοῦ ὄργανου. Ἡ ἐπίδοσις εἶναι δύο εἰδῶν: Εἰς χεῖρας τοῦ ὑπαλλήλου καὶ εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ. (160 - 6 Κ.Δ.Υ.).

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις συντάσσεται ἀποδεικτικὸν ἐπίδοσεως τῆς κλήσεως. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἀρνηθῇ ὁ ἐγκαλούμενος νά παραλάβῃ τὴν κλήσιν συντάσσεται πρᾶξις βεβαιούσα τὴν ἀρνήσιν καὶ μόνον. Ἐπίσης ὡσάκις ἀγνοεῖται ἡ διαμονὴ τοῦ ὑπαλλήλου, ἐπιτρέπεται ἡ τοιχοκόλλησις τῆς κλήσεως εἰς τὸ κατάστημα τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου, ὅποτε συντάσσεται πρωτόκολλον τοιχοκόλλησεως, ὑπογραφόμενον ὑπὸ δύο μαρτύρων.

Πρὸ τοῦ Κώδικος, ἐπὶ ἐγκαλουμένων ὑπαλλήλων ἀγνώστου διαμονῆς ἐδημοσιεύετο ἡ κλήσις εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως⁽⁹³⁾.

Τόσον τὸ ἀποδεικτικόν, ὅσον καὶ τὸ πρωτόκολλον, δεόν νά περιλαμβάνῃ τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐπιδιδομένου ἐγγράφου ὡς καὶ τὴν ἡμερομηνίαν ἐπίδοσεως κατὰ τὰ ἐν τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ ἰσχύοντα, ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ἐπίδοσεως εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ὑπαλλήλου⁽⁹⁴⁾.

β.— Ἡ ἀπολογία ὑποβάλλεται κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν περιέλευσιν αὐτῆς εἰς τὸν καλέσαντα πειθαρχικῶς προϊστά-

(92) Mayer Lewis: The federal service. A study of the system of Personnel Administration of the United States Government σ. 453. Σ. τ. Ε. 352)1949 καὶ 83)1940.

(93) Σ. τ. Ε. 1867)1950.

(94) Γ. Ράμμου—Στοιχεῖα Πολιτικῆς Δικονομίας, σ. 143 ἐνθα αἱ βασικαὶ τῶν ἐπίδοσεων δικονομικαὶ ἀρχαί.

μενον. Κατά τὸ ἄρθρον 161-2 Κ.Δ.Υ. τρεῖς εἶναι οἱ τρόποι ὑποβολῆς τῆς ἀπολογίας.

1. διὰ τῆς ἐγχειρίσεως αὐτῆς ἐπὶ ἀποδείξει εἰς τὸν πειθαρχικῶς προϊστάμενον ὅστις ὑπογράφεται ἐν τῇ κλήσει.

2. διὰ τῆς καταθέσεώς της εἰς δημοσίαν ἀρχήν, ἢ ὅποια καὶ διαβιβάζει αὐτὴν εἰς τὸν καλοῦντα, εἰς περίπτωσιν βεβαίως διαμονῆς ἢ ὑπηρεσίας τοῦ ὑπαλλήλου εἰς τόπον διάφορον τοῦ ἐγκαλοῦντος.

3. διὰ τοῦ Ταχυδρομείου ἐπὶ συστάσει.

Ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω διαδικασίαν: Ὁ καὶ δικαστῆς πειθαρχικῶς προϊστάμενος προβαίνει εἰς ἐκτίμησιν τῶν ὑπ' ὄψιν του στοιχείων καί, εἴτε ἐκδίδει τὴν πειθαρχικὴν ἀπόφασιν, ἐφ' ὅσον κρίνει ὅτι τὸ ἀδίκημα συνεπάγεται ποινὴν τῆς μονομελοῦς δικαιοδοσίας, εἴτε ζητεῖ τὴν ἐγερσιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἐφ' ὅσον κρίνει ὅτι τὸ ἀδίκημα συνεπάγεται μεγαλυτέραν ποινὴν. Ζήτημα γεννᾶται ἐάν, μετὰ τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογίαν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ στάδιον ἀνακρίσεως. Ἐάν καὶ δὲν ὑπάρχει ρητὴ περὶ τούτου διάταξις, συνεπάγεται ἀσφαλῶς ὅτι δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ἀνακριτικὸν στάδιον καὶ ἐπὶ αὐτεπαγγέλου δίκης ἐφ' ὅσον τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ κρίνονται ὡς μὴ πλήρως διερευνηθέντα μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἀπολογίας ἢ χρῆζοντα ἐν πάσῃ περιπτώσει συμπληρώσεως. Ἡ ἀνάκρισις θὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὸ ἄρθρ. 152-1α τοῦ Κώδικος, ἐνεργουμένη, εἴτε ὑπὸ τοῦ ὑπογράφοντος τὴν κλήσιν πειθαρχ. προϊσταμένου, εἴτε ὑπὸ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένου ὑπαλλήλου. Σημειωτέον ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως ἀπαιτεῖται ἡ ἐκδοσις καὶ ἐπίδοσις τῶ ἐγκαλουμένῳ νέας κλήσεως εἰς ἀπολογίαν, κατὰ τὸ ἄρθρον 159-1 τοῦ Κώδικος, ἵνα οὗτος παράσῃ τὰς ἐξηγήσεις του ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προκυψάντων νεωτέρων εἰς βᾶρος του στοιχείων. Ἡ δευτέρα αὕτη κλήσις εἰς ἀπολογίαν δὲν εἶναι δικονομικῶς ὅμοια πρὸς τὸ εἶδος τῆς πρώτης. Ἐνῶ ἡ πρώτη κλήσις ἀπετέλεσε καὶ ἐξακολουθῆ ν' ἀποτελῆ τὴν πρᾶξιν ἐγέρσεως τῆς *Latō sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς καὶ ἐνάρξεως τῆς αὐτεπαγγέλου δίκης (ἄρθρον 145-4 Κ.Δ.Υ.) ἡ δευτέρα ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν ἐκδόσεως τῆς πρωτοδίκου καταδικαστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρον 160-1 Κ.Δ.Υ.). Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀποτελοῦσα ἀπόδειξιν τοῦ διφυοῦς χαρακτηῆρος τῆς κλήσεως εἰς ἀπολογίαν, ὡς οὗτος ἐξετέθη ἐν τῇ ἀρχῇ παρόντος 2ου κεφαλαίου, ἀποτελεῖ ἀκόμη ἀπόδειξιν τῆς ἀξίας τῆς θεωρητικῆς σχηματοποιήσεως τοῦ δικονομικοῦ συστήματος τῆς πειθ. διώξεως διὰ τῆς *Latō sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Η STRICTO SENSU ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

(ΕΠΙ ΠΟΛΥΜΕΛΩΝ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΩΝ)

Α'. Γενικά τινα.

Ὡς προελέχθη ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή lato sensu περιλαμβάνει :

- α) Τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογίαὶν ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν.
- β) τὴν Stricto Sensu πειθαρχικὴν ἀγωγήν ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν.

Ἡ ἐν στενῇ ἐννοίᾳ πειθαρχικὴ ἀγωγή, ἀποτελοῦσα τὸν πυρῆνα τῆς παρούσης διατριβῆς, ἐμφανίζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, τόσον διὰ τὸ Διοικητικὸν Δίκαιον, ὅσον καὶ διὰ τὴν Διοικητικὴν Ἐπιστήμην.

Ἐνῶ ἡ κλήσις πρὸς ἀπολογίαὶν ἀποτελεῖ τὸ στοιχειῶδες δικονομικὸν μέσον πειθαρχικῆς διώξεως εἰς περιπτώσεις ἀναθέσεως τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας εἰς χεῖρας τῆς προϊσταμένης τοῦ ὑπαλλήλου ἀρχῆς, πράγμα τὸ ὁποῖον κατὰ κανόνα συμβαίνει εἰς τὰς Ἀγγλοαμερικανικὰς χώρας⁽⁹⁵⁾, ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή Stricto Sensu ἀποτελεῖ τὸ δικονομικὸν μέσον πειθαρχικῆς διώξεως εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀποφασιστικὴ ἀρμοδιότης πειθαρχικῆς κρίσεως εἶναι νόμῳ ἀνατεθειμένη εἰς ἰδιαίτερα, συλλογικὰ κυρίως διοικητικὰ ὄργανα: τὰ πειθαρχικὰ Συμβούλια. Τὸ σύστημα τοῦτο κυριαρχεῖ κατὰ κανόνα εἰς τὴν Γαλλίαν⁽⁹⁶⁾,

(95) L. Merian — Public Personnel Problems From the Standpoint of the Operating Officer, Washington, 1938, σ. 225—249.
International City Manager's Association — Municipal Personnel Administration. 5η ἔκδοσις 1950 σ. 272.

* Ἀνωτέρω σελίς 25 ὑποσημειώσεις 74 καὶ 75.

(96) P. Duez — G. Debeyre — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 678 ἐνθα αἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις τῆς Γαλλικῆς Ἐπιστήμης, εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Δίκαιον,

M. Waline — Traité élémentaire de droit administratif 1946. σ. 384.

W. R. Sharp — The French Civil Service: Bureaucracy in transition N.Y. 1931. ἐνθα κριτικὴ ἀπὸ τεχνικοδιοικητικῆς ἀπόψεως.

* Ἄρθρον 65 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος τῆς 19.10.1946.

* Ἄρθρα 83 καὶ 84 Γαλλικοῦ Συντάγματος ἐν σχέσει μὲ τὰ Πανεπιστημιακὰ Συμβούλια καὶ τὸ Conseil Supérieur de la Magistrature.

ώσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν⁽⁹⁷⁾.

Παρ' ἡμῖν, τὸ προϊσχύον τοῦ Κώδικος Δίκαιον εἶχε τάμει μέσσην ὁδόν, τὴν ὁποῖαν καὶ ὁ Κώδιξ ἠκολούθησε. Διὰ τὰς πειθαρχικὰς παραβάσεις αἵτινες ἐπισύρουν ποινὴν μείζονα τῆς ἐπιπλήξεως καὶ τοῦ προστίμου τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου, ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀνετέθη εἰς τὰ καθ' ἕκαστον κλάδον τῆς Διοικήσεως, πειθαρχικὰ συμβούλια, καθιερωθέντος οὕτω διαχωρισμοῦ τοῦ κατηγορητικοῦ ἀπὸ τὸν «δικαιοδοτικόν» παράγοντα τῆς πειθαρχικῆς δίκης.

Ἀνεξαρτήτως τῆς δυσμενοῦς θέσεως τὴν ὁποῖαν κατὰ κανόνα λαμβάνουν, οἱ Ἀμερικανοὶ κυρίως θεωρητικοὶ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἔναντι τῶν «φορμαλιστικῶν» λύσεων τῶν προβλημάτων τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας⁽⁹⁸⁾, εἶναι γεγονός ὅτι διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν καὶ ἔννομον τάξιν ἐν γένει, ἡ *Stricto Sensus* πειθαρχικὴ ἀγωγή ἀποτελεῖ τὸ νομικῶς ἄρτιον διαδικαστικὸν μέσον διαγνώσεως τῆς βαρείας μορφῆς πειθαρχικῶν εὐθυνῶν τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Ἀπὸ τεχνικο — διοικητικῆς ἐξ ἄλλου ἀπόψεως ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή προσλαμβάνει ὡσαύτως σημασίαν, διότι ὀργανώνει καὶ συστηματοποιεῖ τὸν κατηγορητικὸν ρόλον καὶ τὴν ἀνακριτικὴν ὑποχρέωσιν τῆς προϊσταμένης τοῦ ὑπαλλήλου ἀρχῆς, ἀνάγκας μὴ ἀγνοουμένης οὔτε εἰς τὴν «ἰνφορμαλιστικὴν» διοικητικὴν ὀργάνωσιν καὶ δραστηριότητα⁽⁹⁹⁾.

Ὡς θεσμὸς κατὰ ταῦτα ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἐν στενῇ ἐννοίᾳ εἶναι ἀλληλένδετος πρὸς τὸ γενικώτερον κρατοῦν, ἐν τῇ διοικητικῇ ὀργανώσει χώρας τινος, σύστημα ἀναθέσεως τῆς ἀποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάνσεως.

Ὡς ὅρος, ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἀνευρίσκεται εἰς τὴν Νομο-

(97) O. S. Fischbach — Deutsches Beamten-gesetz and Bundespersonal-gesetz 1951 Τόμος 1 σ. 329 — 397.

Reichsdienststrafordnung, in der Fassung des Gesetzes über die Errichtung von Bundesdienststrafgerichten. Bonn 1951.

Romer — Bundesdisziplinarordnung, 1954, διὰ τὰ ἐν Γερμανία ἰσχύοντα.

(98) L. D. White — Introduction to the Study of Public Administration 1947, σ. 398.

L. Meriam — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 231 — 232.

I. C. M. A — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 266.

(99) Ἀνωτέρω σελίς 19 ὑποσημειώσεις 61 καὶ 62.

C. W. Beyer — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 132.

W. E. Mosher — J. D. Kingsley — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 397 — 399.

λογίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καί εἰς τινας νεωτέρους Νόμους, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς παραπομπῆς τοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον, ἐν συλλογικὸν ὄργανον τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως⁽¹⁰⁰⁾. Ὅρισμόν ἐκ τοῦ Νόμου δὲν ἔχομεν. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρῶν 146 — 2, 149 καὶ 150 τοῦ Κ. Δ. Υ προκύπτει ὅτι πειθαρχικὴ ἀγωγή *Stricto Sensu* — ἐννοία τοῦ νομοθετικοῦ δηλαδὴ κειμένου, εἶναι :

« Ἡ πράξις τοῦ Ὑπουργοῦ ἢ τοῦ κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτοῦ πειθ. προϊσταμένου, διὰ τῆς ὁποίας ἐγκαλεῖται ἐνώπιον τοῦ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ὑπάλληλος, ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ διαπράξεως πειθαρχικοῦ τινος ἀδικήματος, συνεπαγομένου ποινὴν τῆς πολυμελοῦς δικαιοδοσίας ».

Ἐν προκειμένῳ ὁ καθιερούμενος — κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μονομελεῖς δικαιοδοσίας — διαχωρισμὸς μεταξὺ ἐγκαλοῦντος καὶ κρίνοντος ὄργανου, ὑποδηλοῖ καὶ τὴν ἐν τινι μέτρῳ μεταφορὰν εἰς τὴν Πειθαρχικὴν Δικονομίαν τῶν τριῶν βασικῶν παραγόντων τῆς ποινικῆς δίκης : κατηγορίας δικαστηρίου καὶ ὑπερασπίσεως, ἢ ὁποία ἐν προκειμένῳ εἶναι αὐθυπεράσπισις.

Β'. Ποῖος ἐγείρει τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγήν.

Κατὰ τὸ ἀρθρον 149 τοῦ Κώδικος, ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἐγείρεται κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅστις ἐμφανίζεται οὕτω ὡς Εἰσαγγελεὺς τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας. Ὁ νομοθέτης ἀπέθεσε τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸν Ὑπουργόν, λόγῳ τῆς μείζονος σοβαρότητος τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς θέσεώς του ὡς συνισταμένης τῶν καθ' ἕκαστα Ὑπηρεσιῶν ἐκάστου κλάδου τῆς Διοικήσεως, ἀφ' ἑτέρου. Ἀπὸ τῆς θέσεώς του εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας, ἔχει τὴν δυνατότητα θεωρήσεως τῶν σοβαρῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ με πνεῦμα ἀμεροληψίας καὶ εὐρύτητος⁽¹⁰¹⁾. Προσέτι ὡς ὑπεύθυνος ἔναντι τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Βασιλέως ἡγέτης τοῦ οὐ προῖ-

⁽¹⁰⁰⁾ Μιχ. Δένδια — Διοικητικὸν Δίκαιον. Ἀθῆναι 1952, σ. 429 ἐφ.

Μιχ. Στασινοπούλου — Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια Ἀθῆναι 1943 σ. 115.

Γ. Παπαχατζῆ — Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικητικοῦ Δικαίου. Ἀθῆναι 1952 σ. 243 καὶ 316—317.

⁽¹⁰¹⁾ Γ. Παπαχατζῆ — ἐνθ' ἀνωτέρῳ σ. 218 — 230 καὶ 317.

O. Tead — *Constructive Discipline*, in «*Reading in Personnel Administration*» 1952 σ. 360 — 362.

σταται κλάδου της Διοικήσεως — Υπουργείου — έχει εις χείρας του τὸ ὄπλον διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, συμφώνως μὲ τὴν κειμένην νομοθεσίαν. Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν τυχόν κακὴν τοῦ ὄπλου τούτου χρῆσιν ὁ Νομοθέτης δὲν παρέλειψε νὰ προβλέψῃ κατασφάλισιν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Κατ' ἐξαιρέσιν ἐπιτρέπεται ὅπως ἐγείρῃ τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν, πειθαρχικῶς προϊστάμενος, οὐχὶ ἰδίῳ δικαίωματι, ἀλλὰ βάσει εἰδικῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ, παρεχομένης συντρεχουσῶν τῶν κάτωθι προϋποθέσεων :

α) ὁ πειθ. προϊστάμενος νὰ εἶναι τακτικὸς ὑπάλληλος.

β) νὰ ἔπηται τοῦ Ὑπουργοῦ κατὰ τὴν ἱεραρχίαν καὶ τὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν τὴν καθοριζομένην ἐν ἄρθροισ 143 καὶ 144 Κ. Δ. Υ.

γ) νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ συγκεκριμένῃ περιπτώσει διαφορὰ δύο τοῦλάχιστον βαθμῶν μεταξὺ τοῦ ἐγείροντος τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν καὶ τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου.

Σημειωτέον ὅτι ἡ μεταβίβασις τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς ἔγερσιν πειθαρχικῆς ἀγωγῆς δύναται νὰ γίνῃ, εἴτε γενικῶς, εἴτε εἰδικῶς, δι' ὠρισμένης κατηγορίας ἀδικήματα ἢ ἀδικήματα ἐπισύροντα ὠρισμένην ποινὴν ἢ ἀδικήματα ὠρισμένου βαθμοῦ. Ἐπίσης, συντρεχουσῶν δύο ἰδιοτήτων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πειθ. προϊσταμένου, ἀρμόδιος διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας, εἶναι ὁ φέρων τὴν ἀνωτέραν κατὰ βαθμὸν ιδιότητα⁽¹⁰²⁾.

Ὡς πρὸς τὴν κατὰ τόπον ἀρμοδιότητα, ἀρμόδιος διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἶναι ὁ πειθαρχικὸς προϊστάμενος εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπέπεσεν ὁ ὑπάλληλος εἰς πειθαρχικὸν παράπτωμα⁽¹⁰³⁾, ὡς π.χ. ἐπὶ περιφερειακοῦ ὑπαλλήλου ὁ Γενικὸς Διοικητής. Γενικώτερον ἐξ ἄλλου ἢ δωσιδικία τοῦ πειθαρχικῶς διωκομένου ὑπαλλήλου, διέπεται ἐκ τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ ἀδικήματος ὑπηρεσιακῆς αὐτοῦ καταστάσεως⁽¹⁰⁴⁾ καὶ οὐχί, ὡς ἐν τῷ προΐσχύοντι Δικαίῳ ὑπεστηρίζετο, ἐκ τῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδικάσεως τοῦ ἀδικήματος ὑπηρεσιακῆς αὐτοῦ καταστάσεως.⁽¹⁰⁵⁾

(102) Σ. τ. Ε. 103)1943

(103) Σ. τ. Ε. 675)1939.

(104) Κ. Δ. Υ, ἄρθρον 149 — 4 καὶ 145 — 3. Σ. τ. Ε. 694)1933.

(105) Σ. τ. Ε. 27)1942.

Ἐπί συγκρούσεως ἀρμοδιότητος — κυρίως καταφατικῆς — διὰ τὴν ἔγερσιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ἐμφανίζονται ζητήματά τινα. Κατ' ἀρχὴν δέον νὰ γίνῃ διάκρισις, τῆς συγκρούσεως ἀρμοδιότητος μεταξύ κατηγορούντων ὀργάνων καὶ τῆς συγκρούσεως μεταξύ πειθαρχικῶς «δικαιοδοτούντων» ὀργάνων.

Ἐπί τῆς πρώτης περιπτώσεως. Ἐν τῇ πολυμελῇ δικαιοδοσίᾳ, κατηγοροῦντα ὄργανα εἶναι οἱ Ὑπουργοί, ὄντες ἐν ταυτῷ καὶ πειθαρχικῶς προϊστάμενοι τῶν ὑπαλλήλων. Σύγκρουσις ἀρμοδιότητος κατηγορούντων ὀργάνων εἶναι δυνατόν νὰ προέλθῃ, ὡς ἄκις ἐκκρεμεῖ παρά τινι Ὑπουργεῖῳ πειθαρχικὴ κατηγορία κατὰ τινος τοῦ ὑπαλλήλου, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐγερθῆ πειθαρχικὴ ἀγωγή ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ⁽¹⁰⁶⁾. Τοῦτο συμβαίνει ὡς ἄκις διαξάγεται ἀνάκρισις εἰς βάρος ὑπαλλήλου, εἴτε πρό, εἴτε μετὰ τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογία. Ἐὰν λοιπὸν διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα ἐπελήφθησαν δύο Ὑπουργεῖα καὶ ἐκκρεμοῦν δύο πειθαρχικαὶ ἀγωγαὶ πρὸς ἔγερσιν, τότε ἔχομεν σύγκρουσιν ἀρμοδιότητος κατηγορούντων πειθαρχικῶς ὀργάνων, ἢ ὁποῖα αἴρεται διὰ τῆς ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 145 — 5 Κ.Δ.Υ. καθ' ὃ μεταξύ πλειόνων ἐπιληφθέντων πειθαρχικῶς προϊσταμένων, προτιμᾶται ὁ πρότερον καλέσας εἰς ἀπολογία». Διότι καὶ ὁ Ὑπουργὸς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶναι πειθαρχικῶς προϊστάμενος, πολὺ δὲ περισσότερον ὁ τυχὸν ἐπιληφθεὶς τῆς ὑποθέσεως ἕτερος πειθαρχικῶς προϊστάμενος, ὡς π.χ. Γενικὸς Διευθυντής, Ἐπιθεωρητής, Διευθυντής κ.λ.π. Τὴν παροῦσαν περίπτωσιν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν σύγκρουσιν πειθαρχικῶν ἀρμοδιοτήτων⁽¹⁰⁷⁾.

Ἐπί τῆς δευτέρας περιπτώσεως. Ἐχομεν τριῶν εἰδῶν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν. Ἦτοι σύγκρουσιν μεταξύ δικαιοδοσιῶν:

α) Μονομελῶν. Ὅσακις δύο ἀρμόδιαι μονομελεῖς δικαιοδοσίαι ἐπελήφθησαν τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου, προτιμᾶται κατὰ τὸ ἄρθρον 145 — 5 Κ.Δ.Υ. ὁ πειθαρχικῶς προϊστάμενος ὁ ὁποῖος πρότερον ἐκάλεσεν εἰς ἀπολογία. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται, ἐὰν ὁ εἷς ἐκ τῶν ἐπιληφθέντων πειθαρχ. προϊσταμένων εἶναι ἀναρμόδιος, ὅποτε προτιμᾶται βεβαίως ὁ ἀρμόδιος, ἔστω καὶ μεταγενεστέρως ἐπιληφθεὶς τῆς ὑποθέσεως.

(106) Κ. Δ. Υ. ἄρθρα 151 — 3 καὶ 158 — 1. Ἀνωτέρω σελὶς 16 — 19.

(107) Μιχ. Δένδια — Διοικητικὸν Δίκαιον Ἀθῆναι 1952 Τόμος 2 σ. 429 ἐφ.

β) Μονομελών και πολυμελών. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ἡ ἔγερσις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς «καταργεῖ τὴν μὴ πω περατωθεῖσαν δι' ὀριστικῆς ἀποφάσεως αὐτεπάγγελτον δίκην», κατὰ τὸ ἄρθρον 150 — 1. Περὶ τῆς καταργήσεως αὐτῆς θέλομεν ὁμιλήσει ἐν τῷ οἰκείῳ, περὶ συνεπειῶν τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθ. ἀγωγῆς μέρει.

γ) Πολυμελών. Σύγκρουσις πολυμελών δικαιοδοσιῶν ὑπάρχει ὁσάκις, ἐγερθεῖσιν πλείονων πειθαρχικῶν ἀγωγῶν κατὰ τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου, διὰ τὸ αὐτὸν πειθαρχικὸν ἀδίκημα, ἐπελήφθησαν πλείονα Πειθαρχικὰ Συμβούλια⁽¹⁰⁸⁾. Τὸ αὐτὸ δέον νὰ λεχθῆ καὶ εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν πλείονα Πειθ. Συμβούλια ἠρνήθησαν νὰ ἐπιληφθῶν τῆς παραπεμφθείσης εἰς αὐτὰ ἰδίας ὑποθέσεως, ἐκδόσαντα τελεσίδικον περὶ ἀναρμοδιότητος αὐτῶν ἀπόφασιν. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ἡ σύγκρουσις δικαιοδοσίας, ἡ ὁποία ἐν τῷ ἄρθρ. 146-6 Κ.Δ.Υ καλεῖται σύγκρουσις ἀρμοδιότητος μεταξὺ πλείονων Π. Συμβουλίων, αἴρεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῇ προσηκόντως βεβαιωμένῃ αἰτήσῃ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ἢ τοῦ διωκομένου ὑπαλλήλου, ἢ προκειμένου περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ ἐτέρου τῶν Πειθαρχικῶν Συμβουλίων.

Ἡ διάκρισις ἐπομένως μεταξὺ συγκρούσεως ἀρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐὰν ἡγέρθη ἡ *Lato Sensu* Πειθαρχικὴ ἀγωγή.

Γ'. Ἀντικείμενον τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἔχει κατ' ἀρχὴν ὡς ἀντικείμενον τὴν πειθαρχικὴν παράβασιν, καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, πραγματικὴν καὶ νομικὴν. Ἄλλ' ἐρωτᾶται:

α) Πλείονες πειθαρχικαὶ παραβάσεις τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου δύνανται ν' ἀποτελέσουν ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς;

Τὸ θέμα τοῦ ἐπιτρεπτοῦ τῆς σωρεύσεως πλείονων πειθαρχικῶν ἀξιώσεων τῆς Διοικήσεως ἐν τῇ αὐτῇ πειθαρχικῇ ἀγωγῇ, ἀπασχόλησε καὶ τὴν Νομολογίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ἔλυσε τὸ ζήτημα τοῦτο μᾶλλον καταφατικῶς, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ θέμα τῆς δυνατότητος συνεκδικάσεως τῶν

(108) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Ὑπαλληλικὸς Κώδιξ καὶ Κώδιξ ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου σ. 270.

πλειόνων συναφών πειθαρχικών παραβάσεων⁽¹⁰⁹⁾. Ἐν τῷ Κώδικι ρητῇ περὶ τούτου διάταξις δὲν ὑπάρχει, Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 148 — 1 Κ.Δ.Υ., ἥτις ἐπιτρέπει τὴν συνεκδικασιν «κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ» προκύπτει μᾶλλον δυσμενῆς διὰ τὴν δυνατότητα σωρεύσεως ἄποψις, καθ' ὅτι ὁμιλεῖ περὶ «πλειόνων πειθαρχικῶν ἀδικημάτων διωκομένων...» καὶ δυναμένων νὰ συνεκδικάζωνται, ἐφ' ὅσον κρίνη τοῦτο σκόπιμον ὁ πειθ.δικαστής. Ἡ αὐτὴ ἄποψις προκύπτει καὶ ἀπὸ τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 154 — 4 καθ' ὃ «ἐν τῇ πειθαρχικῇ ἀγωγῇ δεόν νὰ ὀρίζωνται τὰ συνιστῶντα τὸ δ ι ω κ ὀ μ ε ν ο ν πειθαρχικὸν ἀδίκημα περιστατικά». Ἐν τούτοις λόγοι εὐρυτέρας ἀντιλήψεως τῆς διοικητικῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Δικαίου, ἐπιβάλλουν νὰ δεχθῶμεν ὡς ἐπιτρεπομένην τὴν ἐν τῇ πειθαρχικῇ ἀγωγῇ σώρευσιν πλειόνων σ υ ν α φ ὶ ν πειθαρχικῶν παραβάσεων τοῦ αὐτοῦ ὑπαλλήλου.

β) Πλείονες ὑπάλληλοι διωκόμενοι διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα δύνανται νὰ παραπεμφθῶσι διὰ τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον ;

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ αὐτὴ πειθαρχικὴ ἀξίωσις τῆς Διοικήσεως στρέφεται κατὰ πλειόνων ὑπαλλήλων, ἥτοι εἰς περίπτωσιν συναιτιότητος κατὰ τὴν γνωστὴν ἐκ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐννοίαν⁽¹¹⁰⁾ λόγοι περισσότερον σοβαροί, ἐπιβάλλουν τὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ δικογράφου παραπομπὴν τῶν συναιτίων, ἐφ' ὅσον οἱ παραπεμπόμενοι ὑπάγονται εἰς τὰς ὀργανικὰς θέσεις τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου. Διότι ἡ ταυτόχρονος παραπομπὴ τῶν εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον, θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ τὴν εὐχέρειαν ἀξιοποιήσεως τῆς δυνατότητος συνεκδικάσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 148 — 2, ἐφ' ὅσον θὰ ἔχη ὀλοκληρωμένην τὴν εἰκόνα τῆς ἀντικειμενικῆς καὶ ὑποκειμενικῆς ὑποστάσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος. Τυχὸν κεχωρισμένη παραπομπή, ἔχει τὸ μειονέκτημα νὰ διασπᾷ τὴν πειθαρχικὴν εὐθύνην ἀπὸ πλευρᾶς κατηγορίας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποφεύγεται διὰ τῆς ἐνιαίας ὄλων τῶν συνυπαιτίων παραπομπῆς.

Ἐξ ἄλλου διὰ τῆς ἐνιαίας παραπομπῆς παρέχεται μεγαλύτερα εὐχέρεια εἰς τὸν Πειθαρχικὸν Δικαστὴν διὰ τὴν διάγνωσιν

⁽¹⁰⁹⁾ Στ. Παπαφράγκου — ἐνθ' ἄνωτέρω.

Σ. τ. Ε. 632)1941, 373)1944.

⁽¹¹⁰⁾ Ἡλ. Γάφου — Ποινικὴ Δικονομία. Τεῦχος Α' σ. 47.

τοῦ εἴδους καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς συμμετοχῆς ἐκάστου συναιτίου εἰς τὸ αὐτὸ πειθαρχικὸν ἀδίκημα, πρὸς δικαιότερον καταλογισμόν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης. Τὰ αὐτὰ δεόν νὰ ἰσχύσουν καὶ διὰ τὴν δίωξιν πλειόνων ὑπαλλήλων διαπραξάντων συναφῆ πειθαρχικὰ ἀδικήματα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν προκειμένῳ ἀπαιτεῖται μεγαλύτερα συνάφεια πειθαρχικῶν ἀδικημάτων καὶ ὑπαιτιότητος τῶν διὰ ταῦτα διωκομένων.

Ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς συναφείας, κατ' ἀνάγκην θὰ ἀρυσθῶμεν συνδρομὴν ἀπὸ τὴν Ποινικὴν καὶ Πολιτικὴν Δικονομίαν. Οὕτω δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν συνάφειαν:

1. — Ὅταν ὑπὸ τινος ὑπαλλήλου διαπράττονται πλείονες ὁμοειδεῖς πειθαρχικαὶ παραβάσεις, εἰς διαφόρους μὲν τόπους, ἀλλ' ἐκάστη πράξις ἢ παράλειψις ἀποτελεῖ κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸν χρόνον συνέχειαν τῆς προηγουμένης πειθαρχικῆς παραβάσεως. Πρόκειται περὶ ἐνὸς εἴδους ἀθροιστικοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, καθ' ὃ ἀπαιτεῖται σειρὰ ὁμοειδῶν πράξεων τοῦ ἐγκαλουμένου⁽¹¹¹⁾.

2. — Ὅταν ὑπὸ τινος ὑπαλλήλου διεπράχθησαν πολλαὶ μερικώτεροι πράξεις ἢ παραλείψεις, συνιστῶσαι τὴν τέλεσιν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως. Ἀπαιτεῖται δηλονότι ἐν προκειμένῳ νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῶν πλειόνων πράξεων χρονικὸς τις σύνδεσμος εἰς τρόπον ὥστε αὐταὶ νὰ διαδέχωνται ἀλλήλας ἄνευ μακρᾶς διακοπῆς, προσέτι δὲ νὰ ὑφίσταται καὶ ὀργανικὸς τις σύνδεσμος, εἰς τρόπον ὥστε αἱ μερικώτεροι πράξεις νὰ θεωροῦνται ὀργανικὰ τμήματα τοῦ ἐνιαίου ὅλου. Πρόκειται περὶ τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν πειθαρχικοῦ ἀδικήματος⁽¹¹²⁾.

3. — Ὅταν ἡ ἐνότης τῆς ἐνεργείας, τοῦ σκοποῦ, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, ἐπιβάλλει τὴν κοινὴν ἀντιμετώπισιν, εἴτε τῶν πλειόνων ἀδικημάτων τοῦ ὑπαλλήλου, εἴτε τοῦ ἀδικήματος τῶν πλειόνων ὑπαλλήλων, εἴτε ἐν τέλει τῶν ἀδικημάτων τῶν πλειόνων ὑπαλλήλων, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι, ὄχι μόνον βλάβη δὲν ἐπέρχεται εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης, ἀλλ' ἀντιθέτως παρέχεται εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον ἡ εὐχέρεια, καὶ τῆς ἐνιαίας τῆς ὑποθέσεως περαιτέρω ἀνακριτικῆς ἐρεῦνης⁽¹¹³⁾.

(111) Νικ. Χωραφᾶ — Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον. Τ. 1 σ. 196.

(112) Νικ. Χωραφᾶ — ἐνθ' ἀνωτέρῳ ἐν σχέσει μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατ' ἐξακολούθησιν ποινικοῦ ἀδικήματος.

(113) P. Duez — G. Debeyre — ἐνθ' ἀνωτέρῳ σ. 681 καὶ 683 ὡς πρὸς τὴν νομολογίαν τοῦ Conseil d' Etat, καὶ τὰς συγχρόνους τάσεις τῆς Γαλλικῆς Ἐπιστήμης.

καὶ τῆς πλήρους διαγνώσεως, ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἀποφάνσεως τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου.

Δ. Περιπτώσεις ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς

Ἀναλόγως πρὸς τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὸν τρόπον κινήσεως τῆς πειθαρχικῆς κατηγορίας, διακρίνομεν τρεῖς περιπτώσεις ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

- α. — πρωτοβουλία τοῦ Ὑπουργοῦ.
- β. — πρωτοβουλία τῆς Ὑπηρεσίας.
- γ. — συνεπεῖα ποινικῆς διώξεως.

α. Πρωτοβουλία Ὑπουργοῦ.

Ὁ Ὑπουργὸς σχηματίζων τὴν κρίσιν ὅτι ὑπάλληλος τοῦ οὐ προΐσταται Ὑπουργείου διέπραξε πειθαρχικὸν ἀδίκημα, ἐπισυρον ποινὴν μείζονα τῆς ἀρμοδιότητός του ὡς πειθαρχικῶς προϊσταμένου κατὰ τὰ ἄρθρα 143 καὶ Κ.Δ.Υ., ἐγείρει τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν ἐνώπιον τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ὑπάλληλος παραπέμπεται ἴνα «δικασθῆ», ἐπὶ τῇ ἀποδιδομένῃ αὐτῷ κατηγορία. Ἀπαραίτητον ὁμῶς προϋπόθεσιν τοῦ δικαιώματος τούτου τοῦ Ὑπουργοῦ τάσσει ὁ Νόμος τὴν ὑποχρέωσιν του ὅπως προκαλέσῃ τὴν ὑποβολὴν ἐκθέσεως τῆς Ὑπηρεσίας ἐπὶ τοῦ θέματος εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ σκοπούμενη ἢ λαμβάνουσα χώραν πειθαρχικὴ δίωξις τοῦ Ὑπαλλήλου.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη τῆς Ὑπουργοῦ δέον κατ' ἀρχὴν νὰ προηγηθῆται τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, εἶναι δηλαδὴ τύπος προηγούμενος αὐτῆς⁽¹¹⁴⁾. Ἐκ τῶν ὑστέρων δὲν φαίνεται δυνατὸν νὰ καλύπτεται ἡ παρατυπία διὰ τῆς μεταγενεστέρως συντάξεως τῆς ἐκθέσεως, ἀκριβῶς ὡς συμβαίνει καὶ μὲ τὰς γνωμοδοτήσεις, αἵτινες θεσπίζονται διὰ τὴν διαφώτισιν τοῦ Ὑπουργοῦ, ὡς ἐκ τούτου δὲ προηγούνται πάντοτε τῶν ἀποφάσεων. Ἐπομένως ὁ Ὑπουργὸς δέον ὅπως, πρὸ τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἀπευθύνῃ ἔγγραφον πρὸς τὴν ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου του περιλαμβάνον τὰ βασικὰ τοῦλάχιστον πραγματικὰ καὶ νομικὰ στοιχεῖα τῆς ὑπὸ ἔγερσιν πειθαρχικῆς του ἀγωγῆς. Καὶ προφορικῆ τοῦ Ὑπουργοῦ πρόκλησις τῆς ἐκθέσεως δὲν ἀποκλείεται. Πάντως, λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῶν παραβάσεων τῆς πολυ-

(114) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων σ. 217
P. Duez — G. Debeyre — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 678 — 680.

μελοῦς δικαιοδοσίας δέον νά προτιμᾶται ἢ ἔγγραφος διατύπωσις.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον δύναται βασίμως νά ὑποστηριχθῆ εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κῶδιξ ἔθεσε τὴν ἔκθεσιν τῆς Ὑπηρεσίας *sine cura non προϋπόθεσιν τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς*⁽¹¹⁶⁾, δι' ὃν λόγον καὶ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερα θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει.

β. Πρωτοβουλία Ὑπηρεσίας.

Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν πειθαρχικῶς προϊστάμενός τις ἐκτός τοῦ Ὑπουργοῦ, κρίνει ὅτι ὑπάλληλος τῆς «Ὑπηρεσίας» τοῦ διέπραξε πειθαρχικὴν παράβασιν πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, εἴτε κατόπιν τυχόν προανακρίσεως, εἴτε τακτικῆς ἀνακρίσεως, ὑποβάλλει πρὸς τὸν Ὑπουργὸν ἠτιολογημένην πρότασιν διὰ τὴν παραπομπὴν τοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὸ πειθαρχικὸν Συμβούλιον⁽¹¹⁶⁾. Ἐπὶ τυχόν διεξαχθείσης προανακρίσεως ἢ τακτικῆς ἀνακρίσεως «παραπέμπει ὑποχρεωτικῶς τὸν φάκελλον εἰς τὸν οἰκείον Ὑπουργὸν ἢ Γενικὸν Διοικητὴν.» (158 — 1 ΚΔΥ.) Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ πρότασις τῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν παραπομπὴν τοῦ ὑπαλλήλου δέον νά εἶναι ἠτιολογημένη, καὶ δὴ νομίμως.

Ἡ αἰτιολογία τῆς προτάσεως, διὰ νά εἶναι νόμιμος, δέον νά περιλαμβάνῃ πραγματικὴν καὶ νομικὴν αἰτιολόγησιν.

Ἡ πραγματικὴ αἰτιολογία δὲν πρέπει νά εἶναι:

α.) ἀόριστος. Αἰτιολογία περιέχουσα ἀόριστα συμπεράσματα ἢ γενικότητος ἢ μὴ ἐκθέτουσα τὰ γεγονότα ἐξ ὧν ἐμορφώθη ἢ τοιαύτη κρίσις Διοικήσεως, δὲν εἶναι δυνατόν νά θεωρηθῆ νόμιμος⁽¹¹⁷⁾.

β.) ἀνεπαρκῆς. Αἰτιολογία στηριζομένη ἐπὶ ὑποθετικῶν δεδομένων, ἄνευ ἰδίας ἐκτιμήσεως περὶ τοῦ ὑποστατοῦ καὶ τῆς σημασίας τῶν ἐκτιθεμένων πραγματικῶν περιστατικῶν ἢ στηριζομένη εἰς νομικῶς ἀνύπαρκτα στοιχεῖα, δὲν εἶναι νόμιμος⁽¹¹⁸⁾.

γ.) ἀντιφατικὴ. Αἰτιολογία ἀντιτιθεμένη πρὸς στοιχεῖα τῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν ὁποῖαν περιλαμβάνεται ἢ στοιχεῖα τοῦ πορίσμα-

(116) Μιχ. Στασινοπούλου — Ὑπαλληλικὸς Κῶδιξ κλπ. Ἑρμηνεῖα σελ. 275.

(116) Κ. Δ. Υ. ἀρθ. 149 — 1 ἐν συνδυασμῷ πρὸς 158 — 1.

M. Waline — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 384.

W. E. Mosher — J. D. Kingsley — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 385.

(117) Σ. τ. Ε. 871, 1043, 1077)1940, 488, 591, 700)1945, 1181, 1226)1946, 422)1947, 284)1949, 1539)1950, 122)1951 καὶ 1399)1952.

(118) Σ. τ. Ε. 71)1942, 1200, 1201)1944.

τος τῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ προτείνοντος, ἐνεργηθείσης ἀνακριτικῆς ἐρεύνης, δύναται νὰ κριθῆ ὡς μὴ νόμιμος⁽¹¹⁹⁾.

Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν τὰς συνεπείας τῆς ἀνυπαρξίας ἢ τῆς μὴ νομίμου ὑπάρξεως τῆς ἠτιολογημένης προτάσεως. Ἐν προκειμένῳ δέον νὰ τονισθῆ ὅτι ὑπαρχούσης νομίμως ἠτιολογημένης προτάσεως τῆς Ὑπηρεσίας ὁ Ὑπουργὸς ὑποχρεοῦται κατὰ τὸ ἄρθρον 149 — 1 Κ.Δ.Υ. νὰ ἐγείρῃ τὸν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν. Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, τῆς δεσμεύσεως τοῦ Ὑπουργοῦ, ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ τὴν νόμιμον αἰτιολόγησιν, ἵνα μὴ προκαληθῆ ἀσκόπως ἢ κίνησις τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας⁽¹²⁰⁾. Προσέτι δέον νὰ διευκρινισθῆ ὅτι δύναται ν' ἀναπληρωθῆ ἡ ἐλλείπουσα αἰτιολογία ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου⁽¹²¹⁾ καὶ κυρίως ἐκ τοῦ πορίσματος τῆς τυχόν ἐνεργηθείσης ἀνακριτικῆς ἐρεύνης. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα δέον νὰ συνίστανται εἰς τὴν μείαν ὄλων ἐκείνων τῶν πραγματικῶν περιστάτικῶν καὶ συνθηκῶν, αἵτινες ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὴν πειθαρχικὴν παράβασιν, δικαιολογοῦν τὴν πειθαρχικὴν δίωξιν τοῦ ὑπαλλήλου⁽¹²²⁾. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα δέον νὰ συνίστανται εἰς ἀποδείξεις καὶ οὐχὶ εἰς ἀπλᾶς ὑπονοίας ἢ ἐνδείξεις⁽¹²³⁾.

Τέλος παρατηροῦμεν ὅτι, ἐνῶ πρότασις εἰς ἔκθεσιν Ὑπηρεσίας προκαλουμένην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ, δὲν ἀσκεῖ δι' αὐτὸν νομικὴν ἐπιρροήν, νομικῶς ἠτιολογημένη πρότασις, εἰς ἔκθεσιν ὑποβαλλομένην εἰς τὸν Ὑπουργόν, πρωτοβουλία τῆς Ὑπηρεσίας, δημιουργεῖ κατὰ τὸ ἄρθρον 149 — 1 Κ.Δ.Υ., ὑποχρέωσιν τοῦ Ὑπουργοῦ δι' ἔγερσιν τῆς πειθ. ἀγωγῆς.

γ) Συνεπεία ποινικῆς διώξεως.

Ἐν τῷ προῖσχύοντι Δικαίῳ, ἡ Νομολογία καὶ ἡ Ἐπιστήμη εἶχον καθιερώσει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πειθαρχικῆς ἀπὸ τῆν ποινικὴν δίκην⁽¹²⁴⁾ καὶ τὰνάπαλιν⁽¹²⁵⁾, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ

(119) Σ. τ. Ε. 916)1946, 384)1947, 35)1948 καὶ 2154)1949.

(120) Σ. τ. Ε. 352)1949, 83)1940. *Argumentum a minori ad majus*, ἴδιαι ἐκ τῆς πρώτης ἀποφάσεως.

(121) Σ. τ. Ε. 1022)1936, 499, 609)1937, 313, 886)1938, 213)1939 κ. ἄ.

(122) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Δίκαιον διοικητικῶν πράξεων σ. 334.

(123) *Argumentum* ἐκ τοῦ ἄρθρου 166 — 4 Κ. Δ. Υ.

(124) Θ. Ἀγγελόπουλου — Δίκαιον τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἐν Ἑλλάδι σ. 261.

Μιχ. Δένδια — Διοικητικὸν Δίκαιον 1942 σ. 354 — 355.

(125) Ἡλ. Γάφου — ἐνθ' ἀνωτέρω.

τὸ ποινικῶς κολάσιμον τῆς πράξεως διὰ τὴν ὁποῖαν λαμβάνει χώραν ἢ πειθαρχικὴ δίωξις τοῦ ὑπαλλήλου⁽¹²⁶⁾.

Ἦδη ὁ Κώδιξ εἰσάγει τὴν γενικὴν ἀρχὴν καθ' ἣν ἡ πειθαρχικὴ δίκη εἶναι αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης δίκης (Ἄρθρον 138 — 1 Κ.Δ.Υ). Ἀσκηθείσης ποινικῆς διώξεως ἢ ἐκδοθείσης καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καθ' ὑπαλλήλου τινος, ἡ Διοίκησις ὀφείλει νὰ ἐγείρῃ ὅπωςδὴποτε τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν ἵνα, ἐκτὸς τῆς δικαστικῆς, ἐπισύρῃ καὶ τὴν πειθαρχικὴν κρίσιν, ἐπὶ τῆς δι' ἣν ἡ ποινικὴ δίωξις πράξεως τοῦ ὑπαλλήλου. Δύναται ἐπίσης ἡ Διοίκησις εἰς περίπτωσιν ποινικῆς διώξεως ὑπαλλήλου τῆς νὰ θέσῃ τοῦτον εἰς ἀργίαν, μέχρις ἀποφάνσεως τοῦ ποινικοῦ δικαστοῦ.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 149 — 2 Κ.Δ.Υ «καθ' ὑπαλλήλου τεθέντος εἰς ἀργίαν λόγῳ ποινικῆς διώξεως ἢ καταδίκης καὶ ἐπανερχομένου εἴτα εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἐγείρεται ὑποχρεωτικῶς πειθαρχικὴ ἀγωγή, δι' ἧς ποινικῶς ἐδιώχθη ἢ κατεδικάσθη πράξεις, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν εἶχε γίνῃ πρὸ τῆς εἰς ἀργίαν θέσεώς του».

Καὶ πρῶτον ἐπὶ ποινικῆς διώξεως τοῦ ὑπαλλήλου.

Ὁ Ὑπουργός, λαμβάνων γνώσιν τῆς ποινικῆς διώξεως δύναται διαζευτικῶς:

1.—Νὰ θέσῃ τὸν καθ' οὗ ἡ ποινικὴ δίωξις ὑπάλληλον εἰς ἀργίαν καὶ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ποινικοῦ Δικαστηρίου.

2.—Νὰ ἐγείρῃ τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν, ὅποτε θὰ βαίῃ ἡ πειθαρχικὴ διαδικασίᾳ παραλλήλως πρὸς τὴν ποινικὴν.

Εἰς ἣν περίπτωσιν ὅμως, ἡ ποινικὴ δίωξις λαμβάνει χώραν, καθ' ὃν χρόνον ἤρξατο ἡ πειθαρχικὴ δίκη, αὕτη, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 138 — 2 Κ.Δ.Υ. δὲν ἀναστέλλεται ἀπὸ τὴν ἀρχομένην ποινικὴν δίκην, κατ' ἀρχὴν⁽¹²⁷⁾. Ὁ πειθαρχικὸς ὅμως δικαστὴς δύναται, δι' ἀποφάσεώς του δυναμένης ἐλευθέρως ν' ἀνακληθῇ, νὰ διατάξῃ δι' ἐξαιρετικὸς λόγους τὴν ἀναστολὴν κατὰ τὸ ἴδιον ἄρθρον τοῦ Κώδικος. Τοιοῦτοι ἐξαιρετικοὶ λόγοι δύναται νὰ θεωρηθοῦν αἱ περιπτώσεις καθ' ἧς ἀπαιτεῖται ἢ διελευκανσις ἀποφασιστικῆς σημασίας γεγονότων, τὰ ὁποῖα, ὡς εἰκός, ἀσκοῦν σημαντικὴν ἐπιρροὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν τῆς πειθαρχ-

(126) M. Waline — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 385.

G. Heyland — Deutsches Beamtenrecht, 1938 σ. 249.

(127) Μιχ. Στασινοπούλου — Ὑπαλληλικὸς Κώδιξ κλπ. Ἑρμηνεία σ. 261 — 263.

Σ. τ. Ε. 802, 841)1933, 454, 705)1934, 532)1938 23, 1200)1939 κ.λ.π.

χικής ευθύνης και τα όποια γεγονότα ή διοικητική ανάκρισις δέν διελεύκανε όπωςδήποτε. Έπί σοβαρών άδικημάτων επιβάλλεται κατά μείζονα λόγον ή άναστολή, διότι ή τακτική άνάκρισις και ή έπ' άκροατηρίω διαδικασία, θα έχουν έπεξεργασθί πλήρως τό πραγματικόν ύλικόν τής άντικειμενικής και ύποκειμενικής ύποστάσεως τοϋ άδικήματος, τό όποϊον είναι άπαραίτητον, ίνα έχη ύπ' όψιν του τό Πειθαρχικόν Συμβούλιον.

Δεύτερον, επί καταδίκης τοϋ ύπαλλήλου ύπό Ποιν. Δικαστηρίου :

Ή διάταξις τοϋ άρθρου 149 Κ.Δ.Υ. άποτελεί συνέπειαν τής γενικής άρχής ότι τό δεδικασμένον τής ποινικής άποφάσεως ή τοϋ βουλεύματος δέν έχει ισχύν δια τήν Διοίκησιν, κατά κανόνα⁽¹²⁸⁾. Αί δύο όμως έξαιρέσεις είναι άξιοσημείωτοι:

α) Κατά τήν Νομολογίαν τοϋ Συμβουλίου τής Έπικρατείας, όταν τό Ποινικόν Δικαστήριον δέχεται επί τή βάσει νομίμων άποδείξεων ότι διεπράχθη έν ώρισμένον άδικημα και θεωρεί ως έκ τούτου τόν ύπάλληλον ένοχον τοϋ έν λόγω άδικήματος, επιβάλλεται εις τήν Διοίκησιν νά σεβασθί τό δεδικασμένον έν τή άσκήσει τής πειθαρχικής έξουσίας και νά δεχθί ως άληθί τά έν τή άποφάσει πραγματικά περιστατικά, ⁽¹²⁹⁾ διατηροϋσα αϋτοτέλειαν έν τή κρίσει της περι τό σκοπίμου τής έπιβολής πειθαρχικής ποινής⁽¹³⁰⁾. Τά αϋτά όρίζει και τό άρθρον 138-3 Κ.Δ.Υ. Έπίσης δέον νά τονισθί ότι εις περίπτωσιν και άθωότητος άκόμη τοϋ ύπαλλήλου άπό ποινικής πλευράς—κατά μείζονα λόγον επί άπαλλαγής λόγω άμφιβολιών ⁽¹³¹⁾ — ή πειθαρχική «δικαιο-

(128) W. Jellinek — ένθ' άνωτέρω.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Ύπαλληλικός Κώδιξ κ.λ.π. Έρμηνεία, σελίς 262.

"Άρθρον 14 τοϋ Γαλλικοϋ Νόμου τής 19)10)1946.

Σ. τ. Ε. 183)1940, 34)1945, 1618)1946, 585)1948.

(129) Ήλ. Κυριακοπούλου — Έλληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον. Τ. Γ. 1948 σ. 167. έφ.

Σ. τ. Ε. 140)1938, 381, 1109, 1127)1939, 258, 411, 1197)1940.

(130) G. Heyland — ένθ' άνωτέρω σ. 249.

Γ. Παπαχατζή — Σύστημα τοϋ Έν'Ελλάδι ισχύοντος Διοικητικοϋ Δικαίου. 1952 σ. 316.

Σ. τ. Ε. 488, 603, 784)1931, 948)1933, 455, 705)1934 93, 411)1940, 34)1945.

(131) Σ. τ. Ε. 497)1940, 78)1949 και 79)1950.

δοσία» δύναται νά τιμωρήση πειθαρχικῶς διὰ πράξιν μὴ ποινικῶς κολάσιμον, ὡς π.χ. μὴ ἀξιοπρεπεῖ διαγωγὴν.

β) Κατὰ τὸ ἄρθρον 138-3 Κ.Δ.Υ. «ἐκδιδομένης τελεσιδίκου ποινικῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μετὰ τὴν πειθαρχικὴν, ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἔνεκα τῆς αὐτῆς πράξεως πειθαρχικὴ δίωξις, ἐάν δικαιολογητῆ ἢ κατὰ τὴν παράγραφον 4 τοῦ ἄρθρου 133 παῦσις τοῦ ὑπαλλήλου, ἐκδιδομένης δὲ τελεσιδίκου ἀθωωτικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, ἐπαναλαμβάνεται ἢ πειθαρχικὴ δίκη, ἢ διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν ἀπολήξασα μόνον εἰς τὴν παῦσιν ἢ τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ ὑπαλλήλου.» Ἡ ρύθμισις αὕτη ὑπηγορεύθη διὰ λόγους στοιχειώδους δικαιοσύνης, ἀντισταθμιζούσης τὴν πιθανότητα ἀδικιῶν ἐκ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πειθαρχικῆς ἀπὸ τὴν ποινικὴν δίκην ⁽¹³²⁾.

Καὶ εἰς περίπτωσιν ἀπονομῆς χάριτος ἢ καὶ ἀμνηστίας, πολὺ δὲ περισσότερον λόγῳ τῆς καθ'οἰονδήποτε ἄλλον τρόπον ἄρσεως τοῦ κολασίμου ἢ ἄρσεως ἢ μεταβολῆς τῶν συνεπειῶν τῆς καταδίκης, δὲν αἴρεται τὸ πειθαρχικῶς κολάσιμον τῆς χαρισθείσης ἢ ἀμνηστευθείσης πράξεως ⁽¹³³⁾, διότι ἀπλούστατα ἢ ἀνυπαρξία ποινικῶν συνεπειῶν δὲν σημαίνει ἀνυπαρξίαν πειθαρχικῆς εὐθύνης καὶ διοικητικῶν συνεπειῶν ⁽¹³⁴⁾.

Ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 149-2 καθιερουμένη τὸ πρῶτον ἀρχὴ τῆς ὑποχρεωτικότητος τῆς πειθαρχικῆς διώξεως ἐπὶ τῇ ποινικῇ διώξει ἢ καταδίκη τοῦ ὑπαλλήλου, ἔχει ὡς δικαιολογητικὸν λόγον τὴν ἀνάγκην, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐλέγχου τῆς ὅλης ὑπηρεσιακῆς καὶ ἔν τινι μέτρῳ ἐξωὑπηρεσιακῆς ⁽¹³⁵⁾—καθ'ὃ ἐπιδρᾶ ἐπὶ τῆς

⁽¹³²⁾ Μιχ. Δ., Στασινοπούλου — ἐνθ' ἄνωτέρῳ σ. 263 ἔνθα εἰδικῶς τὰ περὶ συγκρούσεως τῆς πειθαρχικῆς πρὸς τὴν ποινικὴν δίκην.

Σχετικὸν ἄρθρον 171 Κ. Δ. Υ.

⁽¹³³⁾ Κ. Δ. Υ. ἄρθρον 135.

Σ. τ. Ε. 166)1930, 173, 975)1936 κλπ.

⁽¹³⁴⁾ Ν. Μπουροπούλου — Ἡ ἔννοια τῆς δικαιοδοτικῆς λειτουργίας. Ἀθῆναι 1951 σ. 185 ἐφ.

Σ. Παπαφράγκου — ἐνθ' ἄνωτέρῳ σ. 139—140.

W. Gellhorn — *Administrative law, Cases and Comments*, 2α ἐκδ. 1947 σ. 327 ἐφ.

⁽¹³⁵⁾ P. Düz — G. Debeyre — ἐνθ' ἄνωτέρῳ σ. 673 ὡς πρὸς τὴν «Obligation d' avoir la dignité de la conduite privé en dehors du service»

Κ. Δ. Υ. ἄρθρον 131.

ύπηρεσιακῆς— δράσεως τοῦ ὑπαλλήλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ σαφοῦς διαχωρισμοῦ τῶν κριτηρίων τῆς ποινικῆς ἀπὸ τὴν πειθαρχικὴν εὐθύνην. Συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἔχη ἐφαρμογὴν ἐν προκειμένῳ ὁ κανὼν Non Bis In Idem, διότι, ναὶ μὲν διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν κρίνεται δις ὁ ὑπάλληλος, ἀλλ' ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τῆς ποινικῆς διώξεως κρίνεται ὡς ἰδιώτης, παραβαίνων τὰς γενικὰς ἐντολὰς τῆς Πολιτείας, ἐν δὲ τῇ πειθαρχικῇ διώξει κρίνεται ὡς φορεὺς τῆς ὑπαλληλικῆς ἰδιότητος, παραβαίνων τὰς εἰδικὰς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπιταγὰς τῆς Διοικήσεως⁽¹⁸⁶⁾. Εἰς τὴν διπλὴν ἐπομένως ἰδιότητα καὶ εἰς τὴν διπλὴν παράβασιν στηρίζεται ἡ διπλὴ διώξις τοῦ ὑπαλλήλου, ποινικὴ καὶ πειθαρχικὴ⁽¹⁸⁷⁾. Ἀντιθέτως ἰσχύει ὁ κανὼν Non Bis In Idem ἐπὶ πειθαρχικῶν ποινῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 139 ἐν συνδ. 145—6 Κ.Δ.Υ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πρὸ τοῦ Κώδικος ἰσχύοντα⁽¹⁸⁸⁾.

Β'. Διαδικαστικαὶ Προϋποθέσεις τῆς Πειθαρχικῆς Ἀγωγῆς

Διὰ τοῦ ὅρου τούτου νοοῦνται οἱ δικονομικοὶ ἐκεῖνοι τύποι, ἡ συνδρομὴ τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἐκ τοῦ Νόμου διὰ τὴν νόμιμον ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς. Αἱ διαδικαστικαὶ αὐταὶ προϋποθέσεις διαφέρουν τῶν προεκτεθεισῶν γενικῶν προϋποθέσεων τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, διότι ἐκεῖναι μὲν ἀναφέρονται εἰς νομικοὺς παράγοντας οὐσίας, ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ὑπάρξιν τῆς πειθαρχικῆς ἀξιώσεως τῆς Διοικήσεως ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐνῶ αἱ ἐν προκειμένῳ προϋποθέσεις εἶναι τύποι, ἐσωτερικοὶ ἢ ἐξωτερικοὶ τῆς πράξεως⁽¹⁸⁹⁾ διὰ τῆς ὁποίας πραγματοποιεῖται καὶ ἐκφράζεται δικονομικῶς ἢ ὡς ἄνω ἀξίωσις τῆς Πολιτείας ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν : τῆς Stricto Sensu πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ δικονομικαὶ προϋποθέσεις εἶναι τύποι οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ὑφίστανται πέραν τῆς ὑπάρξεως τῶν γε-

(186) Ἡλ. Γάφου — Ποινικὸν Δίκαιον. Τόμος 1 1947 σ. 339—340.

Ν. Χωραφᾶ — Ποινικὸν Δίκαιον 1950 σ. 5.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τῶν διοικητικῶν ποινῶν. Ἐν Ἀρχείῳ Νομολογίας 1950 σ. 90-91.

(187) Ρ. Duez — G. Debeyre — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 687 — 688.

Πρακτικὰ διακομματικῆς Ἐπιτροπῆς Ὑπαλληλικοῦ Κώδικος. σ. 247.

(188) Γ. Παπαχατζῆ — ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 317 ὑποσ. 21.

(189) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων 1950 σ. 210-227.

νικῶν προϋποθέσεων πειθαρχικῆς διώξεως. Τῶν γενικῶν ἐξ ἄλλου προϋποθέσεων ἢ μὴ συνδρομῆ δὲν θεμελιῶν κἂν πειθαρχικὴν δίωξιν, ἐνῶ τῶν διαδικαστικῶν προϋποθέσεων ἢ ἔλλειψις συνεπάγεται, ὡς θέλει ἐκτεθεῖ, εἴτε ἀκυρότητα ἢ ἀπαράδεκτον τῆς ἀσκηθείσης πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, εἴτε τυπικόν τι ἐλάττωμα.

Τὰς διαδικαστικὰς προϋποθέσεις δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς θετικὰς καὶ ἀρνητικὰς. Θετικαὶ εἶναι ἐκεῖναι αἵτινες δέον νὰ συντρέχουν διὰ τὴν νόμιμον ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ἤτοι αἱ : α) τὸ ἔγγραφον τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς καὶ β) ἡ ἐπὶ τοῦ, δι' ὃ ἡ δίωξις, ἀδικήματος, ἔκθεσις τῆς Ὑπηρεσίας. Ἀρνητικαὶ εἶναι ἐκεῖναι αἵτινες δέον νὰ μὴ συντρέχουν, πρὸς νόμιμον ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς : α) ἡ ἔλλειψις οἴονε! πειθαρχικοῦ δεδικασμένου καὶ β) ἔλλειψις πειθαρχικῆς ἐκκρεμοδικίας.

α) Ἐγγραφον

Ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἐγείρεται πάντοτε ἐγγράφως⁽¹⁴⁰⁾. Τοῦτο συνάγεται σαφῶς ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 150 Κ.Δ.Υ., ὡς καὶ τὸ ὅλον πνεῦμα τοῦ Κώδικος καὶ τῆς Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Περίπτωσις προφορικῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς δὲν φαίνεται δυνατὴ, δεδομένου ὅτι ὁ νομοθέτης ἐπὶ ἀπολογίας, ὅτε ἐπιτρέπεται, ἐξεφράσθη ρητῶς.

Εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς πειθ. ἀγωγῆς περιλαμβάνεται κατ' ἀρχὴν ἢ ὑπὸ τῆς Διοικήσεως ἀπαγγελομένη ἐναντίον τοῦ ὑπαλλήλου κατηγορία περὶ τελέσεως πειθαρχικοῦ τινος ἀδικήματος. Εἰδικώτερον ἢ κατηγορία αὕτη δέον νὰ περιέχῃ τὰ κάτωθι, συστακά — θὰ ἐλέγομεν — στοιχεῖα :

α) τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ τὰ συνιστῶντα τὴν ἀντικειμενικὴν καὶ ὑποκειμενικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀδικήματος, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 150 — 4 τοῦ Κώδικος. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἐπὶ κλήσεως εἰς ἀπολογίαν λεχθέντα⁽¹⁴¹⁾, τὰ περιστατικὰ ταῦτα δέον ὅπως ᾧσι σαφῆ καὶ συγκεκριμένα. Δὲν ἀρκεῖ ἐπὶ παραδείγματι ἢ ἀόριστος φράσις «δι' ἀναξιοπρεπῆ διαγωγὴν» ἔστω καὶ ἐάν ὑπάρχῃ νόμῳ διατετυπωμένον τὸ σχετικὸν ἀδίκημα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται μνεῖα τῶν πράξεων αἵτινες συνιστοῦν

⁽¹⁴⁰⁾ R. Bonnard — *Precis de droit administratif* 3η ἐκδοσις 1940.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου — Ὑπαλληλικὸς Κώδιξ κ. λ. π. Ἑρμηνεία σ. 273 — 275.

⁽¹⁴¹⁾ Ἀνωτέσω σελίς 26 — 27.

την «άναξιοπρεπή διαγωγήν» καὶ γενικώτερον τὴν πειθαρχικὴν παράβασιν. Ἐν προκειμένῳ μάλιστα εἶναι κάπως προβληματικὴ ἡ δυνατότης ἀναπληρώσεως τῶν τυχόν ἐλλειπόντων στοιχείων τῆς κατηγορίας ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου⁽¹⁴²⁾.

β) τὰ ὑπάρχοντα στοιχεία τὰ θεμελιούντα ἢ πιθανολογούντα τὴν ἐνοχὴν τοῦ διωκομένου εἰς τὴν δι' ἣν ἡ δίωξις πράξειν, ὡς ἐπίσης τὴν ὑπαιτιότητα, τὸν καταλογισμὸν καὶ τοὺς τυχόν ἐπιβαρυντικούς ἢ ἐλαφρυντικούς τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης λόγους⁽¹⁴³⁾. Ἐνῶ ἐν τῇ κλήσει εἰς ἀπολογίαὶν δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ μνεία ἀποδεικτικῶν στοιχείων τῆς κατηγορίας, ἐν προκειμένῳ λόγῳ τῆς μείζονος σοβαρότητος τοῦ ἀδικήματος, ἡ Διοίκησις ὀφείλει νὰ ἔχη σαφῆ ἐπίγνωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς της ὅπως, πρὸ πάσης ἐγέρσεως πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἐρευνᾷ ἐπαρκῶς τὸ θέμα τῆς ἐνοχῆς τοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὴν ἀποδιδόμενην αὐτῷ παράβασιν, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ κάμνη μνείαν ἐν τῇ πειθαρχικῇ ἀγωγῇ, «τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων ἐνοχῆς» κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθρου 150 — 4 Κ.Δ.Υ.

Ἄμφότερα τὰ στοιχεία ταῦτα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν πραγματικὴν αἰτιολόγησιν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἶναι οὐσιώδη καὶ βασικά, ἡ ἔλλειψις τῶν ὁμῶς δὲν συνεπάγεται ἀκυρότητα τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην⁽¹⁴⁴⁾. Προσέτι ἡ συνδρομὴ τῶν στοιχείων τούτων ἀποτελεῖ ζήτημα νομικὸν καὶ οὐχὶ πραγματικόν, δύναται δὲ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ν' ἀσκήσῃ ἔλεγχον καὶ ὁ ἀκυρωτικὸς δικαστῆς⁽¹⁴⁵⁾.

γ) Ἡ πειθαρχικὴ παράβασις, ἥτοι γενικῶς ἡ παράβασις τοῦ ὑπαλληλικοῦ καθήκοντος, ὡς τοῦτο προσδιορίζεται τόσον ἐκ τῶν κειμένων διατάξεων, ἐγκυκλίων ὁδηγιῶν καὶ διαταγῶν, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζονται αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸν ὑπάλληλον ὑποχρεώσεις, ὅσον καὶ ἐκ τῆς καθόλου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς

(142) Σ. τ. Ε. 253, 254)1951.

(143) Κ. Δ. Υ. ἄρθρα 131 καὶ 141 · 3.

Σ. τ. Ε. 363)1932, 872)1933, 88)1934.

(144) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ἑπαλληλικὸς Κώδιξ κλπ. σ. 275 ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὴν παραπομπὴν εἰς Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων σ. 228.

(145) Ν. Α. Μπουροπούλου—Ἡ ἔννοια τῆς δικαιοδοτικῆς λειτουργίας σ. 184—190.

W. A. Robson—Justice and Administrative Law σ. 507 διὰ τὸν ἔλεγχον πραγματικῶν καὶ νομικῶν ζητημάτων.

Ἐπιτελείας ἐκάστοτε τηρητέας ἐν γένει διαγωγῆς αὐτοῦ⁽¹⁴⁶⁾. Μνεία τῆς νομικῆς διατάξεως δὲν φαίνεται ἀπαραίτητος ἀν καὶ ἐπιβάλλεται νὰ ὑπάρχη πάντοτε διὰ λόγους τυπικῆς τάξεως⁽¹⁴⁷⁾. Ἐπίσης τυχὸν ἐσφαλμένη ὑπαγωγή τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν εἰς τὴν νομικὴν διάταξιν τὴν ὀρίζουσαν τὸ ὑπαλληλικὸν καθῆκον ἢ τὴν πειθαρχικὴν παράβασιν *In Concreto*, δὲν φαίνεται ἀσκοῦσα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς νομιμότητος τῆς πράξεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Περαιτέρω ἢ πειθαρχικὴ ἀγωγή δέον νὰ περιλαμβάνη τὸ αἴτημα τῆς Διοικήσεως διὰ κρίσιν καὶ κολασμὸν ἀνάλογον, τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου. Εἰς τὴν πρακτικὴν, πρὸ τῆς ἰσχύος τουλάχιστον τοῦ Κώδικος, εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις⁽¹⁴⁸⁾ ἢ Διοικήσεις παρέπεμπε τὸν ὑπάλληλον εἰς τὸ Συμβούλιον μὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ἀπολύσεως. Τοῦτο ἀπετέλει κρίσιν ἀμφίβολου τῆς Διοικήσεως ὅτι ὁ διωκόμενος διέπραξε ἀδίκημα, δι' ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἔδει νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ ἀπολύσεως, ἀλλ' ἐζήτηι καὶ τὴν κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ὑποβάλλουσα τὸ ἐρώτημα. Ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ Κώδικος, τοῦτο εἶναι τυπικῶς καὶ οὐσιαστικῶς ἄδικον καὶ ἀντιδικονομικόν, καθ' ὅτι ἀποτελεῖ προσπάθειαν ἐπηρεασμοῦ τοῦ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου εἰς βάρος τοῦ ὑπαλλήλου, πάντως δὲ ἐνέργειαν εὐρισκομένην ἔξω τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ κατηγοροῦντος ὄργανου, ὑπαγομένην ὁπωσδήποτε καὶ καθ' ὅλα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου⁽¹⁴⁹⁾. Ἐπομένως δὲν εἶναι σήμερον νοητὴ παραπομπὴ ὑπαλλήλων εἰς τὸ Πειθ. Συμβούλιον μὲ οἰονδήποτε ἐρώτημα, πολὺ δὲ περισσότερο μὲ τὸ τῆς ἀπολύσεως.

Εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς δέον νὰ ὑπάρχη ἢ ὑπογραφή τοῦ κατηγοροῦντος ὄργανου, ἔτι δὲ νὰ εἶναι προσυπογεγραμμένον ἐν σχεδίῳ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων κατὰ τὸν Νόμον⁽¹⁵⁰⁾.

Τὸ ἔγγραφον τῆς πειθ. ἀγωγῆς ἀποτελεῖ ἐσωτερικὸν τῆς πρά-

(146) Ἄνωτέρω ὑποσημείωσις 135.

(147) Σ. τ. Ε. 146)1947.

(148) Σ. τ. Ε. 1777)1947, 1145)1949, 1177)1950.

(149) M. Waline—*Traité Élémentaire de Droit Administratif* 6η ἐκδοσις 1952 σ. 350—351.

(150) Κ.Δ.Υ. ἄρθρον 45—4.

Ν. 1671)1951 ἄρθρον 12 παρ. 2.

ξεως της πειθαρχικης αγωγης τυπον, κατα τα εν τη 'Επιστημη διδασκόμενα⁽¹⁵¹⁾.

β) "Εκθεσις 'Υπηρεσίας

Κατά τὸ ἄρθρον 149-1 Κ.Δ.Υ. «κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν δέον νὰ ὑφίσταται ἔκθεσις τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, ὑποβαλλομένη αὐτεπαγγέλτως ἢ προκαλουμένη ὑπὸ τοῦ οἰκείου 'Υπουργοῦ». Αὕτη δέον νὰ προσαρτᾶται εἰς τὴν πρὸς τὸ πειθαρχικὸν Συμβούλιον ἀπευθυνομένην πειθ. ἀγωγήν.

Ἐν προκειμένῳ γεννῶνται δύο ζητήματα :

Πρῶτον: Τί θὰ περιλαμβάνῃ ἡ ἔκθεσις αὕτη. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δέον νὰ γίνῃ διάκρισις. Ἐπὶ πειθαρχ. ἀγωγῆς ἐγειρομένης πρωτοβουλία τοῦ ὑπουργοῦ, ἡ ἔκθεσις θ' ἀναφέρεται κατ' ἀνάγκην εἰς τὰ βασικὰ μέρη τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ἥτοι τὸ ἱστορικόν, τὸ νομικόν καὶ τὸ συμπερασματικόν μέρος⁽¹⁵²⁾. Δεδομένου ὅμως ὅτι ἡ ἔκθεσις αὕτη κατὰ κανόνα προηγεῖται τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ὅταν θὰ ζητηται ὑπὸ τοῦ 'Υπουργοῦ ἢ ὑποβολῇ τῆς ἐκθέσεως τῆς 'Υπηρεσίας, εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως, τὰ στοιχεῖα—τοῦλάχιστον τὰ βασικὰ—τῆς μελλούσης νὰ ἐγερθῇ πειθ. ἀγωγῆς, περιέχωνται εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦ 'Υπουργοῦ δι' οὗ θὰ ζητηται ἢ ὑποβολῇ τῆς ἐκθέσεως. Ἐπὶ πειθαρχικῆς ἔξ ἄλλου ἀγωγῆς ἐγειρομένης πρωτοβουλία τῆς 'Υπηρεσίας, ἐν τῇ ἐκθέσει θὰ περιλαμβάνεται ἀπαραιτήτως ἢ πρότασις πρὸς παραπομπὴν τοῦ ὑπαλλήλου, νομίμως κατὰ Νόμον ἠτιολογημένη ⁽¹⁵³⁾.

Ἐν τῇ ἐκθέσει δύναται ἡ 'Υπηρεσία νὰ περιλάβῃ ἀπόψεις τῆς περὶ τῆς ὑπαιτιότητος, τοῦ καταλογιστοῦ καὶ τῆς ὄλης ἐν γένει ὑπηρεσιακῆς τοῦ ὑπαλλήλου συμπεριφορᾶς, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ 'Υπηρεσία εἶναι κατὰ κύριον λόγον εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ περὶ τῶν θεμάτων τούτων⁽¹⁵⁴⁾. Αἰτιολογίαν τῆς ἐκθέσεως, ὁ Νόμος δὲν ἀπαιτεῖ. Πάντως ἐὰν ὑπάρχῃ δέον νὰ εἶναι ἀρτία, ἀφ' ἑαυτῆς ἢ ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου ⁽¹⁵⁵⁾, διότι αὕτη εἶναι

⁽¹⁵¹⁾ M. Hauriou—Précis de Droit Administratif σ. 360.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων σ. 210.

⁽¹⁵²⁾ Ἐνωτέρω σελὶς 48—49.

⁽¹⁵³⁾ Ἐνωτέρω σελὶς 42.

⁽¹⁵⁴⁾ P. Duez - G. Debeyre—ἐνθ' ἠνωτέρω σ. 673.

⁽¹⁵⁵⁾ Δ. Καρβελλᾶ—Ἡ αἰτιολογία τῶν διοικητικῶν πράξεων ἐν Ἐπετηρίδι Ἐταιρείας Διοικ. Μελετῶν, Τόμοι Ι, 1934.

πάντοτε «τὸ τεχνικὸν μέσον διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς πραγματοποιήσεως τῆς βουλήσεως τοῦ Νόμου» ⁽¹⁵⁶⁾.

Δεύτερον. Ποία εἶναι ἡ ἀρμοδία διὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως ὑπηρεσίας. Φρονοῦμεν ὅτι ἀρμοδία ὑπηρεσία εἶναι ἡ εἰς ἣν ὑπῆγето ὁ ὑπάλληλος κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ πειθαρχικοῦ ἀδικήματος, οὐχὶ δὲ ἡ ὑπηρεσία εἰς τὴν ὁποίαν ὑπηρετεῖ καθ' ὄν χρόνον διώκεται. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τῶν ἀρθρῶν 145-3 καὶ 149-4 τοῦ Κώδικος. Εἰδικώτερον ἀρμόδιον διοικητικὸν ὄργανον διὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως εἶναι ὁ προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ἡ ὀργανικὴ θέσις τὴν ὁποίαν κατέχει ὁ ὑπάλληλος. Ἐπικουρικῶς ἀρμοδία δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ οἰκεία ὑπηρεσία Διοικητικοῦ ἢ Προσωπικοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἐπιθεωρητάς φρονοῦμεν ὅτι οὗτοι δὲν δύναται νὰ ὑποβάλλουν τοιαύτην ἔκθεσιν, διότι ἡ δὲν θὰ ἔχουν γνώσιν τῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως καὶ τοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἣς προΐστανται ἐπιθεωρήσεως, εἴτε θὰ ἔχουν, ὅτε θὰ ἀπέκτησαν ταύτην συνεπεία εἰδικῆς ἐξετάσεως καὶ ἐρεύνης, ὅποτε κωλύονται νὰ ἐκφέρουν τὴν ἣν ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ ἀμερόληπτον γνώμην, λόγῳ τοῦ ὅτι, ἀναμειχθέντες εἰς ἀνακριτικὴν, προανακριτικὴν ἢ καὶ ἐξεταστικὴν ἀπλῶς ἔρευναν ⁽¹⁵⁷⁾, ἐξέφρασαν ρητῶς ἢ σιωπηρῶς τὴν γνώμην των καὶ δὴ ἐν τῷ πορίσματι τῆς ἐνεργηθείσης ὑπ' αὐτῶν ἀνακριτικῆς ἢ καὶ ἀτύπου ἐρεύνης. Ἄλλωστε εἶναι δυσχερὲς εἰς τὸν Ἐπιθεωρητὴν νὰ διεκδικῇ βάρυνουσαν γνώμην ἐπὶ τινος ὑπαλλήλου τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει τὴν βαρύνουσαν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν κατὰ κύριον λόγον ἱεραρχικὸν ἔλεγχον.

Ἦδη ἐρωτᾶται: Ἐὰν ἐλλείπη ἡ ἔκθεσις τῆς Ὑπηρεσίας ποῖαι αἱ συνέπειαι; Ἐπίσης ποῖαι αἱ συνέπειαι ἐλλείψεως τῆς ἡτιολογημένης προτάσεως ἐπὶ πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἐγειρομένης πρωτοβουλία τῆς Ὑπηρεσίας;

α) Ἐλλειψίς ἐκθέσεως. Προέχει ἐν πρώτοις ἡ ἐξακριβωσις τῆς δικαιολογητικῆς βάσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου τύπου ⁽¹⁵⁸⁾. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ νομοθέτης μὲ τὴν ἐπισημαστικὴν κατηγορηματικὴν ζήτησιν τῆς ἐκθέσεως εἶναι ἡ κατοχύρωσις τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ ὑπαλλήλου ἀπὸ τὴν ἀνεξέλεγκτον—ἐν τῇ οὐσίᾳ—δυνατότητα

⁽¹⁵⁶⁾ Ὅρισμός τοῦ Tezner, εἰς *Das freie Ermessen der Verwaltungs-Behörden* σ. 60.

⁽¹⁵⁷⁾ Ἀναλογικὴ Ἑρμηνεία ἀρθρῶν 152—2 καὶ 164 Κ.Δ.Υ.

⁽¹⁵⁸⁾ Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων σ. 217 ἐφεξῆς.

του Ὑπουργοῦ νὰ παραπέμπῃ εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον τὸν ὑπάλληλον διὰ λόγον μὴ ἀντικειμενικῶς δικαιολογούντα πειθαρχικὴν δίωξιν. Καὶ εἶναι τῷ ὄντι δυσχερὴς ἢ ἄμυνα τοῦ ὑπαλλήλου, πολὺ δὲ περισσότερον ἴσως δυσχερὴς ἢ θέσις τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ὡσὰκις πρόκειται περὶ ἀντιδικίας Ὑπουργοῦ καὶ ὑπαλλήλου, ὅτε εἶναι φυσικὴ ἢ ὑπεροχὴ τῆς ὑπουργικῆς δυνάμεως. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔγκειται ἡ σκοπιμότης τῆς ὑπηρεσιακῆς ἐκθέσεως καὶ ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν ὀρθὴν διάγνωσιν καὶ κρίσιν τῆς ὑποθέσεως. Παρεμβαίνει ἡ Ὑπηρεσία, ὡς τρίτος καὶ ἀμερόληπτος παράγων καὶ ἐκφέρει τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῆς ὑπὸ κρίσιν περιπτώσεως, εἰς τρόπον ὥστε τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον νὰ δύναται νὰ σχηματίσῃ πλήρη καὶ ἀσφαλῆ «δικανικὴν» πεποίθησιν ἐπὶ τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης τοῦ ὑπαλλήλου. Ἡ ὑπεσέλευσις τοῦ παράγοντος τῆς ἐκθέσεως ἐν τῇ πειθαρχικῇ διαδικασίᾳ λαμβάνει ἔτι μεγαλύτεραν σημασίαν ἐκ τοῦ γεγενότος ὅτι σήμερον νόμῳ ἀναγνωρίζεται ἡ δυνατότης καὶ ἐν τινι μέτρῳ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ὑπηρεσίας νὰ ἔχῃ διάφορον τῆς τοῦ Ὑπουργοῦ γνώμην⁽¹⁵⁹⁾. Ἄλλωστε εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν πειθαρχικὴν κατηγορίαν δὲν ἰσχύει καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχύσῃ ἀπολύτως ἡ ἀρχὴ τῆς νομιμότητος, ἡ διέπουσα τὴν ποινικὴν κατηγορίαν⁽¹⁶⁰⁾.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐλλείπει ἡ ἔκθεσις αὕτη, ἐλλείπει οὐσιώδης διαδικαστικὴ προϋπόθεσις — τύπος καὶ ἐπομένως ἡ ἀκυρότης εἶναι ἀναμφισβήτητος συνέπεια⁽¹⁶¹⁾. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπομένει νὰ ἐξετασθῇ εἶναι τὸ πῶς λειτουργεῖ ἡ ἀκυρότης αὕτη ἐν τῇ πειθαρχικῇ διαδικασίᾳ καὶ ποῖαι αἱ γενικώτεραι δικονομικαὶ συνέπειαι.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀκυρότης αὕτη ἐν τῇ πειθαρχικῇ διαδικασίᾳ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς. Δεδομένου ὅτι καὶ εἰς τὴν πειθαρχικὴν δικονομίαν προέχει ὁ αὐτεπάγγελτος χαρακτήρ τῆς πειθαρχικῆς διώξεως⁽¹⁶²⁾,

(159) Ν. 1671)1951 ἀρθρ. 12-2.

(160) Κων. Τσουκαλά—Ποινικὴ Δικονομία σ. 101 καὶ 109.

Ἡλ. Γάφου—Ποινικὴ Δικονομία σ. 8 καὶ 26.

(161) Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—ἐνθ' ἀνωτέρω.

M. Waline—ἐνθ' ἀνωτέρω, 6η ἔκδοσις, σ. 139 καὶ 346.

(162) Κ.Δ.Υ.—Ἄρθρον 141 ὡς πρὸς τὸ καθήκον τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ διὰ τὴν δίωξιν καὶ τιμώρησιν τοῦ πειθ. ἀδικήματος.
F. Fleiner—Institutionen des Deutschen Verwaltungsrechts. Ἑλληνικὴ μετάφρασις Στυμφαλιάδου σ. 240.

ἀναμφιβόλως ὁ δικαστὴς δικαιούται νὰ ἐξετάσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν διαδικαστικῶν προϋποθέσεων καὶ διὰ τῆς ὑπηρεσιακῆς ἐκθέσεως. Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολικὸν νὰ λεχθῆ ὅτι ὑποχρεοῦται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ ὑπάρχουσα ἐκ τῆς ἑλλείψεως τῆς ἐκθέσεως ἀκυρότης δύνανται νὰ ἐπιφέρῃ ἀκυρότητα ἀπάσης τῆς ἐν συνεχείᾳ διαδικασίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν καὶ διαιώνισιν πειθαρχικῶν ἐκκρεμοτήτων, καθ' ἣν στιγμὴν καὶ νομολογιακῶς ἀνεγνωρίσθῃ ἡ ὑποχρέωσις τῆς Διοικήσεως ὅπως μὴ παραλείπῃ τὰς ἐπιβαλλομένας πρὸς ταχεῖαν περάτωσιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως ἐνεργείας.⁽¹⁶³⁾ Δὲν ἀποκλείεται βεβαίως καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου πρότασις τοῦ ἀπαραδέκτου. Ἐξ ἄλλου καὶ εἰς τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν⁽¹⁶⁴⁾ ἑλλειψις διαδικαστικῆς προϋποθέσεως συνεπάγεται ἀπαραδέκτον τῆς ἀγωγῆς διὰ τυπικοὺς λόγους, γνωστὸν ὡς *Absolutio ab instantia*.

Αἱ γενικώτεραι δικονομικαὶ συνέπειαι τῆς ἀκυρότητος ταύτης ἢ τοῦ δικονομικοῦ ἀπαραδέκτου, εἶναι ὅτι τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον δὲν δύνανται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς υποθέσεως. Συνεπῶς ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν εἰς τὸ κατηγοροῦν ὄργανον διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν παραλειφθεῖσάν νομίμων διατυπώσεων. Εἰς περίπτωσιν ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον, παρὰ τὴν ἑλλειψιν ἐκθέσεως καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀκυρότητα, ἐπελήφθη καὶ ἀπεφάναντο ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς υποθέσεως, ὁ Νόμος προέβλεψεν ὡς ἀσφαλιστικὴν δικλείδα, τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 147 Κ.Δ.Υ. δυνατότητα προσβολῆς τῆς ἀποφάσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, (διὰ μὴ τήρησιν οὐσιώδους τύπου).⁽¹⁶⁵⁾

β) ἑλλειψις προτάσεως ἢ ἠτιολογημένης προτάσεως.

Ἐὰν εἰς πειθαρχικὴν ἀγωγὴν ἐγειρομένην πρωτοβουλία τῆς Ὑπηρεσίας, δὲν ὑπάρχει ἡ Νόμῳ ἀπαιτούμενη πρότασις περὶ

H. Berthélemy—Διοικητικὸν Δίκαιον (Ἑλλ. Μετάφρασις μετὰ προσθηκῶν ὑπὸ Μιχ. Δ. Στασινοπούλου) Τόμος Α' σ. 406 — 408.

M. Waline—Ἐνθ' ἄνωτέρῳ σ. 156

⁽¹⁶³⁾ Σ. τ. Ε. 352]1949 καὶ 83]1940.

⁽¹⁶⁴⁾ Γ. Ράμμου—Στοιχεῖα Πολιτικῆς Δικονομίας σ. 93 καὶ 189.

⁽¹⁶⁵⁾ Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Δίκαιον Διοικητικῶν Πράξεων σ. 227. Μιχ. Δένδια—ἐνθ' ἄνωτέρῳ

Γ. Παπαχατζῆ—Μελέται ἐπὶ τοῦ ἰσχύοντος Δημοσίου Δικαίου 1947 σ. 266.

M. Waline—ἐνθ' ἄνωτέρῳ σ. 439.

παραπομπής ή ή ύπάρχουσα είναι άναιτιολόγητος ή μη έπαρκώς ήτιολογημένη, πρὸς εὑρεσιν τῶν συνεπειῶν θά καταφύγωμεν καί έν προκειμένῳ εἰς τὸ κριτήριον διαχωρισμοῦ τῶν τόπων εἰς οὐσιώδεις καί μή.

Καί εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις (έλλειψις προτάσεως, άναιτιολόγητος προτάσις καί μή νομίμως ήτιολογημένη) ύπάρχει τὸ κοινὸν χαρακτηριστικόν: "Ὅτι έλλείπει τὸ στοιχείον εκείνο τὸ ὁποῖον ὁ νομοθέτης έθεσεν ὡς λόγον τῆς δεσμεύσεως τοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς έγερσιν τῆς πειθαρχικῆς άγωγῆς: ή νόμιμος αίτιολογία τῆς προτάσεως τῆς Ὑπηρεσίας. Καί δῆ:

αα) "έλλειψις πάντελῶς προτάσεως εἰς τὴν πρωτοβουλία τῆς Ὑπηρεσίας ὑποβαλλομένην εκθεσιν, άνατρέπει τὴν φύσιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως καί παρέχει εἰς τὸν Ὑπουργὸν τὴν εὐχέρειαν νά προβῆ εἰς ἰδίαν εκτίμησιν τοῦ ζητήματος, έγείρων ή οὐ τὴν πειθαρχικὴν άγωγήν, ἰδίᾳ πρωτοβουλία πλέον. Σημειωτέον ὅτι εἰς ἤν περίπτωσιν ή Ὑπηρεσία διαβιβάζει πόρισμα ένεργηθείσης άνακριτικῆς έρεύνης περιλαμβάνον καί «διατακτικόν» ή πρότασις άναπληροῦται πλήρως εκ τούτου καί έφ' ὅσον εἶναι παραπεμπτικόν, ὁ Ὑπουργὸς ὑποχρεοῦται νά έγείρῃ πειθαρχικὴν άγωγήν. Δέν άναπληροῦται ὁμως καί ή εκθεσις ήτις δέον νά ὑφίσταται ὁπωσδήποτε.

ββ) "έλλειψις ήτιολογημένης προτάσεως. Ἐάν ὑπάρχη πρότασις, άλλ' αὕτη εἶναι άναιτιολόγητος, δεδομένου ὅτι, ὡς προελέχθη, ή Νόμῳ άπαιτούμενη αίτιολογία εἶναι βασικὸς καί οὐσιώδης τύπος τῆς πράξεως⁽¹⁶⁶⁾ ή έλλειψις του άποτελεῖ τυπικὸν ελάττωμα τῆς εἰς ἤν άναφέρεται καί ὑπὸ τοῦ Συμβ. πράξεως, έλεγχόμενον καί ὑπὸ τοῦ Πειθαρχ Συμβ. καί ὑπὸ τοῦ Συβμ. Ἐπικρατ.⁽¹⁶⁷⁾ έφ' ὅσον ήθελε περιέλθει αὐτῷ ή ὑπόθεσις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ άμεσον άποτέλεσμα εἶναι καί έν προκειμένῳ τὸ αὐτὸ με τὴν έλλειψιν τῆς προτάσεως: άποδεύσμευσις τοῦ Ὑπουργοῦ δυναμένου νά μή έγείρῃ τὴν άγωγήν ή νά έγείρῃ πρωτοβουλία του πλέον, άκριβῶς λόγω τοῦ ὅτι ή αίτιολογία άποτελεῖ τὴν έγύησιν τὴν κατασφαιιστικὴν τοῦ Ὑπουργοῦ διὰ τὴν ὀρθὴν άσκησιν⁽¹⁶⁸⁾ τοῦ δικαιώματος τῆς Ὑπηρεσίας ὅπως προτείνῃ τὴν πα-

(166) Δ. Καρβελλᾶ—ένθ' άνωτέρω. σ. 184.

(167) Μιχ. Στασινοπούλου—ένθ' άνωτέρω σ. 340-343.

(168) Γ. Παπαχατζῆ—"Η διακριτικὴ εὐχέρεια τῶν διοικητικῶν άρχῶν. Ἐλευθέρα καί δεσμευμένη διοίκησις έν Μελέταις επί τοῦ Ισχύοντος Δημοσίου Δικαίου 1947 σ. 15-100 καί 177-204.

Σ. τ. Ε. 1085/1933, 119/1945.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—ένθ' άνωτέρω σ. 333 έφ.

ραπομπήν υπαλλήλων εἰς τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον. Καὶ εἶναι φανερόν ὅτι ἡ ἐγγύησις αὕτη εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀντίθετος τῆς, διὰ τῆς ὑποχρεωτικότητος τῆς ἐκθέσεως, καθιερουμένης ἐγγυήσεως διὰ τὴν ὀρθὴν ἀσκήσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ Ὑπουργοῦ διὰ παραπομπὴν υπαλλήλων.

γγ) μὴ νόμιμος αἰτιολογία, ἥτοι ἀόριστος, ἀνεπαρκὴς καὶ ἀντιφατικὴ,⁽¹⁶⁹⁾ ἐπιφέρει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ὡς ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐλλείψεως τῆς ἠτιολογημένης προτάσεως, ἥτοι ἀκυρότητα εἰς ἣν περιπτώσει κρίνη ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς ὅτι ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς μὴ νομίμως ἠτιολογημένης προτάσεως καὶ μετατροπὴν τοῦ χαρακτήρος τῆς πειθαρχικῆς διώξεως εἰς δίωξιν πρωτοβουλία τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐφ' ὅσον βεβαίως ἤθελε διαπιστωθεῖ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἤγειρε τὴν ἀγωγήν στηριχθεὶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν, ἔστω καὶ προελθοῦσαν ἐκ τῆς προτάσεως καὶ ὄχι βάσει τῆς κατὰ Νόμον δεσμεύσεως του ἀπὸ τὴν πρότασιν.

γ) "Ελλειψις πειθ. δεδικασμένου

Ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ γίνεται δεκτὸν ὅτι τὸ τυπικὸν ἢ σχετικὸν δεδικασμένον (Res judicata jus facit inter partes), ὡς μορφή ἐξαντλήσεως ὀρισμένης διαδικασίας καὶ συνεπεία τούτου συνεπαγόμενον τὸ ἀπρόσβλητον τῆς πράξεως ἐκ μέρους τῶν διαδίκων, ἀποτελεῖ κατ' ἀρχὴν καὶ γνώρισμα ὄλων τῶν πράξεων τῆς Διοικ. αἵτινες κατέστησαν ἐκτελεσταὶ καὶ ἀπρόσβλητοι λόγῳ τῆς ἄνευ ἀποτελέσματος ἀσκήσεως τῶν κατ' αὐτῶν παρεχομένων ἐνδίκων μέσων ἢ λόγῳ τῆς παρόδου, ἀπράκτου, τῆς πρὸς ἀσκήσιν τῶν ἐν λόγῳ μέσων προθεσμίας.⁽¹⁷⁰⁾ Ἐπομένως καὶ ἐπὶ τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων ὑπάρχει τυπικὸν δεδικασμένον ὅταν αὐταὶ καταστοῦν τελεσίδικοι, διὰ τῆς ἀσκήσεως ἢ τῆς παρόδου τῆς προθεσμίας ἀσκήσεως τοῦ ἐδίκου μέσου, τῆς ἐφέσεως μὲν ἐπὶ μονομελῶν, τῆς προσφυγῆς δὲ ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν, (ἄρθρα 196 καὶ 170 ΚΔΥ).

Τὸ οὐσιαστικὸν ὅμως δεδικασμένον (Res Judicata jus Facit inter omnes), ὡς κατ' οὐσίαν τελικὴ κρίσις καὶ τομὴ ἐνδίκου τινος

⁽¹⁶⁹⁾ Ἀνωτέρω σ. 42.

⁽¹⁷⁰⁾ F. Fleiner—Institution en des Deutschen Verwaltungsrechts. Ἑλλ. μετάφρασις Στυμφαλιάδου σ. 178 ἐφ.

M. Duverger—Manuel de Droit Constitutionnel et de Science Politique 5η ἔκδ. 1948 σ. 140.

μονομελοῦς δικαιοδοσίας μετατροπή, ἐπὶ τὸ δυσμενέστερον ἢ ἐπιεικέστερον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἢ ἑτέρου πειθαρχικοῦ προϊστάμενου ἔστω καὶ ἀνωτέρου.⁽¹⁷⁸⁾ Ὁ ἀνώτερος πειθαρχικῶς προϊστάμενος ἔχει ἀπλῶς τὴν εὐχέρειαν ν' ἀσκήσῃ τὸ ἔνδικον τῆς ἐφέσεως ὑπὲρ τῆς Διοικήσεως ἐνώπιον τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.⁽¹⁷⁹⁾

β) τὸ πρὸς τοὺς «διαδίκους», Διοίκησιν καὶ ὑπάλληλον, παρεχόμενον δικαίωμα ἐπὶ τὴν διατήρησιν τῆς περιεχούσης τὴν τελικὴν ἀπόφασιν πειθαρχικῆς ἀποφάσεως. Τοῦτο σημαίνει ὅτι κατ' ἀρχὴν ἀποκλείεται.

1. ἐπανάληψις τῆς πειθαρχικῆς δίκης πλὴν μιᾶς, νόμῳ καθιερουμένης, ἐξαιρέσεως τοῦ ἀρθροῦ 138—4 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἀρθρα 166—5 καὶ 191 τοῦ Κώδικος. Κατὰ τὰς ἐν λόγῳ διατάξεις, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τελεσιδίκου ἀποφάσεως τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, ἐφ' ὅσον προηγήθη αὐτῆς ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἢ παραλείψεως πειθαρχικῆς ἀπόφασιν κατὰ τ' ἀνωτέρω, δύναται ὑφ' ὠρισμένας προϋποθέσεις νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ πειθαρχικὴ διαδικασία, αἰτήσῃ τοῦ ὑπαλλήλου ἐὰν ἡ ποινικὴ ἀπόφασις εἶναι ἀθωωτικὴ, αἰτήσῃ δὲ τῆς Διοικήσεως ἂν αὕτη εἶναι καταδικαστικὴ.⁽¹⁸⁰⁾

2. ἐπαναληπτικὴ ἀσκήσις τῆς πειθαρχικῆς διώξεως διὰ τὴν αὐτὴν πράξιν δι' ἣν ἐξεδόθη ἀπόφασις τῆς μονομελοῦς ἢ πολυμελοῦς δικαιοδοσίας. Οὕτω:

αα) ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν. Κατὰ τὸ ἀρθρον 145—5 «ἡ ἔκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως ὑπὸ πειθ. προϊστάμενου, ἀποκλείει τὴν ὑπ' ἄλλου, ἔστω καὶ ἀνωτέρου τοῦ δικάσαντος, ἐπανεκδίκασιν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως».

ββ) ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν. Κατὰ τὸ ἀρθρον 150—2 «ἡ ἔκδοσις ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τινος ἀδικήματος, εἴτε ὑπὸ μονομελοῦς, εἴτε ὑπὸ πολυμελοῦς δικαιοδοσίας καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν πειθαρχικὴν ἀγωγὴν».

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφα-

(178) Γ. Παπαχατζῆ—Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικητικοῦ Δικαίου, 1952 σ. 317 ὑπ. 21.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Ἑρμηνεῖα Ἑπαλληλικοῦ Κώδικος σ. 264.

(179) Κ. Δ. Υ. ἀρθρον 169 ἐν συνδυασμῷ πρὸς 146 § 4.
Μιχ. Στασινοπούλου—Ἑρμηνεῖα Ἑπαλληλικοῦ Κώδικος.

(180) Γ. Παπαχατζῆ—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 316
Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 263.

σις περιβάλλεται με δύναμιν, ὄχι ἀπλοῦ, ἀλλ' ἐνισχυμένου ἀμετακλήτου, καθ' ὅσον, ὄχι μόνον δὲν ἐπιτρέπεται νέα κρίσις τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' οὐδὲ νέα διατύπωσις πειθαρχικῆς κατηγορίας. Πέραν τούτου, λόγοι πολιτειακῆς σκοπιμότητος ἐπιβάλλουν ὅπως ἀποτρέπηται ὁ κίνδυνος ἀνατροπῆς τῶν καθ' ὠρισμένην, μετὰ ἐγγυήσεων, διαδικασίαν, ἐκδιδομένων πράξεων ἐφαρμογῆς τοῦ Δικαίου, λόγω τοῦ ὅτι ἡ Διοίκησις θὰ ἐνεπλέκετο εἰς καθεστῶς αἰωνίας ἐκκρεμότητος, ἀβεβαιότητος καὶ ἀνώμαλίας. "Ἄλλωστε καὶ αὕτη αὕτη ἡ δικαιολογητικὴ βάσις τοῦ δεδικασμένου,⁽¹⁸¹⁾ ὡς νομικοῦ θεσμοῦ καὶ διαχωριστικοῦ ὅριου δικαιοδοτικῆς καὶ διοικητικῆς πράξεως⁽¹⁸²⁾ θεμελιωθεὶ τὴν διαπίστωσιν ὅτι αἱ πειθαρχικαὶ ἀποφάσεις κέκτληται δύναμιν «οἶονεὶ δεδικασμένου».⁽¹⁸³⁾

Ἡ διαπίστωσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι νομικῶς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δεδικασμένον τῶν πειθαρχικῶν ἀποφάσεων, ὑπὸ τὴν ἀμιγῆ του ὑπόστασιν, λόγω τοῦ ὅτι:

1. δὲν ὑπάρχουν διαφοραὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς κατὰ τὸ Σύνταγμα ἐνδίκου διενέξεως⁽¹⁸⁴⁾ (ἀγωγή ἐνώπιον Δικαστηρίου πρὸς ἐπίλυσιν).

2. ἐφ' ὅσον αἱ πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν εἶναι δικαστήρια, ἀλλὰ δικαστηριακῶς ὀργανωμένα συλλογικὰ ὄργανα τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως⁽¹⁸⁵⁾, δὲν εἶναι δυνατόν, οὐδὲ διὰ Νόμου νὰ καταστούν ἰκανὰ πρὸς ἐπίλυσιν τῶν δυνάμει ἀγωγῆς παραπεμπομένων αὐτοῖς ὑποθέσεων, ἔστω καὶ ἐὰν ἤθελον λάβει τὴν μορφήν τῶν διαφορῶν.⁽¹⁸⁶⁾

(181) Χρ. Πράτσια—Τὸ δεδικασμένον κατὰ τὸ Ἀστικὸν καὶ Δικονομικὸν Δίκαιον σ. 11—25.

(182) P. Lampré—La notion d' acte juridictionnel 1946 σ. 5.

R. Bonnard—Le Contrôle Juridictionnel de l'Administration σ. 85.

(183) W. A. Robson—Justice and Administrative law σ. 401 διὰ τὴν οἶονεὶ δικαιοδοτικὴν πράξιν.

(184) Δ. Παπασταθοπούλου—Διοικητικὴ δικαιοδοσία 1932 σ. 10 ἐφ.

Γ. Παπαχατζῆ—Ἡ ἔννοια καὶ αἱ διακρίσεις τῶν διοικητικῶν διαφορῶν εἰς Μελέτας Ἰσχύοντος Δημοσίου Δικαίου σ. 461—466.

(185) Ἀνωτέρω σ. 33, 34, 35, ὑποσημειώσεις 96, 97 καὶ 100

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια σ. 115.

(186) Δ. Παπασταθοπούλου—Διοικητικαὶ διαφοραὶ 1929.

Γ. Παπαχατζῆ—ἐνθ' ἀνωτέρω.

Μιχ. Δ. Στασινοπούλου—Διοικ. διαφοραὶ καὶ διοικητικὰ δικαστήρια σ. 24 ἐφ.

Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁμιλοῦμεν περὶ «οἰονεὶ δεδικασμένου» ἢ ἐνισχυμένου ἀμετακλήτου καὶ οὐχὶ περὶ δεδικασμένου. Τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιεροῦσι καὶ αἱ σχετικαὶ διατάξεις: ⁽¹⁸⁷⁾

1. τοῦ ἄρθρου 139 Κ.Δ.Υ. καθ' ὃ οὐδεὶς διώκεται ἐκ δευτέρου διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα». Πρόκειται περὶ νομοθετικῆς καθιέρωσης τῆς γνωστῆς ἀρχῆς Non bis in idem ἐν τῷ Πειθαρχικῷ δικαίῳ. ⁽¹⁸⁸⁾

2. τοῦ ἄρθρου 139 — 2 Κ.Δ.Υ. καθ' ὃ «ἐνεκα τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος μία ποινὴ ἐπιβάλλεται». ⁽¹⁸⁹⁾ Καὶ ἡ προμνησθεῖσα περίπτωσις τῆς δυνατότητος τοῦ ἀνωτέρου πειθ. προϊσταμένου πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς πειθ. ποινῆς ἤδη κατηργήθη, τῆς Διοικήσεως δυναμένης μόνον νὰ ἐφεσιβάλλῃ τὰς ἄς κρίνῃ ἀδίκους ἀποφάσεις τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν.

Τὸ οἰονεὶ δεδικασμένον τῆς πειθαρ. ἀποφάσεως, δὲν πρέπει νὰ συντρέχῃ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἢ παραλείψεως, δι' ἣν ἐγείρεται ἢ μᾶλλον πρόκειται νὰ ἐγερθῇ πειθαρχικὴ ἀγωγή, διὰ νὰ εἶναι παραδεκτὴ αὕτη. Ἡ θέσις τοῦ «δεδικασμένου» τούτου ὡς ἀρνητικῆς προϋποθέσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἔχει ὡς συνέπειαν τὸ ἀπαράδεκτον, τὸ ὅποῖον λειτουργεῖ δικονομικῶς κατὰ τὰ ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει ἐκτεθέντα, τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου μὴ δυναμένου νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως.

δ) "Ἐλλειψις ἐκκρεμοδικίας

Κατ' ἀρχὴν δέον νὰ διευκρινισθῇ ὅτι ἡ ἔννοια τῆς ἐκκρεμοδικίας εἰς τὴν πειθαρχικὴν δίκην, ἐμφανίζει πλείστας διαφορὰς ἀπὸ τὴν μέχρι τοῦδε γνωστὴν ἔννοιαν τῆς ποινικῆς ⁽¹⁹⁰⁾ καὶ «πολιτικῆς» ἐκκρεμοδικίας ⁽¹⁹¹⁾. Κατὰ βάσιν παραμένει ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ ἐν προκειμένῳ, ἡ ἐνώπιον ἄλλου πειθαρχικοῦ δικαστοῦ ἐκκρεμῆς πειθαρχικῆς δίωξις ἐπὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἢ παραλείψεως. Ἡ διαφορὰ—ἡ κυρία—ἐγκεῖται εἰς τὸ ὅτι μόνον ἡ ἐνώπιον πολυμελοῦς πειθαρχικῆς δικαιοδοσίας ἐκκρεμῆς πειθαρχικῆς δίωξις συνιστᾷ ἀρνητικὴν

⁽¹⁸⁷⁾ Ν. Α. Μπουροπούλου—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 42 διὰ τὴν ἐκ νομοθετικῆν θεμελίωσιν τοῦ δεδικασμένου.

G. A. Jéré—Les Principes généraux du droit Administratif, Τόμος 1, σ. 48.

⁽¹⁸⁸⁾ M. Waline—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 352 ἔνθα καὶ Γαλλικὴ Νομολογία.

⁽¹⁸⁹⁾ Ἀνωτέρω σ. 47, ὑποσημείωσις 138.

⁽¹⁹⁰⁾ Ἡλ. Γάφου—Ποινικὴ Δικονομία σ. 36.

⁽¹⁹¹⁾ Μιχ. Λιβανῶ—ἐγχειρίδιον Πολιτικῆς Δικονομίας 456.

προϋπόθεσιν ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *Stricto Sensu*. Διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐπὶ μονομελῶν δικαιοδοσιῶν, ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἢ παράλειψεως ἐγειρομένη πειθαρχικῆ ἀγωγή καταργεῖ τὴν «αὐτεπάγγελτον δίκην». ⁽¹⁹²⁾ Ἡ ὑφισταμένη ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκκρεμοδικία μονομελοῦς δικαιοδοσίας, ἀπορροφᾶται—ὡς θὰ ἐλέγομεν—ἀπὸ τὴν ἀρχομένην ἐκκρεμοδικίαν τῆς πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, τῆς ὑποθέσεως ἀγομένης οὕτω ἀπὸ τὸν πειθαρχικῶς προϊστάμενον, εἰς τὸ παρέχον μεγαλύτερας ἐγγυήσεις Πειθαρχικὸν Συμβούλιον. ⁽¹⁹³⁾

Ἐκκρεμοῦσης ὅμως πειθαρχικῆς διώξεως ἐνώπιον ἐτέρου πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, ἢ ἔγερσις νέας πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραβάσεως, δημιουργεῖ:

α) ἀπαράδεκτον διὰ τὸ μεταγενεστέρως ἐπιληφθὲν Πειθαρχικὸν Συμβούλιον, ἐφ' ὅσον βεβαίως τοῦτο, λαμβάνον γνώσιν ἐκ τοῦ φακέλλου ἢ ἐξ αἰτήσεως τοῦ παραπεμπομένου ὑπαλλήλου, θέλει κρίνει ὡς ἀρμόδιον τὸ προγενεστέρως ἐπιληφθὲν πειθαρχικὸν Συμβούλιον, εἴτε ἀποκλειστικῶς, εἴτε ἀκόμη καὶ συντρεχόντως.

β) ζήτημα κανονισμοῦ ἀρμοδιότητος μεταξὺ τῶν τυχόν ἐπιληφθέντων δύο πειθαρχικῶν Συμβουλίων, ἐφ' ὅσον καὶ τὸ μεταγενεστέρως ἐπιληφθὲν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως Συμβούλιον ἔκρινεν ἑαυτὸ ἀρμόδιον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχομεν καταφατικὴν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν, αἰρομένην κατὰ τὸ ἄρθρον 156—6 Κ.Δ.Υ. ⁽¹⁹⁴⁾

Ἐλλειψις ποινικῆς ἐκκρεμοδικίας δὲν ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπαρξίς ἐκκρεμοῦς ποινικῆς δίκης δύναται ν' ἀποτελέσῃ λόγον ἀναστολῆς τῆς πειθαρχικῆς δίκης κατὰ τὰ ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει ἐκτεθέντα.

Σημειώτεον ὅτι ἡ πειθαρχικῆ ἐκκρεμοδικία, ὡς ἄλλωστε καὶ τὸ πειθαρχικὸν δεδικασμένον, δὲν δύναται νὰ ἐκκληφθῆ ὑπὸ τὴν πλήρη νομικὴν τῆς ὑπόστασιν καὶ ἐνέργειαν, διότι ἀκριβῶς ὑπό-

⁽¹⁹²⁾ Κ. Δ. Υ. ἄρθρον 150—1.

Κατωτέρω σ. 64-65 ἐνθα τὰ περὶ συνεπειῶν τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

⁽¹⁹³⁾ Ἡλ. Κυριακοπούλου—Ἑλληνικὸν Διοικητικὸν Δίκαιον Εἰς μέρος σ. 108.

*Ἴδε ὑποσημειώσεις 96, 97, 100.

⁽¹⁹⁴⁾ Ἄνωτέρω σ. 38 ὡς πρὸς τὴν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν ὄνομαζομένην ἐν τῷ Κώδικι σύγκρουσιν ἀρμοδιότητος.

κειται εἰς τὴν ἐκ τῆς διοικητικῆς ἰδιομορφίας διαφοροποίησιν, ἰδίως ὡς πρὸς τὰς συνεπειὰς τῆς.

ΣΤ. Διαδικασία Πειθαρχικῆς Ἀγωγῆς.

α) Κοινοποιήσις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Εὐθὺς ὡς ὀλοκληρωθῆ κατὰ Νόμον ἡ πράξις ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, αὕτη κοινοποιεῖται πρὸς τὸν ἐγκαλούμενον ὑπάλληλον ἵνα λάβῃ οὕτως γνῶσιν τῆς κατ' αὐτοῦ διατυπωμένης κατηγορίας καὶ προετοιμάσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς ὑπερασπίσεώς του, ἐνώπιον τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ἢ κατὰ τὸ στάδιον τῆς παρεμβληθησομένης τακτικῆς ἀνακρίσεως. Ἡ κοινοποίησις λαμβάνει χώραν ὡς καὶ ἡ κλήσις εἰς ἀπολογίαν δι' ἐπίδοσεως εἰς χεῖρας ἢ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἐγκαλουμένου, τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 160—6 ἐφαρμοζομένων ἀναλόγως⁽¹⁹⁵⁾. Εἰς περίπτωσιν παραπομπῆς πλειόνων ὑπαλλήλων δέον νὰ κοινοποιῆται ἀντίγραφον τῆς ἐγερθείσης δι' ἅπαντας ἀγωγῆς.

Ἡ κοινοποίησις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἶναι οὐσιώδους τύπος καὶ ἀπαραίτητος δικονομικὴ προϋπόθεσις συνεπαγομένη ἀκυρότητα τῆς πράξεως καὶ ἐνδεχομένως τῆς ἐπ' αὐτῆς στηριχθείσης περαιτέρω διαδικασίας. Ἡ κοινοποίησις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἀποτελεῖ ἔκφανσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς «communication du dossier», ὅστις καθιερώθη δια τοῦ ἄρθρου 65 τοῦ Γαλλικοῦ Νόμου τῆς 22 Ἀπριλίου 1905. Κατὰ τὸν διὰ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ τεθέντα κανόνα ὅλοι οἱ πολιτικοὶ ἢ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἢ ἐργάται ὄλων τῶν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἔχουν δικαίωμα εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου.⁽¹⁹⁶⁾ Ἡ ἔλλειψις τῆς κοινοποιήσεως δέον νὰ ἐξετάζηται καὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου. Εἶναι δὲ ἀνεξάρτητος ἡ διατύπωσις αὕτη, τῆς ἀνάγκης κλήσεως τοῦ ὑπαλλήλου εἰς ἀπολογίαν μετὰ τὸ πέρασ τῆς τακτικῆς ἀνακρίσεως καὶ πρὸ τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.

β) Διαβίβασις πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Κοινοποιουμένης τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἰς τὸν ἐγκαλούμενον, ἡ πειθαρχικὴ ἀγωγή διαβιβάζεται πρὸς τὸν Γραμματέα

⁽¹⁹⁵⁾ Ἀνωτέρω σελίς 31.

⁽¹⁹⁶⁾ P. Duez—G. Debeyie—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 681.

τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου⁽¹⁹⁷⁾. Εἰς τὸ ἔγγραφο^ν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς προσαρτῶνται :

1. ἡ ἔκθεσις τῆς Ὑπηρεσίας.

2. ὁ ἀτομικὸς φάκελλος τοῦ ὑπαλλήλου ἵνα δυνηθῇ τὸ Συμβούλιον καὶ σχηματίσῃ ἀκριβῆ ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἐγκαλουμένου ὑπαλλήλου.

3. ὁ σχηματισθεὶς φάκελλος τῆς ὑποθέσεως μετὰ παντὸς σχετικοῦ τῆς διαδικασίας στοιχείου ὡς π. χ. ἐπιδοτηρίων κ.λ.π.

Ἀποτελεῖ βασικὴν τῆς Διοικήσεως ὑποχρέωσιν νὰ ἀποστέλλῃ συντόμως καὶ πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς πειθαρχικῆς διώξεως πρὸς τὸ Συμβούλιον, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ πειθαρχικὸς δικαστὴς νὰ προβῇ εἰς δικαίαν καὶ ταχεῖαν διάγνωσιν τῆς ὑπὸ κρίσιν περιπτώσεως. Τῶν ἐν λόγῳ στοιχείων δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν καὶ ὁ ἐγκαλούμενος, κατὰ τ' ἀνωτέρω.

γ) Ἀνάκλησις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Ρητὴ ἐν προκειμένῳ διάταξις τοῦ ἄρθρου 150—3 ἀποκλείει τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἄπαξ ἐγεργείσης πειθαρχικῆς ἀγωγῆς. Στερεῖται δηλαδὴ ὁ Ὑπουργός, θὰ ἐλέγομεν, τοῦ δικαιώματος διαθέσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς⁽¹⁹⁸⁾ τὴν ὁποῖαν ἐμπιστεύεται πλέον ὁ Νομοθέτης εἰς τὸ πειθαρχικὸν Συμβούλιον. Ὁ πειθαρχικὸς λοιπὸν δικαστὴς καθιστῶμενος «*Domínus Litis*» θὰ διατάξῃ πᾶν πρόσφορον διὰ τὴν διαλεύκανσιν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης μέτρον⁽¹⁹⁹⁾ καὶ θὰ τερματίσῃ τὴν διαδικασίαν πάντοτε δι' ἀποφάσεως.

Ὁ λόγος τοῦ μὴ ἀνακλητοῦ τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀπλοῦς. Διάθεσις τῆς κατηγορίας ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ θὰ ἐσήμαινε, ἂν μὴ τὴν κατάργησιν, πάντως τὴν οὐσιώδη μείωσιν τῆς δικαιοδοτικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, ἐφ' ὅσον κύριος ρυθμιστὴς τῆς διαδικασίας, ἔχων καὶ δυνατότητα τερματισμοῦ τῆς δι' ἀνακλήσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς θὰ ἦτο ὁ Ὑπουργός. Τὸ Πειθαρχικὸν Συμβούλιον δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον

*Ἄρθρα 64 καὶ 67 τοῦ Νόμου τῆς 19]10]1946.

Jèze G.—ἐνθ' ἀνωτέρω Τ. III σ. 89.

M. Waline—ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 347.

(197) Κ. Δ. Υ. ἄρθρον 150—5.

(198) Κ. Τσουκαλά—Ποινικὴ Δικονομία, διὰ τὴν διάθεσιν τῆς ποινικῆς ἀγωγῆς.

(199) Κ. Δ. Υ. ἄρθρα 162-168.

νά κινηθῆ διότι, ὡς γνωστόν, δικάζει μόνον πειθαρχικῆ ἀγωγῆ καὶ ἐφέσει, κατὰ τὸ ἄρθρον 149—2 Κ.Δ.Υ. Ἐξ ἄλλου ὁ Ὑπουργὸς θὰ καθίστατο ἐν τῇ οὐσίᾳ δικαστῆς τῶν πράξεων τοῦ ἐφ' ὧσον, ὑπάρχοντος δικαιώματος ἀνακλήσεως, θὰ ἐδέχετο αὐτὸς τὴν προσπάθειαν τοῦ ὑπάλληλου πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός του, δεδομένου μάλιστα ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θ' ἀπέφευγε ὁ ὑπάλληλος τὴν κρίσιν τοῦ ὅπωςδῆποτε ἀμερολήτου πειθαρχικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὅποιον, τυγχάνον ἐν ταυτῷ καὶ ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον θὰ ἐσχημάτιζε ἴσως γνώμην βαρύνουσαν τὴν περαιτέρω ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐξέλιξιν τοῦ ὑπάλληλου.

Περαίνοντες τὰ τῆς διαδικασίας τῆς πειθαρχικῆς διώξεως καὶ εἰδικώτερον τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *stricto sensu*, παρατηροῦμεν ὅτι τὴν ὅλην τροχίαν τῆς διαδικασίας διέπει κυρίως τὸ αὐτεπάγγελτον τῆς ἐνεργείας⁽²⁰⁰⁾ τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, συνεπεία τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀνακριτικοῦ συστήματος⁽²⁰¹⁾ ἐν ταῖς δικαιοδοσίαις τοῦ διοικητικοῦ καὶ πειθαρχικοῦ τομέως τῶν διαφορῶν. Ἡ ὀρθὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐν τῷ Πειθαρχικῷ Δικονομικῷ Δικαίῳ θὰ παίξῃ σημαίνοντα ρόλον εἰς τὸν καταλογισμὸν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης, διότι παρ' ὅλας τὰς παρασχεθείσας εἰς τὸν ὑπάλληλον ἐγγυήσεις διὰ τῆς καθιερωμένης διαδικασίας, παραμένει οὗτος ἀνίσχυρος ἐνώπιον τῆς, ἐκ τῆς φύσεως τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως, ὑπεροχῆς τῆς Διοικησεως.

Ζ'. Συνέπειαι ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Δύο εἶναι αἱ ἄμεσοι νομικαὶ συνέπειαι τῆς ἐγέρσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς:

- α) ἡ κατάργησις τῆς αὐτεπαγγέλτου δίκης καὶ
- β) ἡ ἔναρξις πειθαρχικῆς ἐκκρεμοδικίας.

α) κατάργησις αὐτεπαγγέλτου δίκης.

Ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 150—1 Κ.Δ.Υ. ἡ ἔγερσις τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς καταργεῖ τὴν μηπωπερατοθεῖσαν δι' ὀριστικῆς

⁽²⁰⁰⁾ Ἴδε ὑποσημείωσιν 162.

⁽²⁰¹⁾ Γ. Ἀγγελόπουλου—Σύστημα Διοικητικοῦ Δικαίου παραγ. 386. Δ. Παπασταθοπούλου—Διοικητικὴ Δικαιοδοσία, 1932. σ. 248 ἐφ. Μ. Χαυρίου—Σύστημα Διοικητικοῦ Δικαίου (μετάφρασις μετὰ προσθηκῶν Τσουπλακίδου—Παπαχατζῆ) τόμος Α' σ. 656.

αποφάσεως αὐτεπάγγελτον δίκην, ἐπὶ τῆς αὐτῆς βεβαίως πειθαρχικῆς παραβάσεως. Οὕτω καθίσταται ἐμφανῆς ἡ ὑπεροχὴ δικονομικῶς, τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *Stricto Sensu*, ἐν σχέσει μετὰ τὴν κλήσιν εἰς ἀπολογία.

Ὁ λόγος τῆς τοιαύτης ὑπεροχῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἡ αὐτεπάγγελτος δίκη τῆς μονομελοῦς δικαιοδοσίας, διέπεται ἀπὸ ἐντελῶς πρόχειρον καὶ συνοπτικὴν διαδικασίαν. Ἄλλωστε τοῦτο καθίσταται καὶ ἀναγκαῖον διὰ τὴν εὐκίνησιν τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ, ὃ ὁποῖος ἐν διαφορετικῇ περιπτώσει θὰ «ἐπελάγωνε» εἰς μεγάλην διαδικασίαν διὰ θέματα μικρῶν παραβάσεων. Ἐπιθέτως ἡ πολυμελὴς δικαιοδοσία ἀντιμετωπίζει τὴν κρίσιν σοβαρῶν περιπτώσεων πειθαρχικῶν παραβάσεων καὶ διέπεται ἀπὸ περισσότερα καὶ πληρέστερα ἐχέγγυα ἀμερολήπτου κρίσεως, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ ὑπαλλήλου. Δι' αὐτὸν λοιπὸν τὸν λόγον, ἐὰν προκύψουν στοιχεῖα θεμελιοντὰ ἀρμοδιότητα πολυμελοῦς δικαιοδοσίας, τότε, εἴτε ἡ ὑπόθεσις ἄγεται κανονικῶς πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἀρθροῦ 158 Κ.Δ.Υ., εἴτε, ἐγειρομένης ὁποσδήποτε τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς, καταργεῖται ἡ ἀρξαμένη καὶ μὴπω δι' ὀριστικῆς ἀποφάσεως λήξασα πειθαρχικὴ δίκη μονομελοῦς δικαιοδοσίας.

Ὡς εἰκόσ, τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα τῆς καταργουμένης δίκης δύνανται καὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐν τῇ πολυμελεῖ δικαιοδοσίᾳ, ἐκτιμώμενα ἀναλόγως καὶ κατ' ἐλευθέραν κρίσιν τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου⁽²⁰²⁾.

β) Ἐναρξίς πειθαρχικῆς ἐκκρεμοδικίας.

Ἡ ἐκκρεμοδικία εἰς τὴν πειθαρχικὴν διαδικασίαν, ἄρχεται κατ' ἀρχὴν ἀπὸ τὸ σημεῖον τῆς διατυπώσεως τῆς κατηγορίας, ἢ ὕπερ ταῦτόν ἀφ' ἧς ἐγείρεται ἡ ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ πειθαρχικὴ ἀγωγή καὶ λήγει ἅμα τῇ ἐκδόσει τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ ρητῶς ἐν ἀρθρῷ 160 - 4 καὶ 162 ἐφ., τὴν δι' ἀποφάσεως περάτωσιν τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας, μὲν ἄγει εἰς τὸ ἀσφαλές συμπέρασμα ὅτι, τόσον διὰ τὴν πολυμελῆ, ὅσον καὶ διὰ τὴν μονομελῆ πειθαρχικὴν διαδικασίαν καθιεροῦται στάδιον πειθαρχικῆς ἐκκρεμοδικίας. Πλέον συγκεκριμένως ἡ ἐκκρεμοδικία αὕτη ἄρχεται, ἐπὶ μὲν μονομελῶν δικαιοδοσιῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως πρὸς ἀπολο-

⁽²⁰²⁾ Ἄρθρον 166—1 Κ. Δ. Υ.

γίαν, ἐπὶ δὲ τῶν πολυμελῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς εἰς τὸν ἐγκαλούμενον.

Ἡ διὰ τῶν δικονομικῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος καθιερωμένη ἐκκρεμοδικία, θὰ συντελέσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸν τερματισμὸν μιᾶς καταστάσεως κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Διοίκησις, ἔχουσα τὴν διακριτικὴν εὐχέρειαν πρὸς ἄσκησιν τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, ⁽²⁰³⁾ ἐθεώρησε κεκτημένον καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείπῃ ἀρξάμενας πειθαρχικὰς διώξεις, εἰς προσωρινὴν μὲν, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι μόνιμον ἐκκρεμότητα, ἢ νὰ θέτῃ εἰς «ἀρχεῖον» πράξεις διώξεως σοβαρὰς ἐνίοτε, τῶν ὀργάνων τῆς. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐπεγίνετο διπλῆ ζημία. Διὰ τὴν Διοίκησιν ἦτο ἐπιζήμιος ἡ τάσις «πρὸς διαφυγὴν τῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τὴν πειθαρχικὴν κρίσιν» ⁽²⁰⁴⁾ διότι, ὄντες ὑπεύθυνοι, προετίμων, τὸν πλέον εὐκόλον τρόπον βεβαίως ἀπαλλαγῆς. Διὰ τὸν ὑπάλληλον ἦτο ἄκρως ἐπικίνδυνος ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν διὰ τῆς δικαιωσίσεως μιᾶς ὑποθέσεως ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰς συνεπειὰς τῆς πειθαρχικῆς παραβάσεως. Καὶ ἀσφαλῶς ἡ καθιέρωσις τῆς ἐκκρεμοδικίας θ' ἀποτρέψῃ τὰς τάσεις αὐτάς, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἡ Διοίκησις νὰ ἀπολαύῃ τῶν εὐεργετημάτων ἐνὸς ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου ⁽²⁰⁵⁾ καὶ ὁ ὑπάλληλος ἐπίσης νὰ ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τὰς σκιᾶς καὶ τὰ ἔχνη τῆς μήπω περατωθείσης δι' ἀποφάσεως πειθαρχικῆς δίκης.

⁽²⁰³⁾ Ἡλ. Κυριακοπούλου—Ἑλληνικὸν Διοικητικὸν Δίκαιον Εἰδ. μέρος σ. 167.

⁽²⁰⁴⁾ Ν. 1811|1951. Εἰσηγητικὴ Ἔκθεσις παραγρ. 12

⁽²⁰⁵⁾ United States Civil Service Commission: Federal Employment under the merit system, Κεφ. II.

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐν τῇ παρουσίᾳ διατριβῆς ἐγένετο ἀνάλυσις τῶν μορφῶν, στοιχείων καὶ τῆς διαδικασίας τῆς πειθαρχικῆς διώξεως κατὰ τὸν Κώδικα. Τὴν ἀνάλυσιν ταύτην διέπει ἡ ἀρχὴ τῆς δικονομικῆς ὀργάνωσews τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης πλαισιούται ἀπὸ τὴν δικονομικὴν σχηματοποίησιν τῆς διαδικασίας διώξεως, διὰ τῆς *Latu sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς.

Ἦδη δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν ἐν συντομίᾳ τὰ τελικὰ συμπεράσματα τῆς παρουσίης ἐρεύνης :

1. Τὸ ὑποκείμενον τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας ἢ ὁ φορεὺς αὐτῆς εἶναι διοικητικὰ ἢ δικαιοδοτικὰ ὄργανα, ἀναλόγως πρὸς τὸ ἔαν ἡ πειθαρχικὴ κρίσις συνιστᾷ διοικητικὴν ἢ δικαιοδοτικὴν ἐνεργειαν καὶ ἡ πειθαρχικὴ ἀπόφασις ἀνετέθη εἰς διοικητικὰ ἢ δικαιοδοτικὰ ὄργανα. Περαιτέρω διάκρισις δεόν νὰ γίνῃ ἔαν ἀνετέθη εἰς τὰ διώκοντα ἢ εἰς τρίτα, μονομελῆ ἢ συλλογικὰ διοικητικὰ ὄργανα. Παρ' ἡμῖν ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἀνατίθεται εἰς τὰ διώκοντα μονομελῆ διοικητικὰ ὄργανα, προκειμένου περὶ μικρῶν παραβάσεων, καὶ εἰς τὰ τρίτα συλλογικὰ ὄργανα τῆς Διοικήσεως, προκειμένου περὶ σοβαρωτέρων πειθαρχικῶν παραβάσεων.

Ἐν τούτοις ὁ νόμος ὀμιλεῖ περὶ πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, μονομελῶν καὶ πολυμελῶν. Ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχει οἰονεὶ ἐνδικοποίησις τῶν ἄλλοτε ἐνδικοφανῶν διοικητικῶν ἐνεργειῶν προπαρασκευῆς καὶ ἐκτελέσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως, χρησιμοποιούμενων μάλιστα ὄρων τῆς Πολιτικῆς καὶ Ποινικῆς Δικονομίας, ὡς π. χ. πειθαρχικὸν ἀδίκημα, πειθαρχικὸς δικαστής, πειθαρχικὴ ἀγωγή, ἐνδικο μέσα κ.λ.π.

Παρ' ἡμῖν αἱ πειθαρχικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν συνιστοῦν τυπικῶς διοικητικὰς δικαιοδοσίας, ἔτι δὲ μᾶλλον διοικητικὰ δικαστήρια ὡς ταῦτα νοοῦνται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Διότι, ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν τῶν πειθαρχικῶν δικαιοδοσιῶν, ἐλλεῖπει ἡ ἐνδικος διένεξις καὶ ἡ πλήρης μετὰ δυνάμεως δεδικασμένου τομῆ δικαίου (*Jurisdicció*), ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἂν καὶ ὑπάρχει ὁ νομοθετικὸς χαρακτηρισμὸς, ἐλλεῖπει ὁ δικαστής καὶ ἡ πλήρης δικαστηριακὴ συγκρότησις.

2. Τὸ ἀντικείμενον τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας, οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, διέπονται ἀπὸ διαφορετικὸν καθεστῶς εἰς ἐκάστην χώραν, ἀνάλογον πάντως πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς διοι-

κητικής δραστηριότητας. Αί βασικαί άρχαί οργανώσεως και λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών άντανακλούν άποφασιστικώς επί της πειθαρχικής διαδικασίας.

3. Αί άσφαλείς βάσεις της πειθαρχικής διαδικασίας δύνανται νά συνοψισθούν εις τρεις :

α.) Έξεύσεις και έπιλογή, των καταλλήλων δι' έκάστην διοικητικήν οργανώσιν οργανωτικών και δικονομικών άρχών. Είς Γαλλίαν π. χ. ή δικαστική έξασφάλις του δικαιώματος άμύνης του ύπαλλήλου απέδωσε καρπούς, ένω εις την Άμερικήν ήδύνατο ίσως νά οδηγήση εις γραφειοκρατικήν τροχοπέδη.

β.) Έξεύσεις του τρόπου και βαθμού άυστηρότητας έφαρμογής των. Ό καθορισμός εύκαμψίας της διαδικασίας θά συντελέση πολύ εις την δυνατότητα προσαρμογής της άφηρημένης διαδικασίας εις την συγκεκριμένην πραγματικότητα. Η δημιουργία υπηρεσιακής παραδόσεως δύνανται νά μνημονευθί ώς έν παράδειγμα άποτελεσματικής καλλιέργειας διαδικαστικών κανόνων έν τη Δημοσία Διοικήσει.

γ.) Συνδυασμός άρχής και εύκαμψίας. Άυστηρώς δικαστική διαδικασία θά ήτο τροχοπέδη εις τά εύρέα πεδία της διοικητικής δραστηριότητας, δι' όν λόγον και παρ' ήμιν τούλάχιστον δέν φαίνεται ώς ένδεδειγμένη. Άντιθέτως, πλήρης χαλάρωσις των τυπικών φραγμών θά έσήμαιεν ένδεχομένως έκτροπήν της πειθαρχικής διώξεως από τόν προορισμόν της, πρός πραγμάτωσιν της πειθαρχικής ευθύνης. Έπομένως καλή οργανώσις της πειθαρχικής ευθύνης, δέον νά συνδυάζη, τας γενικάς άρχάς μέττην εύχέρειαν της έν έκάστη περιπτώσει ένδεδειγμένης έφαρμογής των.

4. Η πειθαρχική δίωξις σχηματοποιείται θεωρητικώς διά της *latο sensu* πειθαρχικής άγωγής, ή όποία χρησιμεύει ώς τó γενικόν πλαίσιον τó μέν διά τήν δικονομικήν ένταξιν των δύο ειδικών μορφών της πειθαρχικής διώξεως (κλήσεως εις άπολογίαν και πειθαρχικής άγωγής *Stricto sensu*) τó δέ διά τόν ουσιαστικόν καθορισμόν του ρόλου και του πεδίου δράσεως των δύο δικτικών τούτων μέσων της πειθαρχικής κατηγορίας.

5. Είς τήν ανάπτυξιν της πειθαρχικής διαδικασίας δέον νά χρησιμοποιούνται όλα εκείνα τά χρήσιμα στοιχεία της δικαιοδοτικής διαδικασίας, τά όποια, χωρίς νά παραβλάπτουν τήν εύκαμψίαν της διαδικασίας, παρέχουν άσφάλειαν διά τήν όρθήν άσκησιν της πειθαρχικής έξουσίας. Αύτήν τήν έννοιαν έχουσι και παραλληλισμοί τινες πρός τήν ποινικήν δικονομίαν. Πάντως :

α. Ἡ ἔρμηνεία τῶν διαδικαστικῶν διατάξεων δέον νὰ λαμβάνη χώραν μὲ γνώμονα τὸν ὡς ἄνω συνδυασμὸν ἀρχῆς καὶ εὐκαμψίας τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας, ἔτι δὲ καὶ τὸν συγκερασμὸν τῶν τεχνικῶν καὶ νομικῶν λύσεων τῶν προβλημάτων τῆς.

β. Ὁ καθορισμὸς συνεπειῶν μὴ τηρήσεως τῶν καθιερωμένων τύπων δέον νὰ γίνεται ἐν ἀναγωγῇ πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς καθιέρωσέως των, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀπαγγελία ἀκυροτήτων νὰ ἐξυπηρετῇ ὀργανικὰς μόνον ἀνάγκας τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας.

6. Αἱ τιθέμεναι προϋποθέσεις τῆς *lato sensu* πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἀποτελοῦν τοὺς παράγοντας ἐδραιώσεως τῆς πειθαρχικῆς διώξεως εἰς ἀσφαλεῖς βάσεις τεχνικῆς καὶ νομικῆς διαδικασίας. Ἐννοιαὶ σαφεῖς, συντελοῦν ἀποφασιστικῶς εἰς τὸν τερματισμὸν τῆς ἐπιβλαβοῦς διὰ τὴν Διοίκησιν ἐπιδράσεως τῆς πειθαρχικῆς ἀνωμαλίας ἐπὶ τῆς διοικητικῆς ὁμαλότητος.

7. Διὰ τὰς, μικρᾶς σημασίας πειθαρχικὰς παραβάσεις, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ σκοπιμότης, ἂν μὴ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἡ διαδικασία εἶναι εὐκίνητος καὶ, χωρὶς νὰ παραβιάζωνται αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ δικαιοδοτικῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ διωκομένου, συνοπτικῆ. Συνεπῶς ἡ κλήσις πρὸς ἀπολογίαὶν ἀποτελεῖ τὴν ἐνδεδειγμένην μορφήν διώξεως, οἱ δὲ διὰ τῆς Νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καθορισθέντες τύποι δέον νὰ χρησιμοποιοῦνται μετὰ τῆς προσηκούσης εὐρύτητος.

8. Διὰ τὰς πειθαρχικὰς παραβάσεις μείζονος σημασίας ἡ ἀνάγκη ἐξασφαλίσεως βασικῶν δικαιοδοτικῶν ἐγγυήσεων ὑπὲρ τῶν διωκομένων ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι ἄλλωστε ἀντιμετωπίζουν *a priori* καὶ τὴν κύρωσιν τῆς ἀπολύσεως ἐκ τῆς Δημοσίας Ὑπηρεσίας, προέχει τῆς συνοπτικότητος τῆς διαδικασίας, χωρὶς βεβαίως, διὰ τῆς δικονομικῆς ἀναπτύξεως νὰ δημιουργηθῆται τυποκρατία.

Ἐν προκειμένῳ ἡ νομιμὴ διαμόρφωσις τοῦ θεσμοῦ τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς *stricto sensu* λαμβάνει ἰδιάζουσαν ἀξίαν, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς νομιμότητος ὑπερισχύει τῆς τυχόν ἀντιθέτου σκοπιμότητος, ἡ ὁποία ἐκτιμᾶται πάντοτε ὑποκειμενικῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου περικλείει τὸν κίνδυνον ἀνατροπῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ σκοπίμου, ἐὰν τὸ νόμιμον ἔχει ἀνατραπεῖ.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ δικαιοδοτοποίησης τῆς πειθαρχικῆς διώξεως, ἐπὶ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν ἀποτελεῖ ὀργανικὴν ἀνάγκην τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως καὶ ὀρθὴν κατεύθυνσιν τῆς Διοικητικῆς Τεχνικῆς παρ' ἡμῖν. Ἡ δικαιοδοτοποίησης αὕτη δύναται νὰ στηριχθῆ εἰς τὴν *de lege lata* καθιέρωσιν:

α) τῆς οἰονεὶ δικαιοδοτικῆς πράξεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ πειθαρχικοῦ Συμβουλίου.

β) τοῦ δικονομικοῦ χαρακτηῆρος τῆς ὅλης διαδικασίας καὶ ἐνδικοφανείας ἐκάστης διαδικαστικῆς πράξεως.

γ) ἐνισχυμένου ἀμετακλήτου ἢ οἰονεὶ δεδικασμένου, ὡς καταλήξεως τῆς πειθαρχικῆς διαδικασίας.

δ) ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς πειθαρχικῆς ἀποφάσεως.

9. Τελευτώντες δὲν παραλείπομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι εἶναι πράγματι δυνατὴ καὶ ἐφαρμόσιμος ἐν Ἑλλάδι ἡ πλήρης καὶ δικαία δικονομικὴ ὀργάνωσις τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ἡ Διοίκησις θὰ κατανοήσῃ τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου τῆς πειθαρχικῆς κατηγορίας εἰς τρόπον ὥστε, ἐπὶ μὲν μονομελῶν δικαιοδοσιῶν ὅτε οἱ οὐσιώδεις τύποι περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον, νὰ μὴ ἐπέρχεται καταστρατήγησις τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Νόμου δι' ὀρθὴν δικαιοδοτικὴν κρίσιν, ἐπὶ δὲ πολυμελῶν δικαιοδοσιῶν, ὁπότε ἡ σοβαρότης τοῦ ἀδικήματος ἐπιβάλλει τὴν καθιέρωσιν βασικῶν ἐγγυητικῶν δικονομικῶν τύπων, νὰ μὴ χρησιμοποιούνται οὗτοι ὡς τροχοπέδη τῆς ἐγκαινιζομένης διαδικασίας. Καὶ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν ἑνὸς μέτρου ἰσορροπίας τῶν δύο τούτων ἀντιρρόπων τάσεων—βασικὸν καὶ ὤμον πρόβλημα διὰ τὸν Νομοθέτην τῆς σήμερον—φιλοδοξεῖ νὰ συμβάλῃ ἡ παρούσα διατριβή: τὴν καλλιέργειαν δικαιοδοτικοῦ πνεύματος, ὅχι μόνον ἐν τῇ κρίσει τοῦ πειθαρχικοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς πειθαρχικῆς διώξεως ὑπὸ τῶν πειθαρχικῶς προϊσταμένων τῶν ὑπαλλήλων. Διότι καὶ τῶν ὠραιότερων καὶ τῶν τελειότερων νομικῶν θεσμῶν ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ καρποφορία ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς περιοχῆς ἐνθα ἐσπάρησαν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ νομικὸς καταναγκασμὸς ἀποδεικνύεται ἀνίσχυρος νὰ προστατεύσῃ τὴν ὑγείαν τοῦ νέου θεσμοῦ, εἴτε ἔναντι τοῦ μαρασμοῦ εἴτε ἔναντι τῆς ὑπερτροφίας.

Ὁ θεσμὸς λοιπὸν τῆς πειθαρχικῆς ἀγωγῆς ἀποτελεῖ σοβαρὸν παράγοντα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καθεστῶτος εὐρύθμου λειτουργίας τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ. Προσέτι ἀποτελεῖ βασικὸν συντελεστὴν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ δεδηλωμένου σκοποῦ τοῦ Νομοθέτου πρὸς πλήρη δικονομικὴν ὀργάνωσιν τῆς πειθαρχικῆς εὐθύνης τῶν διοικητικῶν τοῦ Κράτους ὑπαλλήλων, εἰς τρόπον ὥστε ἡ Διοίκησις ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου, οὔτε νὰ βλάπτῃ, οὔτε νὰ βλάπτεται.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
Είσαγωγή	3
1. Η ΛΑΤΟ SENSU ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	
Α' Πειθαρχικά «δικαιοδοσία» – δίωξις	7
Β' Γενικά προϋποθέσεισ πειθαρχικήσ διώξεωσ	15
α. Τέλεισ πειθαρχικού αδικήματοσ	15
β. Διαπίστωσισ τελέσεωσ	16
γ. Διατύπωσισ πειθαρχικήσ κατηγορίασ	20
δ. Ύπαλληλική ιδιότησ	22
2. ΚΛΗΣΙΣ ΕΙΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΝ	
Α' Γενικά τινα	25
Β' Ἀπολογία	29
Γ' Διαδικασία ἐπιδόσεωσ κλήσεωσ και ἀπολογίασ	31
3. Η STRICTO SENSU ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	
Α' Γενικά τινα	33
Β' Ποίωσ ἐγείρει τήν πειθαρχικήν ἀγωγήν	35
Γ' Ἀντικείμενον τήσ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	38
Δ' Περιπτώσεισ ἐγέρσεωσ τήσ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	41
α. Πρωτοβουλία τοῦ Ὑπουργοῦ	41
β. Προτάσει τήσ Ὑπηρεσίασ	42
γ. Συνεπαίξα ποινικήσ διώξεωσ	43
Ε' Διαδικαστικά προϋποθέσεισ	47
α. Ἐγγραφον	48
β. Ἐκθεσισ τήσ Ὑπηρεσίασ	51
γ. Ἐλλειψισ πειθαρχικού δεδικασμένου	56
δ. Ἐλλειψισ πειθαρχικήσ ἐκκρεμοδικίασ	60
ΣΤ' Διαδικασία	62
α. Κοινοποίησισ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	62
β. Διαβίβασισ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	62
γ. Ἀνάκλησισ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	63
Ζ' Συνέπειαι ἐγέρσεωσ τήσ πειθαρχικήσ ἀγωγήσ	64
α. Κατάργησισ αὐταπαγγέλτου δίκησ	64
β. Ἐναρξισ πειθαρχικήσ ἐκκρεμοδικίασ	65
Τελικά Συμπέρασματα	67

3993

